

ทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดิน ปี 2555

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยเรื่อง

ความยากจนและความไม่เท่าเทียมกัน
ด้านรายได้ของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
: ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูลและสงขลา (ปีที่ 2)

โดย

ดร. อเนกพล เกื้อมา

อาจารย์ ดร. อุ่นเรือน เล็กน้อย

นางสาว พิชญา สุรพลชัย

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดิน ปี 2555

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยเรื่อง

ความยากจนและความไม่เท่าเทียมกัน

ด้านรายได้ของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

: ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูลและสงขลา (ปีที่ 2)

โดย

ดร. อเนกพล เกื้อมา

อาจารย์ ดร. อุ่นเรือน เล็กน้อย

นางสาว พิษญา สุรพลชัย

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำนำ

โครงการวิจัยเรื่อง : ความยากจนและความไม่เท่าเทียมด้านรายได้ของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนใต้ : นราธิวาส ปัตตานี ยะลา สงขลา และสตูล (ปีที่ 2) ซึ่งเป็นการขยายผลการศึกษจากการดำเนินโครงการในปีที่ 1 ไปถึงการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาความยากจนและความไม่เท่าเทียมกันด้านรายได้ของประชาชน โดยการศึกษาประกอบด้วยการทบทวนเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดความยากจน การกระจายรายได้ ความเหลื่อมล้ำ/ความไม่เท่าเทียม ข้อมูลพื้นฐานรายจังหวัดและสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ และการสืบค้นสถิติเศรษฐกิจภาคครัวเรือน ความยากจน และการกระจายรายได้ระดับจังหวัดในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนใต้ เพื่อศึกษาขนาดของปัญหาความยากจนและการกระจายรายได้ของประชาชนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนใต้ซึ่งเป็นการเพิ่มองค์ความรู้ของพื้นที่ใน 5 จังหวัดชายแดนใต้ ที่จะเป็นประโยชน์สำหรับเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำไปใช้พัฒนาและสร้างสันติสุขในพื้นที่ต่อไป

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ที่ได้ให้การสนับสนุนทุนวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณคณะผู้ช่วยนักวิจัยจากสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการวิจัยอย่างเต็มที่ รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ได้ร่วมให้ข้อมูล จนนำมาซึ่งรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานฉบับนี้จะเป็นฐานข้อมูลสำคัญที่จะนำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ใน 5 จังหวัดชายแดนใต้ และสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไปในอนาคต

คณะผู้วิจัย

ดร. อเนกพล เกื้อมา

อาจารย์ ดร. อุ๋นเรื่อน เล็กน้อย

นางสาว พิชญา สุรพลชัย

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กันยายน 2556

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเรื่อง : ความยากจนและความไม่เท่าเทียมด้านรายได้ของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนใต้ : นราธิวาส ปัตตานี ยะลา สงขลา และสตูล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาขนาดของปัญหาความยากจนและการกระจายรายได้ของประชาชนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนใต้ โดยมีขอบเขตการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาวะความยากจน และการกระจายรายได้โดยอาศัยข้อมูลทางสถิติ และข้อมูลเชิงคุณภาพ

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดนมีขนาดของความยากจนในระดับสูง โดยพบว่าเส้นความยากจนของจังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา และสตูล อยู่ต่ำกว่าเส้นความยากจนของภูมิภาคและทั่วราชอาณาจักร ทั้งนี้จำนวนคนจนรวมใน 5 จังหวัดชายแดนใต้ยังมีสัดส่วนมากถึงร้อยละ 14 ของคนจนทั่วราชอาณาจักร และมากกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนคนจนทั้งหมดในภาคใต้ โดยจังหวัดนราธิวาส และปัตตานี เป็นสองจังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนมากที่สุด และมีระดับรายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนต่ำที่สุดตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะหลังปี 2550 นราธิวาสและปัตตานี เริ่มมีช่องว่างทางรายได้ที่กว้างขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นในกลุ่มจังหวัดชายแดนใต้

ในขณะที่ความไม่เท่าเทียมทางด้านรายได้ในระดับจังหวัดของกลุ่มจังหวัดชายแดนใต้ในปี 2550 มีความรุนแรงเพิ่มขึ้นจากปีก่อน แต่หลังจากปี 2550 กลับพบว่านราธิวาส และยะลามีแนวโน้มการกระจายรายได้ที่ดีขึ้น แต่จังหวัดปัตตานี สงขลา และสตูล มีแนวโน้มการเติบโตของความไม่เสมอภาคทางรายได้อย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ สถานการณ์ความยากจนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ อาจได้รับอิทธิพลประกอบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ โดยพบว่าในปี 2550 เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบขึ้นมากที่สุด โดยเฉพาะในพื้นที่นราธิวาสและปัตตานี ซึ่งเป็นจังหวัดที่ประสบปัญหาทางรายได้และความยากจนมากที่สุดเช่นเดียวกัน แต่ความไม่เสมอภาคทางรายได้ของกลุ่มจังหวัดชายแดนใต้กลับไม่สามารถอธิบายถึงความเชื่อมโยงกับการเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ได้ แต่ก็อาจเป็นปัจจัยสนับสนุนร่วมกับความเหลื่อมล้ำด้านอื่นที่อาจนำมาซึ่งสถานการณ์ความรุนแรงได้เช่นกัน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรให้ความสำคัญกับนโยบายในการลดความเหลื่อมล้ำทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดนให้มากยิ่งขึ้น

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-1
1.3 ขอบเขตการศึกษา	1-2
1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.5 นิยามศัพท์	1-2
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	1-3
บทที่ 2 ทบทวนแนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความยากจน	2-1
2.2 การกระจายรายได้	2-6
2.3 ความเหลื่อมล้ำ/ความไม่เท่าเทียม	2-9
2.4 สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำด้านการกระจายในสังคมไทย	2-11
บทที่ 3 ข้อมูลพื้นฐานรายจังหวัด และสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่	
3.1 จังหวัดนราธิวาส	3-1
3.2 จังหวัดปัตตานี	3-2
3.3 จังหวัดยะลา	3-3
3.4 จังหวัดสงขลา	3-5
3.5 จังหวัดสตูล	3-6
3.6 ภาพรวมศักยภาพด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน	3-8
3.7 สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้	3-9
บทที่ 4 นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่	
4.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดชายแดนใต้	4-1
4.2 ยุทธศาสตร์รายจังหวัด	4-17

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 5 ความยากจนและการกระจายรายได้	
5.1 รายได้ของครัวเรือน	5-1
5.2 ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน	5-4
5.3 ภาวะหนี้สินของครัวเรือน	5-7
5.4 เส้นความยากจน	5-9
5.5 การกระจายรายได้	5-12
5.6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	5-21

บรรณานุกรม

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.2-1	การวัดการกระจายรายได้ด้วยเส้นโค้งลอเรนซ์	2-8
2.4-1	ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini-coefficient) ด้านรายได้ของประเทศไทย	2-13
2.4-2	ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini-coefficient) ด้านรายจ่ายของประเทศไทย	2-15
3.7-1	สถิติเหตุการณ์การร้ายในจังหวัดชายแดนใต้ปี 2547 – 2556	3-9
3.7-2	สถิติผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจากการก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนใต้ปี 2547 – 2556	3-10
3.7-3	จำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้จำแนกรายจังหวัด ระหว่างเดือนมกราคม 2547 – สิงหาคม 2549	3-10
3.7-4	พื้นที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดสงขลา นราธิวาส ยะลา และปัตตานี ปี 2547 – 2548	3-11
3.7-5	พื้นที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดสงขลา นราธิวาส ยะลา และปัตตานี ปี 2549	3-11
5.1-1	รายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนทั่วราชอาณาจักรและภาคใต้ของประเทศไทย ปี 2545 – 2554	5-1
5.1-2	แนวโน้มรายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนของ 5 จังหวัดชายแดนใต้ และภาคใต้ของประเทศไทยปี 2545 – 2554	5-3
5.2-1	แนวโน้มค่าใช้จ่ายต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนของ 5 จังหวัดชายแดนใต้ กับค่าใช้จ่ายครัวเรือนเฉลี่ยของภาคใต้ปี 2545 – 2554	5-6
5.4-1	เส้นความยากจนทั่วราชอาณาจักร ภาคใต้ และ 5 จังหวัดชายแดนใต้ปี 2545 – 2554	5-10
5.5-1	แนวโน้มสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคทั่วราชอาณาจักร และภาคใต้ปี 2545 – 2554	5-14
5.5-2	แผนที่สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ระดับจังหวัดปี 2549 – 2552	5-16
5.5-3	แผนที่สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ระดับอำเภอปี 2549 – 2552	5-17
5.5-4	แนวโน้มของค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของ 5 จังหวัดชายแดนใต้ปี 2550 – 2552	5-19
5.5-5	แนวโน้มของค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของ 5 จังหวัดชายแดนใต้ปี 2545 – 2552	5-20

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.4-1 สัดส่วนรายได้ของประชากรจำแนกตามกลุ่มประชากรตามระดับรายได้ (Decile by income)	2-12
2.4-2 รายได้เฉลี่ยและการถือครองรายได้ของประชากรจำแนกตามกลุ่มประชากร ตามระดับรายได้ (Decile by income) ปี 2554	2-13
2.4-3 สัดส่วนรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของประชากรจำแนกตามกลุ่มประชากร ตามระดับรายจ่ายฯ (Decile by expenditure)	2-14
2.4-4 รายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคเฉลี่ยและการถือครองรายจ่ายฯ ของประชากร จำแนกตามกลุ่มประชากรตามระดับรายจ่ายฯ (Decile by expenditure) ปี 2554	2-14
3.7-1 จำนวนเหตุการณ์ ผู้เสียชีวิต และบาดเจ็บจากเหตุการณ์ความไม่สงบ จำแนกรายจังหวัดระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 18 สิงหาคม 2556	3-12
4.1-1 ตัวชี้วัดต่อเป้าประสงค์รวมยุทธศาสตร์ระดับจังหวัดปี 2558 – 2561	4-19
5.1-1 อัตราการเติบโตของรายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน ทั่วราชอาณาจักรและภาคใต้ของประเทศไทยปี 2545 – 2554	5-2
5.1-2 รายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนของ 5 จังหวัดชายแดนใต้ กับรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยของภาคใต้ปี 2545 – 2554	5-3
5.2-1 อัตราการเปลี่ยนแปลงของค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน ทั่วราชอาณาจักร และภาคใต้ของประเทศไทยปี 2545 – 2554	5-4
5.2-2 อัตราเงินเฟ้อ ดัชนีราคาผู้ผลิต ดัชนีราคาผู้บริโภค และร้อยละของการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคา GDP ปี 2545 – 2553	5-5
5.2-3 ค่าใช้จ่ายต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนของ 5 จังหวัดชายแดนใต้ กับค่าใช้จ่ายครัวเรือนเฉลี่ยของภาคใต้ปี 2545 – 2554	5-6
5.3-1 อัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือน ทั่วราชอาณาจักร และภาคใต้ของประเทศไทยปี 2545 – 2554	5-7
5.3-2 หนี้สินครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนของ 5 จังหวัดชายแดนใต้ กับหนี้สินครัวเรือนเฉลี่ยของภาคใต้ปี 2545 – 2554	5-8
5.3-3 รายได้ / ค่าใช้จ่าย / หนี้สินครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนของ 5 จังหวัดชายแดนใต้ ปี 2545 – 2554	5-9

ตารางที่	หน้า
5.4-1 เส้นความยากจนทั่วราชอาณาจักร ระดับภูมิภาคและ 5 จังหวัดชายแดนใต้ ปี 2545 – 2554	5-10
5.4-2 จำนวนคนจน เมื่อวัดด้านรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของ 5 จังหวัดชายแดนใต้ ภาคใต้ และทั่วราชอาณาจักรปี 2545 – 2554	5-11
5.4-3 สัดส่วนคนจน เมื่อวัดด้านรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของ 5 จังหวัดชายแดนใต้ ภาคใต้ และทั่วราชอาณาจักรปี 2545 – 2554	5-12
5.5-1 สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) ของรายได้ ทั่วราชอาณาจักร และจำแนกตามภาคปี 2545 – 2554	5-13
5.5-2 สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) ของรายได้ ภาคใต้ และ 5 จังหวัดชายแดนใต้ปี 2545 – 2552	5-15

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่กลุ่มจังหวัดชายแดนใต้ (นราธิวาส ปัตตานี ยะลา สงขลา และสตูล) เป็นปัญหาที่มีระดับความรุนแรงและมีความยืดเยื้อต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2547 จนกระทั่งถึงปัจจุบัน ทั้งนี้หลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการค้นหาสาเหตุที่อาจเป็นปัจจัยสนับสนุนสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น เพื่อที่จะสามารถหาแนวทางในการบรรเทาและคลี่คลายสถานการณ์ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดชายแดนใต้ลงได้ในที่สุด

ความยากจน และความเหลื่อมล้ำหรือความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายรายได้ ก็อาจเป็นปัจจัยสนับสนุนหนึ่งที่เป็นสาเหตุของสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ทั้งนี้ความยากจน และความเหลื่อมล้ำหรือความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายรายได้ถือว่าเป็นปัญหาที่ปรากฏในสังคมไทยมาตลอดระยะเวลาหลายทศวรรษที่ผ่านมา นับเป็นปัญหาที่กีดกร่อนสังคมไทยอย่างต่อเนื่องและเพื่อที่จะลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ให้ลดลงให้ได้มากที่สุดนั้น จำเป็นต้องใช้ความพยายาม และความร่วมมือของทุกภาคส่วน

การศึกษาวิจัยเรื่องความยากจนและความไม่เท่าเทียมด้านรายได้ของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ครั้งนี้ มุ่งเน้นการค้นหาขนาดของความยากจน และความไม่เท่าเทียมกันในด้านรายได้ของประชาชนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนใต้ว่ามีความแตกต่าง ลดน้อยลงหรือไม่ โดยผลการวิจัยนี้จะช่วยเพิ่มองค์ความรู้ของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้เพิ่มมากขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาขนาดของปัญหาความยากจนและการกระจายรายได้ของประชาชนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนใต้ (นราธิวาส ปัตตานี ยะลา สตูล และสงขลา)

1.3 ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ อยู่บนพื้นฐานของการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะความยากจน และการกระจายรายได้โดยอาศัยข้อมูลทางสถิติ และข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อสรุปสถานการณ์ด้านความยากจนและการกระจายรายได้ของประชาชนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนใต้

ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาที่ครอบคลุมพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนใต้คือ นราธิวาส ปัตตานี ยะลา สตูล และสงขลา

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับความยากจน ทฤษฎี/แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายรายได้และทฤษฎี/แนวคิดเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำ/ความไม่เท่าเทียมกัน

1.4.2 ทบทวนข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ศึกษาในประเด็นทางภูมิศาสตร์และกายภาพ และความไม่สงบในพื้นที่

1.4.3 ทบทวนนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนใต้

1.4.4 ทบทวนข้อมูล และสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความยากจนและการกระจายรายได้ของประชาชนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนใต้

1.4.5 จัดทำสรุปผลการทบทวนข้อมูล และวิเคราะห์ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ของประชาชนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนใต้

1.5 นิยามศัพท์

5 จังหวัดชายแดนใต้ หมายถึง จังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา สตูล และสงขลา ซึ่งถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551 และประกาศคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ เรื่อง การจัดตั้งกลุ่มจังหวัดและกำหนดจังหวัดที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทราบถึงข้อมูลเศรษฐกิจ ความยากจน ความไม่เท่าเทียมกันทางรายได้ของประชาชนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งเป็นการเพิ่มองค์ความรู้ของพื้นที่ใน 5 จังหวัดชายแดนใต้ ที่จะประโยชน์สำหรับเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำไปใช้พัฒนาและสร้างสันติสุขในพื้นที่ต่อไป

บทที่ 2 ทบทวนแนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความยากจน (Poverty)

2.1.1 ความหมายของความยากจน

การให้ความหมายของความยากจนโดยทั่วไปมักพิจารณาจากความหมายในเชิงเศรษฐกิจ (Monetary Dimension) โดยธนาคารโลก (web.worldbank.org) ได้กล่าวถึงความยากจนว่าหมายถึง การที่บุคคลหรือครัวเรือนไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของตนเองได้อย่างพอเพียง¹ ในขณะที่สถาบันเพื่อพัฒนาประเทศไทย (TDRI) (2546 อ้างถึงใน อัครเดช เสนานิกรณ์ และสัญญา เคนาภูมิ, 2552) ได้นิยามความยากจนไว้ในรายงานสถานการณ์ความยากจนในประเทศไทยว่าหมายถึง การพิจารณาที่ระดับรายได้ หรือฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคลที่มีรายได้ไม่เพียงพอกับการดำรงชีพได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำ หรือมีรายได้ต่ำกว่ามาตรฐานคุณภาพชีวิตขั้นต่ำที่ยอมรับในแต่ละสังคม

ทั้งนี้การให้ความหมายของความยากจนบนพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ ดังที่ธนาคารโลกและสถาบันเพื่อพัฒนาประเทศไทยกล่าวถึงดังกล่าวแล้วนั้น ยังมีนักเศรษฐศาสตร์ได้ให้ความหมายของความยากจนที่แตกต่างกันไปอีก โดยรังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ (2526) ได้รวบรวมและกล่าวไว้ว่า ความยากจนในความหมายของนักเศรษฐศาสตร์มีความแตกต่างกันอย่างน้อย 5 ความหมาย คือ

1) ความอึดอัดทางเศรษฐกิจ (Economic Insufficient) ซึ่งแบ่งเป็น 2 มิติ คือ

(1) ความอึดอัดในการยังชีพ (Subsistence Living) หมายถึง การที่ประชาชนที่มีเงินได้ไม่เพียงพอต่อการประทังชีวิตเพื่อความอยู่รอด โดยยึดหลักเกณฑ์ทางโภชนาการหรือทางสรีรวิทยา ในประเด็นความต้องการอาหารขั้นต่ำของมนุษย์เป็นสำคัญ ซึ่งเกณฑ์ดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาในการกำหนดระดับรายได้ที่เพียงพอต่อการประทังชีวิต

(2) ความอึดอัดในการครองชีพ หมายถึง การที่ประชาชนที่เงินได้ต่ำกว่าระดับการครองชีพขั้นต่ำ ซึ่งครอบคลุมความต้องการทางด้านอาหาร และปัจจัยอื่นเช่น ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และการพักผ่อนหย่อนใจร่วมด้วย อย่างไรก็ตามจากความซับซ้อนของระบบเศรษฐกิจทำให้ การกำหนดมูลค่าความต้องการพื้นฐานในประเด็นต่าง ๆ เป็นไปได้ยาก

2) ความไม่เสมอภาคทางเศรษฐกิจ (Economic Inequality) คือ สภาวะการครองชีพที่ต่ำกว่ามาตรฐานของคนส่วนใหญ่ในสังคมนั้น ๆ (Norm) ดังนั้นระดับรายได้ที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดระดับ

¹ Poverty, defined as whether households or individuals have enough resources or abilities today to meet their needs. (web.worldbank.org)

ความยากจนจึงแตกต่างกันตามเวลา พื้นที่ และสังคม อย่างไรก็ตามได้มีการตั้งคำถามต่อวิธีการกำหนดมาตรฐานตามแบบฉบับว่ากำหนดขึ้นอย่างไร

3) ความขาดแคลน (Deprivation) คือ การครองชีพที่ขาดแคลนปัจจัยพื้นฐานที่เป็นแบบแผน โดยทั่วไปของแต่ละสังคม ทั้งนี้ระดับความยากจนตามความหมายนี้หลีกเลี่ยงการถืออัตวิสัย (Subjectivity) แต่มุ่งเน้นที่การพิจารณาวัตถุวิสัย (Objectivity) มากยิ่งขึ้นโดยศึกษาจากพฤติกรรมการบริโภคของประชาชนเป็นหลัก

4) ความต้องการพึ่งพา (Dependency) คือ การที่ประชาชนต้องพึ่งพารัฐในการครองชีพ ทั้งในรูปสวัสดิการ หรือประชาสงเคราะห์ประชาชนที่มีฐานะยากจน ทั้งนี้อย่างไรก็ตามก็จำเป็นต้องมีระดับรายได้ที่บ่งบอกว่ายากจน

5) ความเป็นปัญหาในสังคม (Dis-economy) คือ การที่สังคมต้องประสบปัญหาหลากหลายรูปแบบจากการที่ประชาชนในสังคมมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการครองชีพ

อย่างไรก็ตามในช่วงทศวรรษที่ 1990 ได้มีการถกเถียงในวงกว้างถึงข้อจำกัดของแนวคิดที่นิยามความยากจนในรูปของตัวเงินหรือรายได้เพียงอย่างเดียว โดยเห็นว่าความยากจนในรูปแบบของรายได้ไม่สะท้อนความขาดแคลนของบุคคลได้อย่างครบถ้วน จึงมีความพยายามกำหนดนิยามของความยากจนในความหมายกว้างซึ่งครอบคลุมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีมีสุขทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง (อานันท์ชนก สกนธวัฒน์, 2555) ทั้งนี้สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) (อ้างถึงใน อานันท์ชนก สกนธวัฒน์, 2555) ได้กล่าวถึงความยากจนที่ครอบคลุมองค์ประกอบต่าง ๆ ไว้ใน ส่วนคำนำของรายงานความยากจนของ UNDP ในปี 1997 (พ.ศ. 2540) ว่า

“ความยากจน หมายถึง ความขาดสนในโอกาสและทางเลือกของมนุษย์ที่จะนำไปสู่ การดำรงชีวิตที่ยืนยาว สุขภาพแข็งแรง และทำให้ไม่สามารถไปสู่มาตรฐานการดำรงชีวิตที่ดี ได้นอกจากนี้ยังรวมถึงความขาดสนทางเสรีภาพ ความมีศักดิ์ศรี การให้เกียรติตัวเองและผู้อื่น ความยากจนยังสะท้อนถึงความไม่เพียงพอในทรัพยากรต่างๆ ความเปราะบางต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้คาดคิด อาทิ ความเจ็บป่วย ความรุนแรง และความสูญเสียต่าง ๆ รวมทั้ง การขาดอำนาจต่อรองและขาดศักยภาพในการเรียกร้องสิทธิ ทั้งสิทธิทางการเมือง สังคม และ เศรษฐกิจในการดำรงอยู่ในสังคมและประเทศนั้น ๆ ”

ในขณะที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) (อ้างถึงใน ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และ ศิริพร ยอดกมลศาสตร์, 2541) ได้มีแนวคิดเกี่ยวกับความจนใน 7 มิติ คือ จนนเงิน จนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จนทางสังคม จนทางการเมือง จนทางการศึกษา จนทาง

วัฒนธรรม และจนทางจิตวิญญาณ อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติ ศศช. ยังคงพิจารณาและ เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาความยากจนเพียงมิติทางเศรษฐกิจคือการจูงเงินเท่านั้น

2.1.2 การวัดความยากจน

จากความไม่ชัดเจนในการให้นิยามของ ความยากจน ทำให้มีความพยายามที่จะกำหนดระดับเพื่อวัดความยากจน และความเป็นคนยากจน โดยแบ่งการวัดความยากจนออกเป็น 2 มิติ คือ

ความยากจนเชิงสัมบูรณ์ (Absolute poverty) ซึ่งวัดความยากจนจากระดับรายได้หรือระดับการบริโภคของบุคคล โดยจะถือว่าบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นคนจนเมื่อระดับรายได้หรือระดับการบริโภคของบุคคลนั้น ๆ ต่ำกว่าระดับรายได้หรือระดับการบริโภคขั้นต่ำที่สามารถบริโภคสินค้าและบริการจำเป็นพื้นฐาน (World Bank, 2008 อ้างถึงใน ศุภเจตน์ จันทรสาส์น, 2552) ซึ่งอ้างอิงจากเส้นความยากจน (Poverty Line) ซึ่งสะท้อนมาตรฐานการครองชีพขั้นต่ำของประชาชนในประเทศ (สมชัย จิตสุชน และคณะ, 2547) ที่คำนวณจากต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตเฉลี่ยของปัจเจกบุคคลในระดับครัวเรือนที่ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายด้านอาหารและสินค้าจำเป็นขั้นต่ำที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต (www.nesdb.go.th) ดังนั้นคนจนจึงหมายถึงคนที่มีระดับรายได้หรือระดับรายจ่ายเพื่อการบริโภคต่ำกว่าเส้นความยากจน (TDRI, 2546 อ้างถึงใน ศุภเจตน์ จันทรสาส์น, 2552)

ความยากจนเชิงสัมพัทธ์ (Relative poverty) ซึ่งวัดความยากจนโดยวิธีเปรียบเทียบมาตรฐานการดำรงชีวิตของบุคคลหรือครัวเรือนกับมาตรฐานชีวิตของสังคมโดยเฉลี่ย หรือวัดจากความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ (Income inequality) (อัครเดช เสนานิกรณ์ และสัญญา เคนาภูมิ, 2552) ทั้งนี้การวัดความยากจนเชิงสัมพัทธ์จะต้องพิจารณา 2 ประเด็นที่เกี่ยวข้องคือ (เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ, 2550)

1) แบบแผนการครองชีพ (Style of living) คือ กิจกรรมหรือสิ่งที่คนส่วนใหญ่ในสังคมถือปฏิบัติกัน จนกลายเป็นความคาดหวังของลักษณะการครองชีพที่ควรทำสำหรับสังคมหนึ่ง ๆ เช่น การเลือกบริโภคอาหารหรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งแม้ว่าแต่ละสังคมจะมีลักษณะการครองชีพที่แตกต่างกันแต่ก็มีความเป็นระเบียบและสัมพันธ์กัน แบบแผนการครองชีพจึงสามารถวัดได้และสะท้อนออกมาได้ เช่น ดัชนีการขายปลีก หรือดัชนีผู้บริโภค ซึ่งเป็นดัชนีที่สะท้อนลักษณะโดยรวมของการครองชีพของสังคม

2) การจัดกลุ่มและทรัพยากร (Stratification and resources) เป็นการระบุตัวคนจนเมื่อเปรียบเทียบกับคนอื่นในสังคม ด้วยการแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่ม (Strata) ตามเกณฑ์ความเหลื่อมล้ำ (Criterion of inequality) ที่ไม่ได้พิจารณาจากรายได้ที่อยู่ในรูปตัวเงินเท่านั้น แต่พิจารณาทรัพยากรอื่นที่กำหนดมาตรฐานการดำรงชีวิตอื่น ๆ เช่น สวัสดิการร่วมด้วย

ทั้งนี้สำหรับประเทศไทยมีการวัดความยากจนแบบสัมบูรณ์ โดยสำนักพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและการกระจายรายได้ หน่วยงานภายใต้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

มีหน้าที่ในการคำนวณหาเส้นความยากจนโดยอาศัยข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน (SES) ซึ่งแบ่งเป็นเส้นความยากจนด้านอาหารซึ่งคำนวณจากจำนวนเงินที่ครัวเรือนต้องใช้ในการซื้อหาอาหาร เพื่อให้ได้รับสารอาหารขั้นต่ำที่จำเป็นสำหรับสมาชิกในครัวเรือน และเส้นความยากจนในหมวดสินค้าที่ไม่ใช่อาหารซึ่งใช้วิธีการคำนวณเทียบเคียง โดยมีสมมติฐานว่าการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคอาหารคิดเป็นร้อยละ 60 ของค่าใช้จ่ายรวม ทั้งนี้เมื่อคำนวณเส้นความยากจนทั้ง 2 ส่วน ก็จะสามารถคำนวณเส้นความยากจนรวมได้ (สมชัย จิตสุชน และคณะ, 2547)

2.1.3 เส้นความยากจน (Poverty Line)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (คสช.) ได้กล่าวถึงเส้นความยากจนไว้ในนิยามที่สำคัญว่า เส้นความยากจน (Poverty line) คำนวณจากต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตเฉลี่ยของปัจเจกบุคคลในระดับครัวเรือนที่ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายด้านอาหารและสินค้าบริการจำเป็นพื้นฐานอื่น ๆ ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือสำหรับวัดภาวะความยากจน โดยวิธีการที่ใช้ในการจัดทำเส้นความยากจนนี้อิงตามมาตรฐานสากล บนพื้นฐานแนวคิดที่ว่า ครัวเรือนที่มีขนาดแตกต่างกัน ในพื้นที่แตกต่างกัน มีแบบแผนการบริโภค 'มาตรฐานการครองชีพ' ที่แตกต่างกัน แต่ได้รับอรรถประโยชน์ (utility) เท่ากันนั้น แสดงให้เห็นว่าเส้นความยากจนมีคุณลักษณะสำคัญคือมีความจำเพาะ (specificity) ตามคุณลักษณะของครัวเรือน ในขณะที่เดียวกันก็สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ (comparability) จากอรรถประโยชน์ที่เท่ากัน อีกทั้งนำการประหยัดต่อขนาด (economy of scale) มาใช้ประกอบการคำนวณ

นอกจากนี้กลุ่ม V Reform ภายใต้โครงการเครือข่ายวิชาการเพื่อการปฏิรูปมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (2555) ได้กล่าวถึงเส้นความยากจนไว้ในเว็บไซต์ ว่าหมายถึง ระดับของรายได้ (หรือรายจ่าย) ที่สะท้อนความต้องการพื้นฐานขั้นต่ำของมนุษย์ในรูปของตัวเงิน หากบุคคลใดมีรายได้ (หรือรายจ่าย) ต่ำกว่าเส้นความยากจน หมายความว่า รายได้ (หรือรายจ่าย) ของบุคคลนั้นไม่เพียงพอแม้แต่จะซื้อความต้องการพื้นฐานขั้นต่ำของมนุษย์ หรืออาจกล่าวได้ว่าบุคคลนั้นยากจน

ธนาคารโลก (2513 อ้างถึงในจิรวรรณ กิจชัยเจริญ, 2547) ได้กล่าวว่า เส้นความยากจนจะมีความแตกต่างและเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาและสถานที่ โดยแต่ละประเทศจะมีเส้นความยากจนที่เหมาะสมของตนเอง โดยคำนวณคำนวณได้จากข้อมูลรายได้ แบบแผนการใช้จ่ายภาวะหนี้สินของครัวเรือน โดยการสำรวจเป็นช่วง ๆ และปัจจุบันเส้นความยากจนมีการเปลี่ยนจากการคำนวณเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียว มาเป็นการประเมินเชิงคุณภาพควบคู่กันด้วย (จิรวรรณ กิจชัยเจริญ, 2547)

อย่างไรก็ตามธรรมาธิ รัตนนฤทิตศร (2554) ได้กล่าวถึงจุดอ่อนของการวัดความยากจนจากเส้นความยากจน โดยยกตัวอย่างงานวิจัยชิ้นหนึ่งที่ระบุว่าบางคนที่มีรายได้อยู่ต่ำกว่าเส้นความยากจนกลับไม่รู้สึกรู้สึว่าตนเองเป็นคนจน ในขณะที่อีกคนอีกกลุ่มหนึ่งที่มีรายได้อยู่สูงกว่าเส้นความยากจนพอสมควร ซึ่งหากพิจารณาตามหลักวิชาการกระแสหลักถือว่าไม่จนตามนิยาม แต่เขากลับรู้สึกรู้สึว่าตนเอง

เป็นคนจน ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าเส้นความยากจนไม่อาจสามารถแบ่งคนจนและคนไม่จนออกจากกันได้
อย่างแท้จริง แต่เนื่องจากยังไม่มีวิธีการวัดความยากจนวิธีอื่นที่ดีกว่าและได้รับการยอมรับ ดังนั้นหลาย
ประเทศรวมถึงประเทศไทย จึงยังใช้เส้นความยากจนในการวัดภาวะความยากจนจนถึงปัจจุบัน แต่ก็ได้มี
หลายแนวคิดที่พยายามเสนอให้วัดภาวะความจนจากด้านอื่นควบคู่กัน

2.1.4 สาเหตุของความยากจน

การศึกษสาเหตุของความยากจนในประเทศไทยที่ผ่านมาส่วนใหญ่กล่าวถึงความยากจนที่มาจากปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก (อาทิ ตยา จำรูญจันทร์, 2551 และสำนักประชาสัมพันธ์
เขต 3 จังหวัดเชียงใหม่ : ออนไลน์) กล่าวคือ

ความยากจนที่มาจากสาเหตุปัจจัยภายใน ซึ่งได้แก่ การขาดโอกาสทางการศึกษาและการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ทำให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพอย่างจำกัด รวมถึงการขาดโอกาสในการรับรู้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ นอกจากนี้การมีปัญหาด้านสุขภาพ การมีภาระในการเลี้ยงดูครอบครัวขนาดใหญ่ และการมีทรัพย์สินและที่ดินในการทำกินน้อย ล้วนเป็นสาเหตุภายในบุคคลที่ทำให้บุคคลกลายเป็นคนจนได้

และความยากจนที่มีสาเหตุมาจากปัจจัยภายนอก ซึ่งได้แก่ นโยบายการพัฒนาที่ไม่สมดุลของภาครัฐ กระบวนการทางกฎหมายที่สร้างความเหลื่อมล้ำในสังคม ระบบราชการที่ไม่เอื้อต่อการแก้ปัญหาความยากจน ทั้งในแง่ของความซับซ้อน ข้ำซ้อนของระบบ และความล่าช้าในขั้นตอน ตลอดจนความไม่สอดคล้องกันระหว่างแผนงานและงบประมาณในระดับต่าง ๆ ล้วนเป็นสาเหตุทำให้เกิดปัญหาความยากจนและซ้ำเติมคนจนมากขึ้น

ในขณะที่ประโยชน์ เจริญสุข (2554) ได้รวบรวมสาเหตุของความยากจนว่ามาจากปัจจัย 3 ด้านคือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยทางด้านสังคม และปัจจัยทางด้านการเมือง กล่าวคือ

1) ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ(1)ปัจจัยการผลิตซึ่งหมายถึงรวมถึงปัจจัยการผลิตตามธรรมชาติและปัจจัยการผลิตส่วนบุคคล ที่อาจเป็นได้ทั้งอุปสรรคและปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการผลิต (2) แนวทางการพัฒนา ที่เน้นความเติบโตทางด้านอุตสาหกรรมแต่ขาดการสนับสนุนทางการเกษตรกรรม ส่งผลต่อการกระจุกตัวของรายได้ และ(3)กลไกเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้มีความมั่งคั่งในแง่การมีอำนาจซื้อและการใช้ทรัพยากรความมั่งคั่ง จนนำมาซึ่งปัญหาความเหลื่อมล้ำในการจัดสรรทรัพยากร (บุญธรรม ราชรักษ์, 2548 อ้างถึงใน ประโยชน์ เจริญสุข, 2554)

2) ปัจจัยทางด้านสังคม แบ่งออกเป็น(1)ลักษณะส่วนบุคคล เช่น ความเกียจคร้าน ใช้จ่ายเกินตัว (2) ลักษณะทางครอบครัว เช่น ครอบครัวขนาดใหญ่แต่หัวหน้าครอบครัวไม่มีความรู้ ก็อาจนำไปสู่ภาวะยากจนได้ (3) การขาดการศึกษาและทักษะ (4) วัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมที่มีลักษณะฟุ่มเฟือย และ (5) ลัทธิการบริโภคนิยม

3) ปัจจัยด้านการเมืองแบ่งออกเป็น(1)ความไม่มีคุณภาพในความสัมพันธ์เชิงอำนาจ (2) ระบบบริหารและการปกครอง ผ่านการอำนาจและกลไกทางการเมืองในการเอาัดเอาเปรียบทางสังคม และ (3) จิตสำนึกทางการเมืองของประชาชน ในการป้องกันการเอาัดเอาเปรียบทางสังคม

2.2 การกระจายรายได้

2.2.1 ความหมายของการกระจายรายได้

เรวดี ช้างบุญชู(ม.ป.)ได้กล่าวถึงความหมายอย่างสั้นของการกระจายรายได้ว่าการกระจายรายได้ (Income Distribution) คือ การที่รายได้รวมของประเทศถูกจัดสรรไปยังประชาชนกลุ่มต่างๆ ในประเทศนั้นอย่างไร ทั้งนี้โดยทั่วไปไม่มีประเทศใดในโลกที่มีการกระจายรายได้เท่าเทียมกันหมด ทั้งนี้เพราะมนุษย์□เรามีความสามารถแตกต่างกัน มีโอกาสไม่□เท่ากัน นอกจากนี้ยังมีปัจจัยภายนอกอื่นๆ ที่มีผลต่อการกระจายรายได้□ เช่น ภาวะเงินเฟ้อ การว่างงาน เป็นต้น

2.2.2 แนวคิด/ทฤษฎีการกระจายรายได้

ทฤษฎีการกระจายรายได้ และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Redistribution with Economic Growth Theory) เกิดขึ้นจากความไม่เห็นด้วยกับความเชื่อในการสนับสนุนพัฒนาคนชั้นสูงซึ่งเห็นผลของการพัฒนาได้รวดเร็ว มั่นคง และแน่นอนกว่าการส่งเสริมให้เสมอภาคกับทุกคนในสังคม สามารถสร้างรายได้เป็นกลุ่มก้อนให้กับสังคมซึ่งจะได้นำรายได้ที่เกิดขึ้นนั้นไปพัฒนาส่วนอื่นของสังคมตามทฤษฎี Trickle Down Effect เนื่องจากการพัฒนาในแบบไหลรินลงล่างนี้ก่อให้เกิดปัญหาด้านการกระจายรายได้ ทฤษฎีการกระจายรายได้และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจึงได้เพิ่มประเด็นด้านการกระจายรายได้เข้าควบคู่กับการระดมทุน โดยมีมาตรการดังนี้ (อ้างในวรทัศน์ อินทร์คัมพร, 2547)

- 1) ให้ความสำคัญต่อภาคการเกษตร ผู้ไม่มีที่ดินทำกิน และผู้ขายแรงงานรับจ้างทางการเกษตร
- 2) การให้ความสำคัญต่อการพัฒนาชนบท ยกกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของคนในชนบท ส่งเสริมความสามารถในการเพิ่มผลผลิต และการกระจายการให้บริการของรัฐ
- 3) ให้ความสำคัญต่อเทคนิคการผลิตที่ใช้แรงงานมากกว่าการใช้ทุน และเครื่องจักรขนาดใหญ่
- 4) การควบคุมจำนวนประชากรให้สามารถเพิ่มคุณภาพได้อย่างเต็มที่
- 5) การกำหนดกลุ่มประชากรที่ยากจน เพื่อหาแนวทางในการกระจายรายได้
- 6) การปรับปรุงการให้โอกาสกลุ่มคนจนเพื่อเข้าถึงบริการจากรัฐ

ในขณะที่ธนาคารโลกได้เสนอแนวคิดการกระจายรายได้ควบคู่กับการเจริญเติบโต (Redistribution with Growth) โดย Chenery รองประธานธนาคารโลกได้เสนอแนวคิดเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนโดยใช้การกระจายรายได้ไปสู่กลุ่มเป้าหมายที่ยากจน (อ้างในวรทัศน์ อินทร์คัมพร, 2547)

นอกจากนี้ประโยชน์ เจริญสุข(2554)ได้แบ่งการกระจายรายได้ออกเป็น 2 ประเภท คือ การกระจายรายได้สัมบูรณ์(Absolute Distribution) ซึ่งเป็นการคำนวณหาระดับรายได้ที่เพียงพอในการซื้ออาหารดำรงชีพขั้นต่ำ ซึ่งแน่นอนว่ามีความแตกต่างกันในแต่ละสังคม และการกระจายรายได้สัมพัทธ์ (Relative Distribution) หรือความแตกต่างของระดับรายได้ที่ประชากรแต่ละคน หรือแต่ละครัวเรือนในสังคมได้รับ ซึ่งแยกเป็นการพิจารณาจาก 2 ประเด็น คือ

1) การกระจายรายได้ตามหน้าที่การผลิต (Functional distribution of income) เป็นการแบ่งรายได้ตามเจ้าของปัจจัยการผลิตจากค่าจ้าง เงินเดือน การจัดการค้า ฯลฯ ซึ่งสอดคล้องกับ ภัทราพร จันตะนี ซึ่งได้รวบรวมสาเหตุของความแตกต่างทางรายได้จากค่าจ้างแรงงานที่เกิดขึ้นจากความแตกต่างของอัตราค่าจ้าง และชั่วโมงการทำงานที่มีลักษณะไม่สมมาตรว่ามาจากความแตกต่างของปัจจัย 3 ด้าน คือ การศึกษาและการฝึกอบรม ความสามารถส่วนบุคคล และความรับผิดชอบและการเสี่ยง

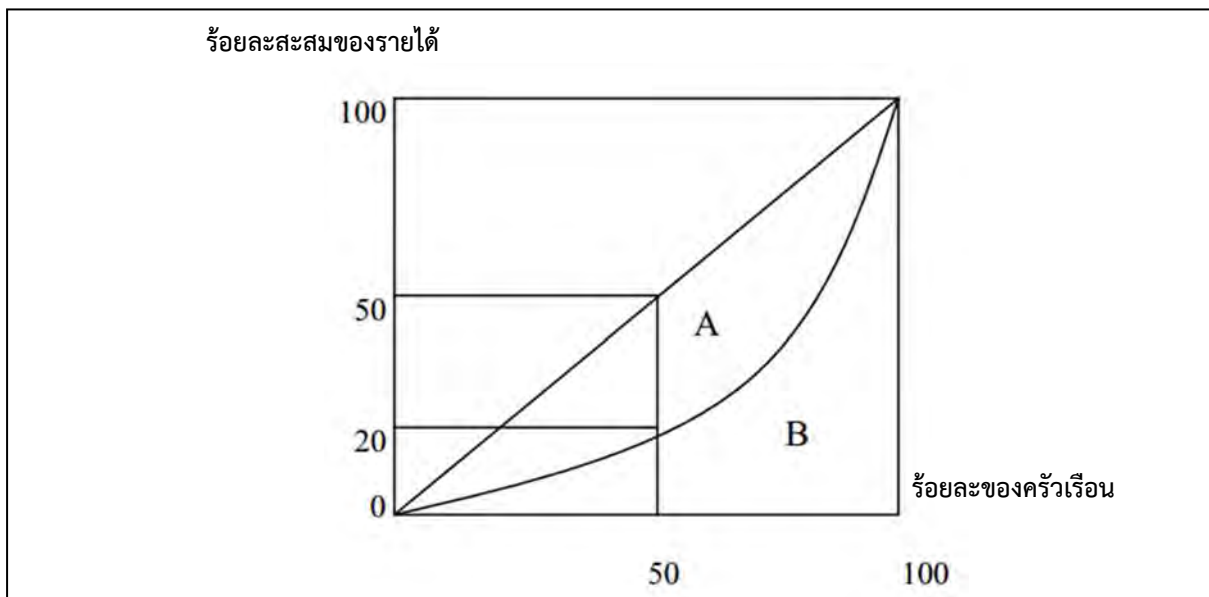
2) การกระจายรายได้ตามขนาด (Size distribution of income) หรือการกระจายรายได้ส่วนบุคคล (Personal distribution of income) ซึ่งเป็นการกระจายรายได้ของประชากรผู้มีรายได้กลุ่มต่าง ๆ เรียงตามขนาดรายได้ ซึ่งเป็นการกระจายรายได้ที่มีความสำคัญมากขึ้นในปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชากรได้รับสวัสดิการทางเศรษฐกิจสูงสุดจากทรัพยากรและเทคโนโลยีที่มีอยู่

2.2.3 การวิเคราะห์การกระจายรายได้

เฉลิมศาสตร์ วิเชียรเพริศ(2550) ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์การกระจายรายได้ 2 ค่า คือ การวิเคราะห์การกระจายรายได้ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์จินี (Gini coefficient) และค่าดัชนีของเชอร์ร็อก (Shorrocks' index) ดังนี้

1) การวัดการกระจายรายได้โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์จินี (Gini coefficient) ซึ่งเป็นวิธีที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย เนื่องจากเป็นวิธีที่มีแนวคิดทางทฤษฎีรองรับชัดเจนและสามารถเข้าใจได้ง่าย เลือกใช้การอธิบายผ่านเส้นโค้งลอเรนซ์ (Lorenz Curve) ซึ่งเกิดจากค่าร้อยละและความถี่สะสมของจำนวนครัวเรือนและรายได้ที่ถูกนำมาจัดกลุ่มครัวเรือนตามลำดับรายได้จากน้อยไปมาก 100 กลุ่ม โดยเส้นตรงที่ลากเชื่อมระหว่างจุดที่ร้อยละความถี่สะสมของจำนวนครัวเรือนและของรายได้เป็น 0 กับเป็น 100 (เส้นตรง 45 องศา) เรียกเส้นความเท่าเทียมสมบูรณ์ (Egalitarian line) ซึ่งเป็นเส้นที่ร้อยละของจำนวนครัวเรือนกับร้อยละของรายได้จะมีค่าเท่ากัน ในขณะที่การกระจายรายได้จริงจะเป็นเส้นโค้งที่ห่างออกมาจากเส้นความเท่าเทียมสมบูรณ์ ดังนั้นหากเส้นโค้งลอเรนซ์ห่างออกมาจากเส้นความเท่าเทียมสมบูรณ์มากขึ้น ความไม่เป็นธรรมในการกระจายรายได้ยิ่งเพิ่มมากขึ้น ดังแสดงในภาพที่ 2.2 -1

ภาพที่ 2.2 -1 การวัดการกระจายรายได้ด้วยเส้นโค้งลอเรนซ์

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2548 อ้างในเฉลิมศาสตร์ วิเชียรเพริศ, 2550

จากแนวคิดและภาพที่ 2.2.3-1 ข้างต้นนำไปสู่การวัดค่าสัมประสิทธิ์จีนี้ โดยกำหนดพื้นที่ระหว่างค่าสัมประสิทธิ์จีนี้ เส้นความเท่าเทียมสมบูรณ์ กับเส้นโค้งลอเรนซ์เป็น A และพื้นที่เส้นโค้งลอเรนซ์เป็น B ค่าสัมประสิทธิ์จีนี้จะเท่ากับ Aหารด้วย A+B ดังนั้นถ้าพื้นที่ระหว่างเส้นความเท่าเทียมสมบูรณ์กับเส้นโค้งลอเรนซ์มีมาก ค่าสัมประสิทธิ์จีนี้ก็มาก แสดงถึงการกระจายรายได้ที่มีความไม่เป็นธรรมอยู่มาก อย่างไรก็ตามจากแนวคิดข้างต้นได้นำมาสู่สมการในการหาค่าสัมประสิทธิ์จีนี้ ดังต่อไปนี้

$$G_y = \frac{2}{n} U_y - \frac{n+1}{n}$$

กำหนดให้

$$G = \text{ค่าสัมประสิทธิ์จีนี้}$$

$$U = 1(y_1) + 2(y_2) + 3(y_3) + \dots + n(y_n)$$

$$Y = (Y_1/S_y, Y_2/S_y, Y_3/S_y, \dots, Y_n/S_y)$$

$$Y_i = \text{รายได้ของแต่ละครัวเรือน } (i = 1, 2, 3, \dots, n)$$

$$S_y = \text{รายได้รวมทั้งหมดของครัวเรือน}$$

$$\text{และ } Y_1 \leq Y_2 \leq \dots \leq Y_n$$

2) การวัดการกระจายรายได้โดยใช้ค่าดัชนีเชอร์ร็อก(Shorrocks index) เป็นการวัดการกระจายรายได้ในลักษณะเดียวกับการหาค่าความแปรปรวนของรายได้ในรูปลอกการิทึม คือ การวัดค่าความคลาดเคลื่อนจากศูนย์กลาง (รายได้เฉลี่ย) อย่างไรก็ตามค่าดัชนีเชอร์ร็อกกับค่าความแปรปรวนของรายได้

ลอการิทึมที่มีความแตกต่างกันที่วิธีการเปรียบเทียบรายได้ Y_{ij} ของแต่ละครัวเรือนกับรายได้เฉลี่ย หรือมีความแตกต่างในการวัดค่าความคลาดเคลื่อนไปจากศูนย์กลาง (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2548 อ้างในเฉลิมศาสตร์ วิเชียรเพริศ, 2550) ซึ่งคำนวณได้จากสมการต่อไปนี้

$$Lo = \frac{1}{N} \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^m \ln\left(\frac{U}{Y_{ij}}\right)$$

- กำหนดให้
- U = รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนตัวอย่าง
 - Y_{ij} = รายได้ Y_{ij} ของแต่ละครัวเรือน
 - N = จำนวนครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมด
 - j = จำนวนกลุ่มย่อย m กลุ่ม
 - i = จำนวนครัวเรือนตัวอย่าง n ตัวอย่างที่แบ่งไปในแต่ละกลุ่ม

ค่าดัชนีเชอร์ร็อกมีการเปรียบเทียบรายได้ของแต่ละครัวเรือนในลักษณะของการหาร ดังนั้นการที่มีรายได้สูงหรือต่ำกว่าค่าเฉลี่ยจะมีผลสำคัญในการคำนวณค่าดัชนี เพราะผู้มีรายได้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทำให้ค่า $\frac{U}{Y_{ij}}$ มีค่ามากกว่า 1 และในทางกลับกันผู้มีรายได้สูงจะทำให้ค่า $\frac{U}{Y_{ij}}$ มีค่าต่ำกว่า 1 ดังนั้น ในสังคมที่มีผู้มีรายได้ต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยมากก็จะมีดัชนีเชอร์ร็อกมาก (เฉลิมศาสตร์ วิเชียรเพริศ, 2550)

2.2.4 การวัดการกระจายรายได้ในประเทศไทย

ประเทศไทยมีการวัดการกระจายรายได้โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์จีนิ เป็นเครื่องมือในการวัดความไม่เท่าเทียมในการกระจายรายได้ โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กล่าวถึงค่าสัมประสิทธิ์จีนิว่า เป็นเครื่องมือในการวัดความไม่เท่าเทียมในรูปของสัดส่วน (Gini Ratio) ซึ่งค่าอยู่ระหว่าง 0 กับ 1 โดยยิ่งค่าเข้าใกล้ 1 มากเท่าใด ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ยิ่งมีมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2552)

2.3 ความเหลื่อมล้ำ/ความไม่เท่าเทียม

ประโยชน์ เจริญสุข (2554) ได้รวบรวมความหมายของความเหลื่อมล้ำ/ความไม่เท่าเทียม ไว้ในรายงานฉบับสมบูรณ์ ของโครงการฯ ในปี 1 ไว้ดังนี้

บุญธรรม ราชรักษ์ (2548 อ้างในประโยชน์ เจริญสุข, 2554) แบ่งความไม่เท่าเทียมกันทางสังคม เป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1) ความไม่เท่าเทียมกันในรายได้ที่เกิดจากการใช้แรงงาน หรือรายได้ที่เกิดขึ้นจากการใช้แรงงานที่แตกต่างกัน นำไปสู่ความไม่เท่าเทียมกัน 4 ประเภท คือ

- (1) ความแตกต่างกันในความสามารถและทักษะแรงงาน ซึ่งทำให้ประสิทธิภาพการผลิตและแรงงานที่แตกต่างกัน ที่ก่อให้เกิดค่าจ้างที่แตกต่างกัน
- (2) ความแตกต่างกันในโอกาสหน้าที่การงาน เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดความแตกต่างกันในรายได้ที่บุคคลได้รับงาน
- (3) ความแตกต่างในความตั้งใจทำงาน ประสบการณ์การทำงานเป็นการเพิ่มทุนของมนุษย์ (human capital) ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการผลิต หรือประสิทธิภาพการทำงานให้สูงขึ้น ทำให้บุคคลนั้นก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน และได้รับรายได้สูงขึ้นเร็วกว่าคนทั่วไป
- (4) ความแตกต่างในระดับการศึกษา การผลิตในปัจจุบันได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีในการผลิตให้ก้าวหน้าเพิ่มขึ้น และต้องการใช้แรงงานที่มีความรู้และมีฝีมือมากขึ้น ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำของรายได้ขึ้น

2) ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ ซึ่งเกิดจากทรัพย์สินของบุคคลหรือครัวเรือน โดยประกอบด้วยรายได้จาก 2 แหล่งที่มา คือ

- (1) การออมในปัจจุบัน (current saving) หรือผลรวมของการเลือกการบริโภคของบุคคลที่ทำมาหาได้ในช่วงชีวิตของคนๆ หนึ่ง โดยการแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งไปเก็บออมแล้วนำเงินออมไปลงทุนในทรัพย์สินต่าง ที่ให้ผลตอบแทน อย่างไรก็ตามระดับการออมนี้ขึ้นอยู่กับรายได้ โดยรายได้นี้จะขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา
- (2) มรดกตกทอด (inherited wealth)

ในขณะที่สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (2554 อ้างในประโยชน์ เจริญ สุข, 2554) ได้แบ่งความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยไว้เป็น 3 ประเด็น คือ 1) ความไม่เป็นธรรมด้านเศรษฐกิจ คือ ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ 2) ความเหลื่อมล้ำเรื่องการเมือง 3) ความไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นกับคนด้อยโอกาสหรือความเหลื่อมล้ำทางด้านสิทธิและโอกาส ทั้งนี้พลอยไพลิน บัวboom (2556) ได้กล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำทางรายได้ว่า เป็นความยากจนเชิงสัมพัทธ์ หรือความยากจนเชิงเปรียบเทียบ หมายถึง การที่รายได้รวมของประเทศถูกจัดสรรไปยังประชาชนกลุ่มต่างๆ ในประเทศอย่างไม่เป็นธรรม นั่นคือ การที่รายได้กระจุกตัวอยู่ที่ประชาชนเพียงบางกลุ่ม หรือประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมักเป็นกลุ่มผู้ที่มีรายได้สูง (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2546 อ้างในพลอยไพลิน บัวboom, 2556) ดังนั้น ประเทศที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ มีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ รายได้ประชาชนมวลรวม หรือทำให้ประชาชนมีรายได้ต่อบุคคลโดยเฉลี่ย มาตรฐานการครองชีพสูงขึ้น

ยังไม่สามารถบอกคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างแท้จริง หากความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของประชาชนในประเทศนั้นยังอยู่ในระดับสูง

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2554 อ้างในมติชนออนไลน์ 2554) ได้กล่าวถึงความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมว่าเกิดจากความแตกต่างทางเศรษฐกิจและสังคมตั้งแต่เริ่มแรก ซึ่งโดยความหมายแล้ว ความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมคือ ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้มีโอกาสและผู้ที่ขาดโอกาสในการเข้าถึงและจัดการกลไกต่างๆ ซึ่งสถิตี้อาชาวนันทกุล (2554) ได้ขยายความถึงความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงกลไก 5 ด้าน คือ ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ ความเหลื่อมล้ำด้านทรัพย์สิน ความเหลื่อมล้ำด้านโครงสร้างภาษี ความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่ และความไม่เท่าเทียมในการแข่งขัน

นอกจากนี้ Centre for Research on Inequality, Human Security and Ethnicity หรือ CRISE² (อ้างถึงใน ฟรานเชส สจวร์ต : เขียน, เนาวนิจ สิริมาติวิรัตน์ : แพล, สายพิณ ศุพุททมงคล : บรรณาธิการ แพล, 2555) ได้กล่าวถึงความเหลื่อมล้ำในอีกมิติที่น่าสนใจ คือ ความเหลื่อมล้ำแนวราบ (Horizontal inequality) และความเหลื่อมล้ำแนวตั้ง (Vertical inequality) ให้ความเหลื่อมล้ำแนวราบ คือ ความไม่เท่าเทียมในมิติทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง หรือสถานะทางวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มคนต่าง ๆ ซึ่งมีอัตลักษณ์ร่วมกัน ในขณะที่ความเหลื่อมล้ำแนวตั้ง คือ การวัดความเหลื่อมล้ำรายบุคคลหรือรายครัวเรือน และมักเป็นความเหลื่อมล้ำที่จำกัดวงอยู่ที่เรื่องรายได้หรือการบริโภคเท่านั้น ทั้งนี้หาก “ความแตกต่างทางวัฒนธรรมดำรงอยู่ควบคู่ไปกับความแตกต่างทางเศรษฐกิจและการเมืองของคนกลุ่มต่างๆ ก็จะก่อให้เกิดความขุ่นแค้นบาดลึกที่นำไปสู่การใช้ความรุนแรง” (Stewart and Brown, 2007 อ้างถึงใน ฟรานเชส สจวร์ต : เขียน, เนาวนิจ สิริมาติวิรัตน์ : แพล, สายพิณ ศุพุททมงคล : บรรณาธิการ แพล, 2555) ดังนั้น สังคมที่มีความเหลื่อมล้ำในแนวราบสูงย่อมมีความเสี่ยงที่จะมีความขัดแย้งสูงตามไปด้วย แต่ก็ไม่ใช่ว่าการก่อเหตุรุนแรงจะมีสาเหตุจากความแตกต่างทางอัตลักษณ์เสมอไป ในขณะที่ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในแนวตั้ง และความหลากหลายทางชาติพันธุ์ของประชากรไม่ได้มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อแนวโน้มการเกิดความรุนแรงระหว่างชาติพันธุ์ (ฟรานเชส สจวร์ต : เขียน, เนาวนิจ สิริมาติวิรัตน์ : แพล, สายพิณ ศุพุททมงคล : บรรณาธิการ แพล, 2555)

2.4 สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำด้านการกระจายในสังคมไทย

จากรายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำของประเทศไทยปี 2554 โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ซึ่งเผยแพร่เมื่อมกราคม 2556 ได้กล่าวถึงความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นความเหลื่อมล้ำด้านชีวิตความเป็นอยู่

² เครือข่ายของนักวิชาการและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากสาเหตุทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมพื้นฐาน แห่งมหาวิทยาลัย Oxford : <http://www.qeh.ox.ac.uk/research/research-networks/crise-network>

ความเหลื่อมล้ำด้านสินทรัพย์ทางการเงิน ความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดิน ความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงบริการพื้นฐานของรัฐ ความเหลื่อมล้ำทางเพศ และความเหลื่อมล้ำด้านรายได้

ทั้งนี้ในด้านความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ หรือการกระจายรายได้ในสังคมไทยนั้น สศช. ได้ประเมินภาพรวมของการกระจายรายได้ในช่วง 20 กว่าปีที่ผ่านมาว่า ในภาพรวมดีขึ้นแต่ยังมีช่องว่างระหว่างทุกกลุ่มรายได้อีกมาก โดยค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายได้ หรือสัมประสิทธิ์จีไนอยู่ในระดับ 0.48-0.54 ในช่วงปี 2531 – 2554 ทั้งนี้ค่าสัมประสิทธิ์จีไนในปี 2554 ลดลงจากปี 2552 จาก 0.457 มาอยู่ที่ 0.484 โดย สศช. วิเคราะห์ว่าส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการให้สวัสดิการที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น อย่างไรก็ตามค่าสัมประสิทธิ์ที่ 0.484 นี้สะท้อนปัญหาด้านการกระจายรายได้ของประเทศไทยว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยสัดส่วนรายได้ของประชากรตามระดับรายได้ (Decile by income) เป็นไปตามตารางที่ 2.4-1 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประโยชน์ส่วนใหญ่จากการเติบโตทางเศรษฐกิจยังคงตกอยู่กับคนเพียงบางกลุ่มซึ่งมีจำนวนน้อย โดยเฉพาะกลุ่มคนรวยที่สุด 10% แรกที่เป็นเจ้าของรายได้ถึงร้อยละ 39.2 กลุ่มชั้นรายได้รองลงมาอีก 10% เป็นเจ้าของรายได้ร้อยละ 15.1 และกลุ่มที่รองลงมาอีก เป็นเจ้าของรายได้ร้อยละ 10.9 ในขณะที่กลุ่มอื่นๆ ที่เหลือเป็นเจ้าของรายได้กลุ่มละไม่ถึงร้อยละ 10 และกลุ่มคนจนที่สุดถือครองรายได้เพียงร้อยละ 1.3 ของรายได้ทั้งหมดในปี 2554 เท่านั้น ทำให้ความแตกต่างของรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยที่สุดกับกลุ่มคนจนที่สุดห่างกันถึง 25.1 เท่า ดังแสดงในตารางที่ 2.4-2 นอกจากนี้ สศช. ยังได้แสดงค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายได้ในระดับภูมิภาคไว้ในภาพที่ 2.4-1

ตารางที่ 2.4-1 สัดส่วนรายได้ของประชากรจำแนกตามกลุ่มประชากรตามระดับรายได้ (Decile by income)

กลุ่มประชากรตามระดับรายได้	สัดส่วนรายได้ของประชากร (ร้อยละ)												
	2531	2533	2535	2537	2539	2541	2543	2545	2547	2549	2550	2552	2554
กลุ่ม 10% ที่1 (จนสุด)	1.78	1.69	1.53	1.59	1.62	1.68	1.51	1.61	1.75	1.35	1.56	1.63	1.56
กลุ่ม 10% ที่2	2.80	2.60	2.42	2.48	2.56	2.62	2.44	2.57	2.73	2.48	2.68	2.83	3.05
กลุ่ม 10% ที่3	3.60	3.35	3.13	3.25	3.34	3.44	3.22	3.40	3.57	3.37	3.53	3.69	3.88
กลุ่ม 10% ที่4	4.45	4.19	3.93	4.10	4.21	4.31	4.05	4.29	4.46	4.31	4.49	4.63	4.77
กลุ่ม 10% ที่5	5.50	5.19	4.90	5.17	5.26	5.33	5.09	5.35	5.55	5.42	5.61	5.68	5.78
กลุ่ม 10% ที่6	6.89	6.51	6.20	6.51	6.57	6.67	6.41	6.70	6.90	6.82	7.02	7.05	7.04
กลุ่ม 10% ที่7	8.84	8.32	7.96	8.39	8.48	8.48	8.36	8.58	8.72	8.72	8.92	8.89	8.65
กลุ่ม 10% ที่8	11.78	11.18	10.95	11.29	11.42	11.34	11.47	11.52	11.61	11.54	11.57	11.49	10.94
กลุ่ม 10% ที่9	17.14	16.54	16.54	16.50	16.58	16.62	17.05	16.48	16.42	16.30	16.14	15.99	15.10
กลุ่ม 10% ที่10(รวยสุด)	37.23	40.43	42.44	40.72	39.95	39.51	40.40	39.50	38.31	39.70	38.47	38.11	39.21
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
สัดส่วนกลุ่มที่10/ กลุ่มที่1 (เท่า)	20.91	23.96	27.65	25.62	24.62	23.57	26.80	24.47	21.92	29.51	24.61	23.36	25.09

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2556)

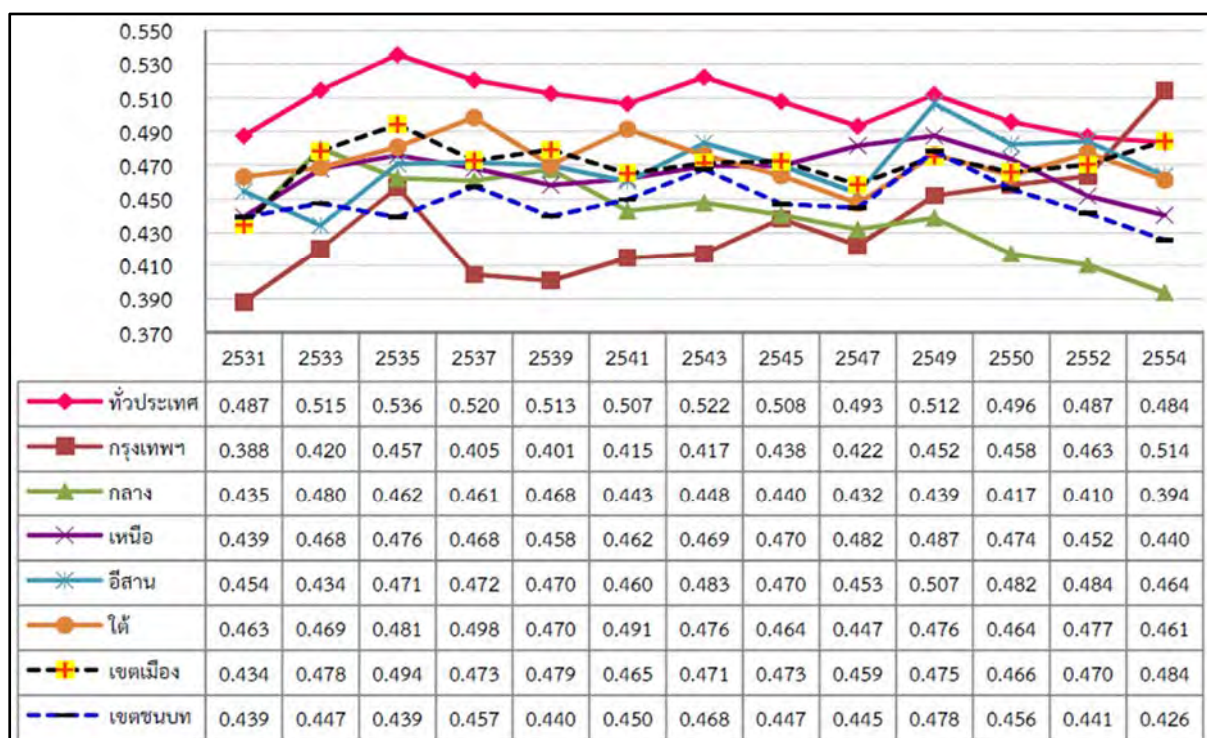
หมายเหตุ: ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ตั้งแต่ปี 2549 มีการบันทึกข้อมูลรายได้ติดลบหรือขาดทุน ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี 2551 และปี 2553 ไม่มีข้อมูลด้านรายได้ของครัวเรือน

ตารางที่ 2.4-2 รายได้เฉลี่ยและการถือครองรายได้ของประชากรจำแนกตามกลุ่มประชากรตามระดับรายได้ (Decile by income) ปี 2554

กลุ่มประชากรตามระดับรายได้	รายได้เฉลี่ย (บาท/คน/เดือน)	ช่วงรายได้		สัดส่วนรายได้ (ร้อยละ)	กลุ่มรายสุดต่อกลุ่มอื่นๆ (เท่า)
กลุ่ม 10% ที่ 1 (จนที่สุด)	1,254	-309,575.00	- 2,082.00	1.56	25.09
กลุ่ม 10% ที่ 2	2,453	2,082.20	- 2,799.20	3.05	12.84
กลุ่ม 10% ที่ 3	3,119	2,799.25	- 3,463.50	3.88	10.09
กลุ่ม 10% ที่ 4	3,834	3,463.80	- 4,223.00	4.77	8.21
กลุ่ม 10% ที่ 5	4,642	4,223.25	- 5,098.50	5.78	6.78
กลุ่ม 10% ที่ 6	5,652	5,098.60	- 6,250.00	7.04	5.57
กลุ่ม 10% ที่ 7	6,958	6,250.50	- 7,736.50	8.65	4.53
กลุ่ม 10% ที่ 8	8,777	7,736.75	- 10,099.50	10.94	3.58
กลุ่ม 10% ที่ 9	12,123	10,100.00	- 15,122.00	15.10	2.60
กลุ่ม 10% ที่ 10 (รวยที่สุด)	31,478	15,122.20	- 3,560,833.50	39.21	1.00
เฉลี่ย	8,029	-309,575.00	3,560,833.50		8.03

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2556)

ภาพที่ 2.4-1 ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini-coefficient) ด้านรายได้ของประเทศไทย

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2556)

นอกจากนี้ สศช. ยังได้แสดงให้เห็นความเหลื่อมล้ำด้านรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค หรือชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนไว้ด้วยว่า ช่องว่างด้านชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนที่วัดจากรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคในช่วง 20 กว่าปีที่ผ่านมาของประเทศไทยดีขึ้นและมีช่องว่างที่แคบกว่าด้านรายได้ตามการ

พัฒนา ทั้งนี้ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคอยู่ในระดับ 0.37 - 0.45 ในช่วงปี 2531 - 2554 โดยมีความรุนแรงน้อยกว่าความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ทั้งนี้เนื่องจากในด้านรายจ่าย ประชากรบางส่วนมีการกักหนึ่เพื่อนำมาใช้จ่าย โดยเฉพาะช่วงที่อัตราดอกเบี้ยต่ำ ทั้งนี้ระหว่างกลุ่มคนที่รายที่สุดกับกลุ่มคนที่จนที่สุดมีความแตกต่างด้านรายจ่ายห่างกัน 9.9 เท่า ดังแสดงในตารางที่ 2.4-3 และ 2.4-4 และทั้งประเทศและในระดับภูมิภาคของประเทศไทยมีค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายจ่าย ดังแสดงในภาพที่ 2.4-2

ตารางที่ 2.4-3 สัดส่วนรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของประชากรจำแนกตามกลุ่มประชากรตามระดับรายจ่ายฯ (Decile by expenditure)

กลุ่มประชากรตามระดับรายจ่าย	สัดส่วนรายจ่ายของประชากร (ร้อยละ)														
	2531	2533	2535	2537	2539	2541	2543	2545	2547	2549	2550	2551	2552	2553	2554
กลุ่ม 10% ที่ 1(จ่ายน้อยสุด)	2.53	2.49	2.39	2.50	2.52	2.73	2.56	2.62	2.53	2.46	2.70	2.69	2.71	2.74	3.02
กลุ่ม 10% ที่ 2	3.55	3.51	3.35	3.55	3.57	3.76	3.59	3.65	3.57	3.56	3.82	3.74	3.82	3.90	4.20
กลุ่ม 10% ที่ 3	4.31	4.28	4.15	4.33	4.40	4.57	4.37	4.49	4.42	4.46	4.70	4.59	4.68	4.79	5.08
กลุ่ม 10% ที่ 4	5.13	5.08	4.99	5.14	5.27	5.44	5.23	5.38	5.33	5.40	5.65	5.54	5.64	5.70	5.97
กลุ่ม 10% ที่ 5	6.09	6.02	5.98	6.11	6.22	6.43	6.23	6.40	6.36	6.49	6.74	6.64	6.75	6.77	6.97
กลุ่ม 10% ที่ 6	7.30	7.23	7.23	7.34	7.38	7.73	7.42	7.64	7.64	7.81	8.03	7.96	8.08	8.07	8.17
กลุ่ม 10% ที่ 7	8.99	8.85	8.86	9.05	9.11	9.43	9.11	9.31	9.32	9.48	9.70	9.65	9.73	9.74	9.68
กลุ่ม 10% ที่ 8	11.41	11.25	11.38	11.39	11.47	11.87	11.76	11.63	11.56	11.87	12.08	12.03	12.09	12.00	11.76
กลุ่ม 10% ที่ 9	15.50	15.62	15.68	15.56	15.75	16.08	16.04	15.70	15.47	15.96	15.93	16.03	15.91	15.83	15.25
กลุ่ม 10% ที่ 10(จ่ายมากที่สุด)	35.18	35.66	35.98	35.03	34.31	31.97	33.69	33.18	33.79	32.49	30.64	31.14	30.60	30.46	29.90
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
สัดส่วนกลุ่มที่ 10/กลุ่มที่ 1(เท่า)	13.89	14.31	15.03	14.02	13.60	11.72	13.17	12.65	13.35	13.18	11.35	11.59	11.30	11.13	9.89

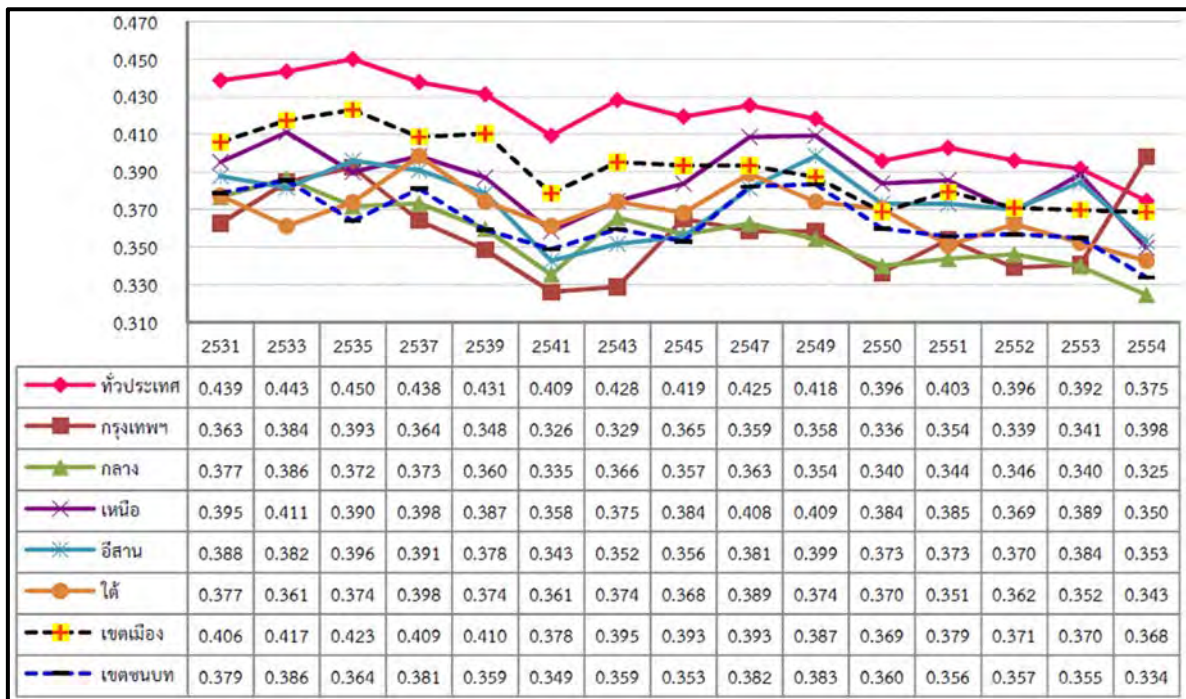
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2556)

ตารางที่ 2.4-4 รายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคเฉลี่ยและการถือครองรายจ่ายฯ ของประชากรจำแนกตามกลุ่มประชากรตามระดับรายจ่ายฯ (Decile by expenditure) ปี 2554

กลุ่มประชากรตามระดับรายจ่ายฯ	รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/คน/เดือน)	ช่วงรายจ่าย	สัดส่วนรายจ่าย (ร้อยละ)	กลุ่มรายสุดต่อกลุ่มอื่นๆ (เท่า)
กลุ่ม 10% ที่ 1 (จ่ายน้อยสุด)	1,593	423.53 - 1,956.16	3.02	9.89
กลุ่ม 10% ที่ 2	2,212	1,956.60 - 2,448.70	4.20	7.12
กลุ่ม 10% ที่ 3	2,675	2,449.05 - 2,902.84	5.08	5.89
กลุ่ม 10% ที่ 4	3,147	2,902.85 - 3,397.18	5.97	5.00
กลุ่ม 10% ที่ 5	3,671	3,397.30 - 3,969.15	6.97	4.29
กลุ่ม 10% ที่ 6	4,302	3,969.17 - 4,665.83	8.17	3.66
กลุ่ม 10% ที่ 7	5,101	4,666.10 - 5,572.98	9.68	3.09
กลุ่ม 10% ที่ 8	6,197	5,573.80 - 6,921.20	11.76	2.54
กลุ่ม 10% ที่ 9	8,032	6,921.27 - 9,595.33	15.25	1.96
กลุ่ม 10% ที่ 10 (จ่ายมากที่สุด)	15,754	9,595.50 - 179,637.47	29.90	1.00
เฉลี่ย	5,268			4.44

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2556)

ภาพที่ 2.4-2 ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini-coefficient) ด้านรายจ่ายของประเทศไทย

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2556)

บทที่ 3

ข้อมูลพื้นฐานรายจังหวัด และสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่

3.1 จังหวัดนราธิวาส¹

นราธิวาส เดิมชื่อ มะนาลอ ตั้งอยู่บนฝั่งทะเลด้านตะวันออกของแหลมมลายู มีพื้นที่ 4,475.43 ตารางกิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ประมาณ 1,149 กิโลเมตร มีประชากรทั้งสิ้น 757,397 คน (กรมการปกครอง, 2555) โดยร้อยละ 83 ของจำนวนประชากรนับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 16.45 นับถือศาสนาพุทธ

ทิศเหนือ	จดกับ	จังหวัดปัตตานี และอ่าวไทย
ทิศใต้	จดกับ	อ่าวไทย และประเทศมาเลเซีย
ทิศตะวันออก	จดกับ	ประเทศมาเลเซีย
ทิศตะวันตก	จดกับ	จังหวัดยะลา

3.1.1 สภาพทางภูมิศาสตร์

ภูมิประเทศ

พื้นที่ประมาณ 2 ใน 3 ของจังหวัดนราธิวาสเป็นป่าและภูเขา โดยทางทิศตะวันตกเฉียงใต้มีแนวภูเขาหนาแน่นของเทือกเขาสันกาลาคีรี ซึ่งเป็นพรมแดนธรรมชาติกั้นระหว่างประเทศไทยและมาเลเซีย พื้นที่ที่มีความลาดเอียงจากทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออก และเป็นพื้นที่ราบบริเวณอ่าวไทย และลุ่มแม่น้ำสำคัญ 4 สาย คือ แม่น้ำสายบุรี แม่น้ำบางนรา แม่น้ำตากใบ และแม่น้ำโกลก นอกจากนี้พื้นที่ประมาณ 361,860 ไร่ประสบปัญหาการเป็นพื้นที่พุ่มน้ำที่ใช้น้ำประปาได้น้อย

ภูมิอากาศ

จังหวัดนราธิวาสตั้งอยู่ในพื้นที่มรสุมเขตร้อน ทำให้สภาพภูมิอากาศของนราธิวาสมีเพียง 2 ฤดู คือ 1) ฤดูฝน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม ซึ่งรับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ พัดพาความชื้นมาจากทะเลอันดามันและมหาสมุทรอินเดียเข้ามา และช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนมกราคม ซึ่งรับลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ พัดพาความชื้นจากอ่าวไทย ทำให้ทั้งสองช่วงเวลาดังกล่าว นราธิวาสมีฝนตกชุกตลอดทุกเดือน และ 2) ฤดูร้อน ซึ่งอยู่ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน ซึ่งได้รับ

¹ ตัดทอนและเรียบเรียงจาก กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร, สำนักงานจังหวัดนราธิวาส. ข้อมูลทั่วไปจังหวัดนราธิวาส. (2554)

อิทธิพลจากลมตะวันออกเฉียงใต้ที่เป็นลมร้อนพัดมาจากทะเลจีนใต้ ทำให้ในช่วงเวลาดังกล่าว นราธิวาสมีอากาศร้อนขึ้น

3.1.2 การปกครอง

จังหวัดนราธิวาส แบ่งการปกครองภูมิภาคเป็น 13 อำเภอ 77 ตำบล 590 หมู่บ้าน โดยจัดการปกครองส่วนท้องถิ่น 3 รูปแบบ คือ

- 1) รูปแบบองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 แห่ง
- 2) รูปแบบเทศบาล ปัจจุบันมีทั้งสิ้น 14 เทศบาล แบ่งเป็นเทศบาลเมือง 3 แห่ง และเทศบาลตำบลจำนวน 11 แห่ง
- 3) รูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล มีจำนวน 74 แห่ง

3.1.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจโดยทั่วไปของจังหวัดนราธิวาส ยังขึ้นอยู่กับผลผลิตทางการเกษตรเป็นหลัก โดยอาชีพหลักคือ การทำสวนยางพารา สวนมะพร้าวและผลไม้ การทำนา การประมง และการเลี้ยงสัตว์ ในขณะที่รายได้ในลำดับรองลงมาของจังหวัดนราธิวาสคือ การค้าขายและการบริการ

3.2 จังหวัดปัตตานี²

จังหวัดปัตตานี ตั้งอยู่ริมฝั่งทะเลตะวันออกของแหลมมลายู มีพื้นที่ 2,109 ตารางกิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ประมาณ 1,055 กิโลเมตร มีประชากรทั้งสิ้น 671,615 คน (กรมการปกครอง, 2555) โดยร้อยละ 87.60 ของจำนวนประชากรนับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 12.39 นับถือศาสนาพุทธ (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดปัตตานี, 2553 อ้างในสำนักงานจังหวัดปัตตานี, 2554)

ทิศเหนือ	จดกับ	จังหวัดสงขลา
ทิศใต้	จดกับ	จังหวัดนราธิวาส
ทิศตะวันออก	จดกับ	ทะเลอ่าวไทย
ทิศตะวันตก	จดกับ	จังหวัดยะลา

3.2.1 สภาพทางภูมิศาสตร์

ภูมิประเทศ

² ดัดทอนและเรียบเรียงจาก กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร, สำนักงานจังหวัดปัตตานี. ข้อมูลทั่วไปจังหวัดปัตตานี. (2554)

พื้นที่ของจังหวัดปัตตานีสามารถแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ พื้นที่ราบชายฝั่งทะเล ทางตอนเหนือและทางตะวันออกของจังหวัด ในขณะที่บริเวณตอนกลาง และตอนใต้ของจังหวัดเป็นพื้นที่ราบลุ่มมีแม่น้ำปัตตานีไหลผ่าน เหมาะสมในการเกษตรกรรม และพื้นที่ส่วนน้อยทางตอนใต้ของอำเภอโคกโพธิ์ อำเภอกะพ้อ และทางตะวันออกของอำเภอสายบุรีเป็นพื้นที่ภูเขา

ภูมิอากาศ

จังหวัดปัตตานีตั้งอยู่ในพื้นที่มรสุมเขตร้อน ทำให้สภาพภูมิอากาศของปัตตานีมีเพียง 2 ฤดู คือ 1) ฤดูฝน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม ซึ่งรับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ พัดพาความชื้นมาจากทะเลอันดามันและมหาสมุทรอินเดียเข้ามา และช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนมกราคม ซึ่งรับลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ พัดพาความชื้นจากอ่าวไทย ทำให้ทั้งสองช่วงเวลาดังกล่าวปัตตานีมีฝนตกชุกตลอดทุกเดือน และ 2) ฤดูร้อน ซึ่งอยู่ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน ซึ่งได้รับอิทธิพลจากลมตะวันออกเฉียงใต้ที่เป็นลมร้อนพัดมาจากทะเลจีนใต้ ทำให้ในช่วงเวลาดังกล่าว ปัตตานีมีอากาศร้อนชื้น

3.2.2 การปกครอง

จังหวัดปัตตานี แบ่งการปกครองภูมิภาคเป็น 12 อำเภอ 115 ตำบล 642 หมู่บ้าน โดยจัดการปกครองส่วนท้องถิ่น 3 รูปแบบ คือ

- 1) รูปแบบองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 แห่ง
- 2) รูปแบบเทศบาล ปัจจุบันมีทั้งสิ้น 12 เทศบาล แบ่งเป็นเทศบาลเมือง 1 แห่ง และเทศบาลตำบลจำนวน 11 แห่ง
- 3) รูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล มีจำนวน 101 แห่ง

3.2.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจโดยทั่วไปของจังหวัดปัตตานี ส่วนใหญ่มาจากการประมง และการเกษตรกรรมโดยมียางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญอันดับหนึ่ง การทำนาข้าว การทำสวนผลไม้และมะพร้าว ในขณะที่รายได้ในลำดับรองลงมาของจังหวัดปัตตานีคือ การค้าขายและการบริการ

3.3 จังหวัดยะลา³

คำว่า ยะลา มาจากภาษาพื้นเมืองเดิมว่า ยาลอ ตั้งอยู่ทางใต้เป็นจังหวัดสุดท้ายของพื้นที่ประเทศไทยทางตอนใต้ มีพื้นที่ 4,520 ตารางกิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ประมาณ 1,084

³ ตัดทอนและเรียบเรียงจากสำนักงานจังหวัดยะลา. รายงานประจำปีจังหวัดยะลา 2554. (2554)

กิโลเมตร มีประชากรทั้งสิ้น 500,814 คน (กรมการปกครอง, 2555) โดยร้อยละ 79.60 ของจำนวนประชากรนับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 20.16 นับถือศาสนาพุทธ

ทิศเหนือ	จดกับ	จังหวัดปัตตานี และจังหวัดสงขลา
ทิศใต้	จดกับ	ประเทศมาเลเซีย
ทิศตะวันออก	จดกับ	จังหวัดนราธิวาส และประเทศมาเลเซีย
ทิศตะวันตก	จดกับ	จังหวัดสงขลา และประเทศมาเลเซีย

3.3.1 สภาพทางภูมิศาสตร์

ภูมิประเทศ

พื้นที่โดยทั่วไปของจังหวัดยะลา มีลักษณะเป็นภูเขา เนินเขาและหุบเขา ตั้งแต่ตอนกลางจนถึงใต้สุดของจังหวัด มีเทือกเขาที่สำคัญอยู่ 2 เทือกเขา คือ เทือกเขาสันกาลาคีรี เริ่มจากอำเภอเบตง เป็นแนวยาวกั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทย กับประเทศมาเลเซียและเทือกเขาปิไล ซึ่งเป็นเทือกเขาอยู่ภายในจังหวัด และมีที่ราบบางส่วนทางตอนเหนือของจังหวัด ได้แก่ บริเวณที่ราบแม่น้ำปัตตานี และแม่น้ำสายบุรี ซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญของจังหวัดยะลา (กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร, สำนักงานจังหวัดยะลา)

ภูมิอากาศ

จังหวัดยะลาตั้งอยู่ในพื้นที่มรสุมเขตร้อน ทำให้สภาพภูมิอากาศของยะลามีเพียง 2 ฤดู คือ 1) ฤดูฝน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม ซึ่งรับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ พัดพาความชื้นมาจากทะเลอันดามันและมหาสมุทรอินเดียเข้ามา และช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนมกราคม ซึ่งรับลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ พัดพาความชื้นจากอ่าวไทย ทำให้ทั้งสองช่วงเวลาดังกล่าวยะลามีฝนตกชุกตลอดทุกเดือนโดยเฉพาะช่วงเดือนตุลาคม – พฤศจิกายน และ 2) ฤดูร้อน ซึ่งอยู่ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม ซึ่งได้รับอิทธิพลจากลมตะวันออกเฉียงใต้ที่เป็นลมร้อนพัดมาจากทะเลจีนใต้ ทำให้ในช่วงเวลาดังกล่าวยะลามีอากาศร้อนชื้น

3.3.2 การปกครอง

จังหวัดยะลา แบ่งการปกครองภูมิภาคเป็น 8 อำเภอ 58 ตำบล 379 หมู่บ้าน โดยจัดการปกครองส่วนท้องถิ่น 3 รูปแบบ คือ

- 1) รูปแบบองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 แห่ง
- 2) รูปแบบเทศบาล ปัจจุบันมีทั้งสิ้น 11 เทศบาล แบ่งเป็นเทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 1 แห่ง และเทศบาลตำบลจำนวน 9 แห่ง
- 3) รูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล มีจำนวน 52 แห่ง

3.3.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจโดยทั่วไปของจังหวัดยะลา ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้ โดยอาชีพหลักคือ การทำสวนยางพารา การทำสวนผลไม้ และการเลี้ยงสัตว์ ในขณะที่รายได้ในลำดับรองลงมาของจังหวัดยะลาคือ รายได้จากการท่องเที่ยว

3.4 จังหวัดสงขลา⁴

คำว่า สงขลา สันนิษฐานว่าเพี้ยนมาจากคำว่า สิงหลา หรือสิงขร ตั้งอยู่ทางตอนใต้ฝั่งตะวันออกของประเทศไทย มีพื้นที่ 7,393,889 ตารางกิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ประมาณ 950 กิโลเมตร มีประชากรทั้งสิ้น 1,378,574 คน (กรมการปกครอง, 2555) โดยร้อยละ 67.71 ของจำนวนประชากรนับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 31.98 นับถือศาสนาอิสลาม (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน)

ทิศเหนือ	จดกับ	จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดพัทลุง
ทิศใต้	จดกับ	จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และประเทศมาเลเซีย
ทิศตะวันออก	จดกับ	ทะเลอ่าวไทย
ทิศตะวันตก	จดกับ	จังหวัดพัทลุง และจังหวัดสตูล

3.4.1 สภาพทางภูมิศาสตร์

ภูมิประเทศ

พื้นที่ทางตอนเหนือของจังหวัดสงขลาเป็นคาบสมุทรแคบและยาวยื่นลงมาทางใต้ เรียกว่าคาบสมุทรสทิงพระ และพื้นที่ส่วนที่เป็นแผ่นดินรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทางตอนใต้ โดยแผ่นดินทั้งสองส่วนเชื่อมต่อกันโดยสะพานติณสูลานนท์ ทั้งนี้พื้นที่ทางทิศเหนือส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ทิศตะวันออกเป็นที่ราบริมทะเล ทิศใต้และทิศตะวันตกเป็นภูเขาและที่ราบสูง ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธารที่สำคัญ

ภูมิอากาศ

จังหวัดสงขลาตั้งอยู่ในพื้นที่มรสุมเขตร้อน ทำให้สภาพภูมิอากาศของสงขลามีเพียง 2 ฤดู คือ 1) ฤดูฝน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม ซึ่งรับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ พัดพาความชื้นมาจากทะเลอันดามันและมหาสมุทรอินเดียเข้ามา และช่วงเดือนตุลาคม ถึงเดือนมกราคม ซึ่งรับลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ พัดพาความชื้นจากอ่าวไทย ทำให้ทั้งสองช่วงเวลาดังกล่าวสงขลามีฝนตกชุกตลอดทุกเดือน และ 2) ฤดูร้อน ซึ่งอยู่ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนกรกฎาคม

⁴ รวบรวมและเรียบเรียงจาก สำนักงานจังหวัดสงขลา. ข้อมูลทั่วไปจังหวัดสงขลา. และสำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน. ข้อมูลจังหวัดสงขลา.

ซึ่งเป็นช่วงว่างเว้นจากลมมรสุม โดยช่วงฤดูร้อนจะเริ่มตั้งแต่หลังจากหมดมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือแล้ว อากาศจะเริ่มร้อนและอากาศจะมีอุณหภูมิสูงสุดในเดือนเมษายน แต่อากาศจะไม่ร้อนมากนักเนื่องจาก ตั้งอยู่ใกล้ทะเล

3.4.2 การปกครอง

จังหวัดสงขลา แบ่งการปกครองภูมิภาคเป็น 16 อำเภอ 127 ตำบล 1,023 หมู่บ้าน โดยจัดการปกครองส่วนท้องถิ่น 3 รูปแบบ คือ

- 1) รูปแบบองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 แห่ง
- 2) รูปแบบเทศบาล ปัจจุบันมีทั้งสิ้น 34 เทศบาล แบ่งเป็นเทศบาลนคร 2 แห่ง เทศบาลเมือง 7 แห่ง และเทศบาลตำบลจำนวน 25 แห่ง
- 3) รูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล มีจำนวน 106 แห่ง

3.4.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

โครงสร้างหลักของจังหวัดสงขลาขึ้นอยู่กับสาขาอุตสาหกรรม สาขาเกษตร สาขาประมงและสาขาชายฝั่ง ชายปลูกเป็นสำคัญ โดยมีปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ คือ ยางพารา อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับยางพารา และผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหารทะเล นอกจากนี้ยังมีฐานะเป็นเมืองพาณิชย์ชายแดนทำให้การบริการและการท่องเที่ยว รวมถึงการชายฝั่งและชายปลูก สามารถสร้างรายได้ให้กับจังหวัดได้มากเป็นสาขาต้นเช่นเดียวกัน

3.5 จังหวัดสตูล⁵

จังหวัดสตูล เป็นจังหวัดที่อยู่ใต้สุดของประเทศไทย ทางชายฝั่งทะเลอันดามัน คำว่า “สตูล” มาจากคำภาษามลายูว่า “สโตย” จังหวัดสตูลเป็นจังหวัดสุดเขตแดนใต้ของประเทศไทยทางชายฝั่งทะเลอันดามัน ซึ่งเป็นชายฝั่งทะเลทางด้านตะวันตก มีพื้นที่ 2,807.522 ตารางกิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ประมาณ 973 กิโลเมตร มีประชากรทั้งสิ้น 305,879 คน (กรมการปกครอง, 2555) โดยร้อยละ 74.10 ของจำนวนประชากรนับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 25.81 นับถือศาสนาอิสลาม (สำนักงานจังหวัดสตูล)

ทิศเหนือ	จดกับ	จังหวัดสงขลา จังหวัดพัทลุง และจังหวัดตรัง
ทิศใต้	จดกับ	ประเทศมาเลเซีย

⁵ รวบรวมและเรียบเรียงจาก สำนักงานจังหวัดสตูล, ข้อมูลทั่วไปจังหวัดสตูล, และสำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน, ข้อมูลจังหวัดสตูล.

ทิศตะวันออก	จดกับ	จังหวัดสงขลา และประเทศมาเลเซีย
ทิศตะวันตก	จดกับ	ทะเลอันดามัน

3.5.1 สภาพทางภูมิศาสตร์

ภูมิประเทศ

พื้นที่ทางทิศเหนือและทิศตะวันออกของจังหวัดสตูลเป็นเนินเขาและภูเขาสูง ประกอบด้วยภูเขา มากมายสลับซับซ้อนโดยมีทิวเขานครศรีธรรมราชแบ่งเขตจังหวัดสตูลกับจังหวัดสงขลา และทิวเขาสันกาลาคีรีแบ่งเขตประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย แล้วพื้นที่จึงค่อยๆ ลาดเอียงลงสู่ทะเลด้านตะวันตก และทิศใต้มีที่ราบแคบๆ ขนานไปกับชายฝั่งทะเล ถัดจากที่ราบลงไปเป็นป่าชายเลน นอกจากนี้จังหวัดสตูล เป็นจังหวัดที่มีลำน้ำสายสั้นๆ ไหลผ่าน และภูเขาน้อยใหญ่อยู่กระจัดกระจายในตอนกลางและชายฝั่ง ตะวันตก ภูเขาที่สำคัญได้แก่ เขาจีน เขาบารัง เขาหัวกาหมิง เขาใหญ่ เขาทะนนาน เขาควนกาหลง และเขาโต๊ะพญาวัง

ภูมิอากาศ

จังหวัดสตูล ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดจากประเทศจีนลงมา ปกคลุมประเทศไทย และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดมาจากมหาสมุทรอินเดีย ลักษณะภูมิอากาศเป็น แบบร้อนชื้นมี 2 ฤดู ได้แก่ฤดูฝน ช่วงระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนธันวาคม และฝนตกชุกในระหว่าง เดือนมิถุนายน ถึงเดือนพฤศจิกายน ฤดูร้อนมีเพียง 4 เดือน เดือนมกราคม ถึงเดือนเมษายน

3.5.2 การปกครอง

จังหวัดสงขลา แบ่งการปกครองภูมิภาคเป็น 7 อำเภอ 36 ตำบล 279 หมู่บ้าน โดยจัดการ ปกครองส่วนท้องถิ่น 3 รูปแบบ คือ

- 1) รูปแบบองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 แห่ง
- 2) รูปแบบเทศบาล ปัจจุบันมีทั้งสิ้น 34 เทศบาล แบ่งเป็นเทศบาลเมือง 1 แห่งและเทศบาล ตำบลจำนวน 6 แห่ง
- 3) รูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล มีจำนวน 34 แห่ง

3.5.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

โครงสร้างทางเศรษฐกิจหลักของจังหวัดสตูล ขึ้นอยู่กับการเกษตรกรรม ทั้งนี้พื้นที่ร้อยละ 33.96 ของพื้นที่ทั้งหมดเป็นพื้นที่เกษตรกรรม โดยมียางพารา ข้าว ปาล์ม น้ำมัน และไม้ผลเป็นพืชเศรษฐกิจ ที่สำคัญ นอกจากนี้กิจกรรมทางเศรษฐกิจสำคัญอีกประเภทที่สร้างรายได้ให้กับจังหวัดสตูลคือ การประมง การอุตสาหกรรม การพาณิชย์ และการท่องเที่ยว

3.6 ภาพรวมศักยภาพด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน⁶

3.6.1 ด้านเศรษฐกิจ

โครงสร้างเศรษฐกิจของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดนมีสาขาเกษตรกรรมเป็นสาขาการผลิตหลักที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ รองลงมาคือกลุ่มอุตสาหกรรม การขายส่ง-ขายปลีก สาขาการบริหารราชการและป้องกันประเทศฯ สาขาบริการอสังหาริมทรัพย์ และสาขาการศึกษา โดยในขนาดเศรษฐกิจของกลุ่มใหญ่เป็นอันดับ 2 ของภาคใต้ รองจากกลุ่มจังหวัดภาคใต้อ่าวไทย เมื่อพิจารณาจากผลิตภัณฑ์มวลรวมกลุ่มจังหวัด

ในด้านบริการและการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดนพบว่า มีรายได้การท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวมาเลเซีย และสิงคโปร์เป็นกลุ่มหลัก แต่ก็มีอัตราการเพิ่มจำนวนของนักท่องเที่ยวจากจีน เกาหลี รัสเซีย และเยอรมันเพิ่มขึ้น ทั้งนี้จำนวนนักท่องเที่ยวมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมตามสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่เป็นสำคัญ

ในขณะที่สถานการณ์แรงงานและการจ้างงานมีความตึงตัวจากปัญหาขาดแคลนแรงงานในทุกภาคธุรกิจ โดยเฉพาะแรงงานระดับปฏิบัติการ ทั้งนี้สัดส่วนการมีงานทำในพื้นที่กลุ่มจังหวัดพบว่ามีการทำงานด้านเกษตรสูงสุด รองลงมาคือด้านการค้า การบริการ และอุตสาหกรรม

3.6.2 ด้านสังคม

ประชากรในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน มีคุณภาพการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ขั้นต่ำ โดยกลุ่มเยาวชนที่ศึกษาด้านศาสนาขาดความรู้ทักษะด้านอาชีพ จึงมีปัญหารว่างงานสูงเมื่อจบการศึกษาในด้านสาธารณสุขและบริการทางการแพทย์ซึ่งชีวิตจากอัตราการตายของมารดาและทารก มีแนวโน้มลดลงแต่ยังสูงกว่าค่าเฉลี่ยของภาคและประเทศ และปัจจุบันมีผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการขาดผู้นำครอบครัวที่เป็นหลักในหารประกอบอาชีพหารายได้ ภาวะการเป็นหม้าย และเด็กกำพร้า

3.6.3 ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่มีเนื้อที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่คดีการบุกรุกพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายลดลง แต่ยังมีภาวะเสี่ยงต่อการถูกบุกรุกในระดับสูง ในด้านการใช้ที่ดินยังประสบปัญหาความเสื่อมโทรมของดินจากการใช้ที่ดินผิดประเภทและการชะล้างพังทลายของดิน นอกจากนี้ยังประสบปัญหาขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งในบางพื้นที่เนื่องจากไม่มีแหล่งต้นน้ำ ฝนทิ้งช่วง และการขาดการบริหารจัดการที่ดี ในขณะที่

⁶ คัดยอกจากสำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน (สงขลา สตูล ยะลา ปัตตานี นราธิวาส), 2556.

ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้รับผลกระทบจากทั้งสภาพตามธรรมชาติและการกระทำของมนุษย์ โดยพบว่าแนวปะการังและแหล่งหญ้าทะเลลดน้อยลง นอกจากนี้ปริมาณพะยูนและโลมาอิรวดีในพื้นที่ลดน้อยลงโดยมีสาเหตุหลักจากการติดเครื่องมือประมง

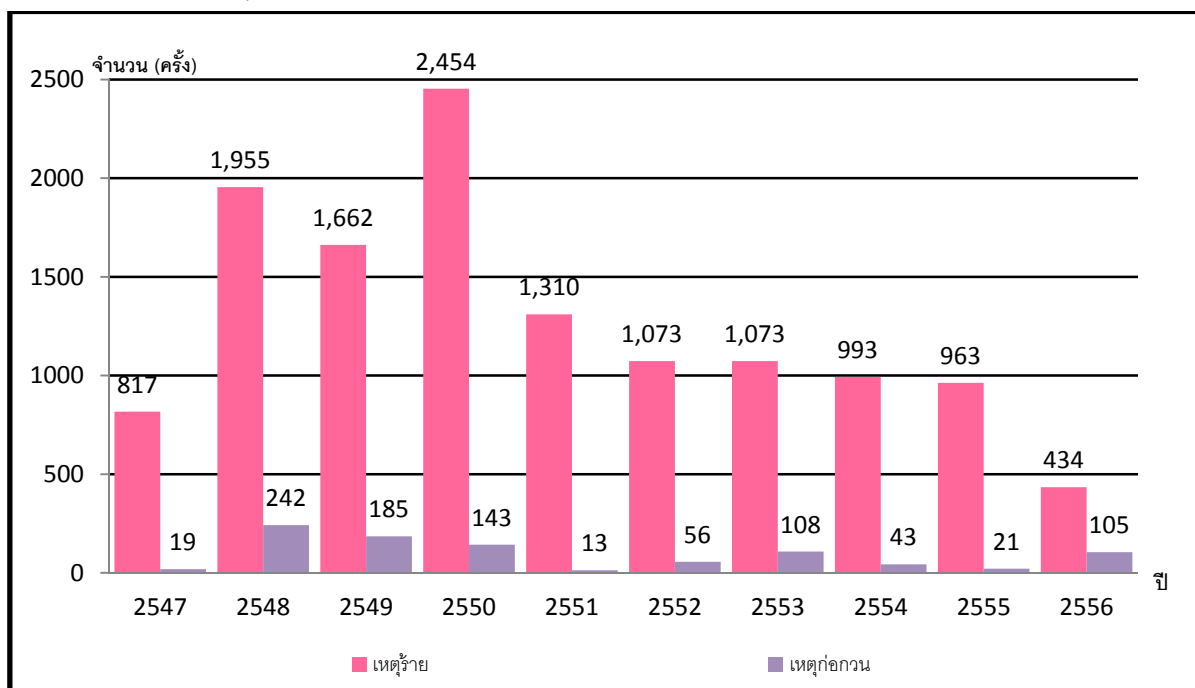
สถานการณ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ยังต้องเผชิญกับปัญหาคุณภาพแหล่งน้ำจากน้ำทิ้งภาคครัวเรือน อุตสาหกรรม และภาคเกษตรกรรม ขยะมูลฝอยที่มีสถานที่กำจัดอย่างถูกต้องหลักสุขาภิบาลไม่เพียงพอ นอกจากนี้ในด้านคุณภาพอากาศและเสียงอยู่ในเกณฑ์ปกติ ยกเว้นในบางช่วงที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาหมอกควันจากการเกิดไฟไหม้ป่าในประเทศอินโดนีเซีย

3.7 สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

จากเหตุการณ์การปล้นอาวุธปืนของราชการที่ค่ายกองพันทหารพัฒนา อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2547 เหตุการณ์ที่มัสยิดกรือเซะ จังหวัดปัตตานี เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2547 ที่ทำให้มีผู้เสียชีวิต 108 ราย ก่อนเกิดเหตุการณ์สลายการชุมนุมที่ สภอ. ตากใบ จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2547 ที่ทำให้มีผู้เสียชีวิตอีก 84 ศพ (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2547)อาจถือเป็นจุดเริ่มต้นของความรุนแรงอย่างเปิดเผยต่อเนื่องในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้จนกระทั่งปัจจุบัน

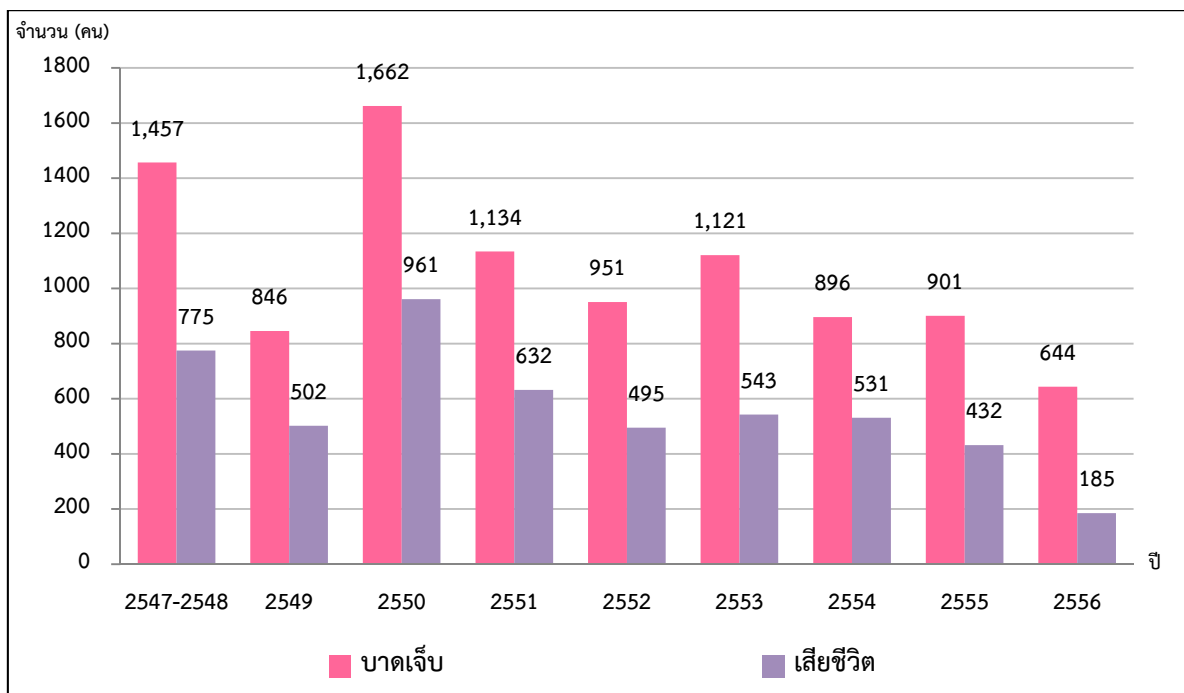
จากรายงานของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ. รมน.) ภาค 4 ส่วนหน้า ได้สรุปสถิติการก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนใต้ปี 2547 – 2556 ดังแสดงในภาพที่ 3.7-1 และ 3.7-2

ภาพที่ 3.7-1 สถิติเหตุก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนใต้ปี 2547 – 2556

ที่มา : กอ. รมน. ภาคที่ 4

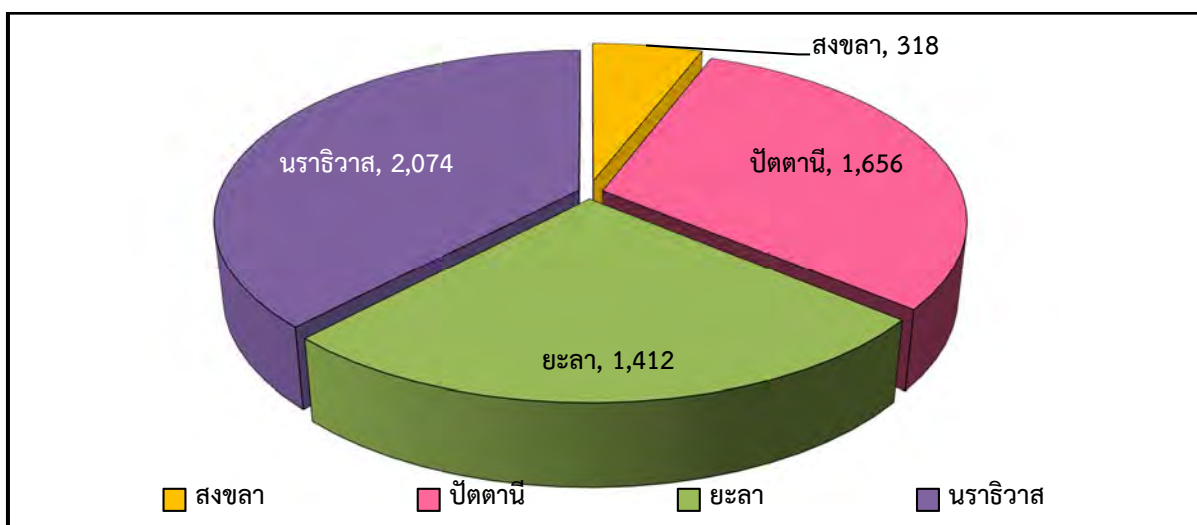
ภาพที่ 3.7-2 สถิติผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจากการก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนใต้ปี 2547 – 2556

ที่มา : กอ. รমন. ภาคที่ 4

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบจำแนกตามพื้นที่พบว่า ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี และวัฒนา สุทัศน์ศีล (2549) ได้รวบรวมสถิติเหตุการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนใต้ตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 – สิงหาคม 2549 โดยมีรายละเอียดดังแสดงในภาพที่ 3.7-3 – 3.7-5

ภาพที่ 3.7-3 จำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้จำแนกรายจังหวัดระหว่างเดือนมกราคม 2547 – สิงหาคม 2549

ที่มา : ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี และวัฒนา สุทัศน์ศีล (2549)

ภาพที่ 3.7-4 พื้นที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดสงขลา นราธิวาส ยะลา และปัตตานี ปี 2547 - 2548

ที่มา : ศรีสมภาพ จิตรภิมรณศิริ และวัฒนา สุกกันศีล (2549)

ภาพที่ 3.7-5 พื้นที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดสงขลา นราธิวาส ยะลา และปัตตานี ปี 2549

ที่มา : ศรีสมภาพ จิตรภิมรณศิริ และวัฒนา สุกกันศีล (2549)

อย่างไรก็ตามตั้งแต่ปี 2550 - 2555 ไม่พบการรวบรวมสถิติเหตุการณ์ความไม่สงบที่จำแนกรายจังหวัดในช่วงเวลาดังกล่าว แต่พบสถิติจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ล่าสุดตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึงวันที่ 18 สิงหาคม 2556 จำแนกรายจังหวัด ดังแสดงในตารางที่ 3.7-1

ตารางที่ 3.7-1 จำนวนเหตุการณ์ ผู้เสียชีวิต และบาดเจ็บจากเหตุการณ์ความไม่สงบ จำแนกรายจังหวัด
ระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 18 สิงหาคม 2556

	เหตุการณ์ ความไม่สงบ	ผู้เสียชีวิต			ผู้บาดเจ็บ		
		รวม	ประชาชน	เจ้าหน้าที่รัฐ	รวม	ประชาชน	เจ้าหน้าที่รัฐ
นราธิวาส	431	82	38	44	194	77	117
ปัตตานี	335	89	39	50	168	75	93
ยะลา	257	54	21	33	172	37	135
สงขลา (4 อำเภอ)	46	1	-	1	16	8	8

ที่มา : ดัดแปลงจากทีมข่าวอิศรา, 2556

ทั้งนี้จากตัวเลขสถิติจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบข้างต้น จะเห็นได้ว่าจังหวัดนราธิวาส ปัตตานี และยะลา เป็นจังหวัดที่มีการเกิดความเหตุการณ์ความรุนแรงมากที่สุดตามลำดับ และจังหวัดสงขลาเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ส่วนใหญ่เพียง 4 อำเภอ และมีจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบน้อยที่สุดในขณะที่จังหวัดสตูลซึ่งถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มจังหวัดชายแดนใต้ นั้น ยังไม่พบสถิติการเกิดเหตุความไม่สงบในพื้นที่ในช่วงเวลาที่ผ่านมา

บทที่ 4

นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่

4.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดชายแดนใต้

4.1.1 ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี 2555 – 2557¹

จากยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี 2555 – 2557 โดยสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ซึ่งอยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์พระราชทานซึ่งถือเป็นยุทธศาสตร์หลักที่ว่า “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของรัชกาลที่ 6 ซึ่งวางไว้สำหรับปฏิบัติราชการ ประกอบด้วย 9 ประเด็นยุทธศาสตร์ คือ

- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1

การพัฒนาการบริหารด้วยการมีส่วนร่วมและบูรณาการแก้ไขปัญหาพื้นที่พิเศษ
เป้าหมาย

ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีความรู้ความสามารถ มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความเป็นธรรมไม่หวาดระแวงและจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเจริญรุ่งเรือง

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของรัชกาลที่ 6 ให้เกิดผลในทางปฏิบัติทั้งในด้านการบริหารและการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม
- 2) เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้บูรณาการและมีส่วนร่วมในการบริหารการพัฒนาและการแก้ปัญหา จชต. ปรับปรุงพัฒนากฎ ระเบียบให้สอดคล้องกับความเป็นจริงในพื้นที่และส่งเสริมการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น ที่รู้คน รู้พื้นที่ รู้ปัญหาความต้องการต่าง ๆ เป็นอย่างดี ได้แก้ปัญหาของตนเอง

กลยุทธ์

- 1) น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของรัชกาลที่ 6 ข้อที่ 1 ที่ได้ทรงวางไว้ว่า “วิธีปฏิบัติกรอย่างใดเป็นทางให้พลเมืองรู้สึกเห็นไปว่าเป็นการเบียดเบียนกดขี่ศาสนาอิสลามต้องยกเลิกหรือแก้ไขเสียทันทีการใดจะจัดขึ้นใหม่ต้องอย่าให้ขัดกับหลักนิยมของ

¹ คัดลอกจากสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.)

อิสลาม หรือยิ่งทำให้เห็นเป็นการอุดหนุนศาสนาหมัดได้ยิ่งดี” มาใช้ในการปรับปรุงระเบียบข้อบังคับหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ

- 2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เป็นไปตามหลักรัฐประศาสนโยบายของรัชกาลที่ 6 และส่งเสริมให้มีการบรรจุแต่งตั้งผู้มีภูมิลำเนาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่รัฐรวมทั้งสร้างขวัญกำลังใจสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้และลงโทษเจ้าหน้าที่ที่ประพฤติตนไม่เหมาะสม
- 3) จัดตั้งสถาบัน เพื่อทำหน้าที่พัฒนาบุคลากรให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ตามนโยบายยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้รวมทั้งการจัดการโครงการบริหารจัดการจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งด้านบริหารบุคลากรอาคารสถานที่ให้เหมาะสม
- 4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 5) ส่งเสริมและสนับสนุนกลไกการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพ
- 6) การบริหารการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วน รวมทั้งงบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์และทรัพยากรในการบริหารงานร่วมกัน โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับ ศักยภาพของพื้นที่วัฒนธรรม ประเพณีและความต้องการของประชาชนทุกภาคส่วน
- 7) นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการการพัฒนาและติดตามประเมินผลรวมทั้งการส่งเสริมการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

● ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2

การเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน ชุมชน ในการร่วมสร้างสันติสุข

เป้าหมาย

หมู่บ้าน และชุมชนมีความเข้มแข็ง ประชาชนมีความปลอดภัย ลดความหวาดระแวง มีความปรองดอง และมีสันติสุข

วัตถุประสงค์

เพื่อให้พลังครอบครัว พลังมวลชน ผ่านผู้นำหมู่บ้าน และผู้นำชุมชนร่วมสร้างความปลอดภัย และความรักความสามัคคีปรองดอง ชุมชน/หมู่บ้าน มีความเข้มแข็งและมีความสุข

กลยุทธ์

- 1) ส่งเสริม สนับสนุนผู้นำศาสนา ผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชน ทั้งผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำจิตวิญญาณ ผู้นำสตรี ผู้นำเยาวชน พลังมวลชนให้มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิต การสร้างงานสร้าง อาชีพให้มีรายได้ รวมถึงการปกป้องคุ้มครองความปลอดภัยของประชาชนในพื้นที่
- 2) สนับสนุนให้องค์กรปกครองท้องถิ่นร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านจัดตั้งกลุ่มเยาวชน เพื่อทำกิจกรรมด้านสันติสุขในชุมชน
- 3) สนับสนุนและส่งเสริมให้องค์กร คณะกรรมการหมู่บ้าน วัด มัสยิด เป็นองค์กร ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่
- 4) ส่งเสริม สนับสนุนมาตรการรักษาความปลอดภัยพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนเมืองให้ปลอดภัย จากเหตุการณ์ระเบิดรุนแรงหรือกรณีระเบิดพร้อมกันหลายจุด
- 5) ส่งเสริม สนับสนุนมาตรการรักษาความปลอดภัยในหมู่บ้าน/ชุมชน ศาสนสถาน ศาสนบุคคล บุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะพื้นที่เสี่ยงเพื่อลดจำนวนการก่อเหตุลง
- 6) ส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคประชาสังคม สถาบันการศึกษาพูดคุยและรับฟังความคิดเห็น ของผู้มีส่วนได้เสียในการศึกษารูปแบบการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบพิเศษที่สอดคล้อง กับอัตลักษณ์ของพื้นที่ภายใต้รัฐธรรมนูญ

● ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3

การสร้างพื้นที่และสภาพแวดล้อมเพื่อแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งโดยสันติวิธี

เป้าหมาย

จังหวัดชายแดนภาคใต้มีพื้นที่สร้างสรรค์สันติภาพเพื่อเป็นเวทีเสรีสำหรับการแลกเปลี่ยน ของผู้ที่มีความเห็นต่าง สร้างการมีส่วนร่วมในการลด แก้ไข พื้นฟู และป้องกันปัญหาหรือ ความขัดแย้ง รวมทั้งการฟื้นฟูให้ความเป็นธรรม เพื่อลดความโกรธแค้นชิงชัง นำสู่ความ สันติ

วัตถุประสงค์

ตัดวงจรการใช้ความรุนแรงโดยเปิดพื้นที่สันติภาพให้กับผู้มีความเห็นต่างกับรัฐ มีส่วนร่วม ในการแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี

กลยุทธ์

- 1) เผยแพร่แนวคิด ทฤษฎีด้านสันติวิธีและองค์ความรู้ในการจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธีให้กับเจ้าหน้าที่ภาครัฐและองค์กรภาคประชาชนให้เป็นกระแสหลักในการสร้างสังคมสันติวิธี
- 2) รณรงค์ปรับทัศนคติและความคิด ความเชื่อของผู้ที่มีความเห็นต่างและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติภาพโดยได้รับหลักประกันความปลอดภัยจากรัฐอย่างทั่วถึง
- 3) สร้างพื้นที่ที่มีสภาวะแวดล้อมเหมาะสม และเอื้อต่อการพูดคุยของผู้เห็นต่างร่วมทั้งรับทราบปัญหา และความต้องการของผู้เสียหาย ผู้ได้รับผลกระทบ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ และลดความหวาดระแวง และตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกัน ภายใต้ความหลากหลายของวิถีชีวิต สังคม วัฒนธรรม
- 4) ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ ต่อผู้มีความเห็นต่างกับรัฐ ที่ประสงค์ร่วมกันแก้ไขปัญหาละเมิดสิทธิมนุษยชนและคนภาคใต้ รวมทั้งการช่วยเหลือทางกฎหมาย อำนวยความเป็นธรรม เยียวยา พื้นฟูด้านจิตใจ แก่ผู้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม และอื่น ๆ
- 5) สร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้กับเจ้าหน้าที่รัฐ ประชาชนและผู้ประกอบการภาคเอกชน ได้ตระหนักและเคารพคุณค่าของลักษณะเฉพาะ ทางศาสนา วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ เพื่อขจัดและป้องกันเงื่อนไขที่จะนำไปสู่ความรุนแรงได้
- 6) จัดตั้งและสนับสนุนองค์กรเครือข่ายภาครัฐ ประชาชน เพื่อเป็นแกนกลางในการขับเคลื่อนกิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เปิดพื้นที่สร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งโดยสันติวิธีอย่างต่อเนื่องทั้งในและต่างประเทศ

● ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4

การส่งเสริมการศึกษา ศาสนา ภาษา ศิลปะ พหุวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

เป้าหมาย

ประชาชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง เป็นคนดี มีคุณธรรม ด้วยการปฏิบัติตามหลักศาสนา มีศักยภาพด้านภาษาอย่างหลากหลาย มีความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเสริมสร้างคุณภาพประชาชนด้วยการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต
- 2) เพื่อพัฒนาศักยภาพประชาชนอย่างหลากหลาย ทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษามลายู และภาษาต่างประเทศที่สำคัญ
- 3) เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการฟื้นฟู อนุรักษ์ ศิลปะ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ และอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างมีความสุข

กลยุทธ์

- 1) พัฒนาหลักสูตรการศึกษา รวมถึงพัฒนาบุคลากร พัฒนาสื่อและเทคโนโลยี พัฒนาอุทยานการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่ส่งผลกระทบต่อการยกระดับคุณภาพ การศึกษาอย่างทั่วถึง
- 2) ส่งเสริมการเรียนรู้และกิจกรรมทางศาสนา พระพุทธศาสนา ศาสนาอิสลามและศาสนาอื่น ๆ เพื่อนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมการเรียนรู้สันติศึกษา ตลอดจนส่งเสริมบทบาทขององค์กรทางศาสนาที่มีส่วนร่วมในการสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทย อัตลักษณ์วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่นและสร้างสันติสุขในพื้นที่
- 3) ฟื้นฟู อนุรักษ์ รักษาและเผยแพร่อัตลักษณ์ทางภาษา ศิลปะ วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่น ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมกิจกรรมเยาวชนให้เป็นพลังสร้างสรรค์พหุวัฒนธรรม
- 4) พัฒนาศักยภาพการใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษามลายู ภาษาอาหรับและภาษาต่างประเทศที่สำคัญ
- 5) พัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ โดยการจัดตั้งวิทยาลัยอิมาม มหาวิทยาลัยอิสลามของรัฐ การจัดตั้งสำนักงานวัฒนธรรมอำเภอ การศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับคนไทยในประเทศมุสลิม รวมถึงการพัฒนาระบบบริหารกิจการฮัจญ์และกระบวนการมีส่วนร่วมให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อพื้นที่
- 6) สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมและบูรณาการทุกภาคส่วน ในการพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต เชื่อมโยงกับประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก

● ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5

การเพิ่มประสิทธิภาพการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ การคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน การอำนวยความสะดวกเป็นธรรมการบังคับใช้กฎหมาย การส่งเสริมนำหลัก

ศาสนาหรือยุติธรรมชุมชน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งการเยียวยาและฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์รุนแรง

เป้าหมาย

ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความเป็นธรรมอย่างเสมอภาค ทัวถึง เสริมสร้างศักยภาพการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิเสรีภาพ สิทธิมนุษยชน และการเยียวยาฟื้นฟูผู้เสียหายผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์รุนแรง

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมกระแสหลักและยุติธรรมทางเลือกให้มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและสอดคล้องกับความเป็นจริงในพื้นที่
- 2) ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมทุกขั้นตอน และส่งเสริมให้มีกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมเฉพาะตามหลักศาสนา (จัดตั้งแผนกคดีครอบครัวและมรดกอิสลามขึ้นในศาลยุติธรรม)
- 3) ช่วยเหลือเยียวยา ฟื้นฟูผู้เสียหาย และผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและมีความยั่งยืน

กลยุทธ์

- 1) ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการยุติธรรมกระแสหลักให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความเป็นจริงในพื้นที่ ตลอดจนส่งเสริมการนำเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์แขนงต่าง ๆ มาสนับสนุนในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
- 2) พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพของกลไกในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้เข้มแข็งรวมทั้งการให้ประชาชนเข้าถึงความเป็นธรรมได้ง่าย รวดเร็ว และเป็นธรรมทุกเรื่อง
- 3) ปฏิรูปและเร่งปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่
- 4) พัฒนาระบบการยุติธรรมชุมชน หรือยุติธรรมทางเลือกให้เข้มแข็งโดยส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขในพื้นที่โดยเฉพาะมิติด้านศาสนา
- 5) พัฒนาระบบ และแนวทางปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาวิถีชีวิตของประชาชน และเอื้อต่อการแก้ไขปัญหในพื้นที่
- 6) พัฒนาระบบการช่วยเหลือเยียวยาแก่บุคคลทุกกลุ่ม ทุกฝ่าย อย่างทั่วถึง รวดเร็ว เป็นธรรมมีประสิทธิภาพ และตรวจสอบได้

● ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6

การเสริมสร้างความเชื่อมั่นและเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่วิถีชีวิตและความต้องการของประชาชน

เป้าหมาย

นำเทคโนโลยีช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มของผลผลิตทางการเกษตรให้มีรายได้เพิ่มขึ้น สร้างงานสร้างอาชีพ พัฒนาศักยภาพของพื้นที่ในฐานะประตูสู่อาเซียนโดยส่งเสริมภาคประชาชนเป็นผู้นำและลงทุน

วัตถุประสงค์

พัฒนาเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ วิถีชีวิต และความต้องการของประชาชนและลดอัตราการว่างงานลงอย่างต่อเนื่อง

กลยุทธ์

- 1) ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานราก โดยเฉพาะพืชประจำถิ่น (ยางพารา ปาล์ม น้ำมัน และไม้ผล) และการส่งเสริมการประมงซึ่งเป็นอัตลักษณ์ประจำถิ่น โดยน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่
- 2) ส่งเสริมและพัฒนาด้านการเกษตร ปศุสัตว์ อุตสาหกรรม การค้า การลงทุน การบริการ และระบบโครงสร้างพื้นฐาน (Logistic) สู่อุตสาหกรรมอาเซียน
- 3) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตการเกษตร อุตสาหกรรม การพาณิชย์ และการบริการให้คุ้มค่ากับการพัฒนาที่ยั่งยืนในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 4) สร้างมูลค่าเพิ่ม (Value added) ในสินค้าและบริการให้เป็นเอกลักษณ์ประจำถิ่นของจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 5) กำหนดมาตรการพิเศษที่เหมาะสม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

● ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 7

การพัฒนาสังคมคุณภาพชีวิตการท่องเที่ยวกีฬาและผู้ด้อยโอกาส

เป้าหมาย

พัฒนาคุณภาพชีวิตโดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ส่งเสริมการท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการกีฬา

วัตถุประสงค์

ทรัพยากรบุคคลมีความสำคัญต่ออนาคตของพื้นที่ จึงต้องพัฒนาให้มีสุขภาวะที่ดี รวมทั้งได้รับการพัฒนาความสามารถด้านการกีฬาและส่งเสริมการท่องเที่ยวตามศักยภาพของพื้นที่

กลยุทธ์

- 1) ส่งเสริม ป้องกัน แก้ไขปัญหา และสร้างเครือข่ายผู้ด้อยโอกาส ผู้ได้รับผลกระทบ รวมทั้งแสวงหาความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม
- 2) ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดแบบยั่งยืน โดยใช้ศาสนา กีฬา แพทย์ สาธารณสุข และครอบครัวเข้มแข็ง
- 3) จัดตั้งสถาบันหรือโรงเรียนหรือสถานพยาบาลเฉพาะสำหรับเยาวชนหรือฟื้นฟูผู้ด้อยโอกาส และผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ
- 4) สนับสนุนให้ผู้ด้อยโอกาสได้รับบริการสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม
- 5) สนับสนุนและส่งเสริมกีฬาด้านการจัดกิจกรรมการแข่งขัน อุปกรณ์กีฬาและสนามกีฬา ทั้งกีฬาสากลและกีฬาพื้นบ้านให้สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่อย่างครบวงจร
- 6) ส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และทางวัฒนธรรมของพื้นที่ทั้งด้านการพัฒนาบุคลากร แหล่งท่องเที่ยว ข้อมูลและสร้างภาพลักษณ์

● ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 8

การสื่อสารสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกัน

เป้าหมาย

ประชาชนมีการรับรู้ที่ถูกต้องและมีความเข้าใจที่ดีต่อกันเพื่อคืนสันติสุขสู่จังหวัดชายแดนภาคใต้

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมการสื่อสาร สร้างความเข้าใจที่ดีและรับผิดชอบร่วมกันในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

กลยุทธ์

- 1) เปิดเวทีแสวงหาความจริงร่วมกันกับประชาชนในพื้นที่ โดยให้หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนทั้งภาครัฐและเอกชน รับฟังข้อมูล ข้อเท็จจริงจากชุมชนเพื่อนำเสนอต่อสาธารณะ
- 2) เปิดช่องทางการสื่อสารทุกรูปแบบจากรัฐสู่ประชาชน และการเชื่อมโยงเครือข่ายการสื่อสารสองทาง ร่วมกันกับทุกภาคส่วนให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ วิถีชีวิต เพื่อเตรียม

ความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งด้านภาษาไทย มลายู อังกฤษ และภาษาอาหรับ รวมทั้งการสื่อสารสังคมออนไลน์อย่างมีจริยธรรม และมีจรรยาบรรณ

- 3) ส่งเสริมบทบาทและศักยภาพของสื่อบุคคลที่ได้รับการยอมรับ และมีศักยภาพ ในการเข้าถึงประชาชนในพื้นที่ ผู้บริหารระดับประเทศ องค์กรระหว่างประเทศ อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 4) ให้ประชาชนมีโอกาสใช้ช่องทางสื่อสารทุกรูปแบบ เพื่อการเสนอข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นด้วยความรับผิดชอบร่วมกัน และส่งเสริมการพูดคุย เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการสร้างสื่อเชิงบวก และเปิดพื้นที่ในการเสนอสื่อ ให้แก่เยาวชนมากขึ้น
- 5) รับรู้ รับฟังความคิดเห็นจากทุกกลุ่ม และติดตามการแก้ไขปัญหาของประชาชนอย่าง กว้างขวางขึ้น

● ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 9

การเสริมสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศและการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

เป้าหมาย

ใช้พลังกลุ่มประเทศโลกมุสลิมในการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม กีฬา และการ พัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่ ใช้ศักยภาพของการเป็นผู้รู้ภาษามลายูนำสังคมไทยสู่กลุ่ม ประเทศมุสลิมในอาเซียนเพื่อการค้า การลงทุน

วัตถุประสงค์

เพื่อใช้ศักยภาพของประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามและใช้ภาษามลายูเชื่อมโยงกับโลก มุสลิมให้ร่วมมือกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาการศึกษา ศาสนา และเศรษฐกิจของพื้นที่

กลยุทธ์

- 1) เผยแพร่ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องให้กับประเทศในโลกมุสลิมและต่างประเทศ มีความเข้าใจ และสนับสนุนการพัฒนา รวมทั้งการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ในแนวสันติวิธี เพื่อไม่ให้มีการ ยกปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นประเด็นสากลในเวทีระหว่างประเทศ อาทิ องค์กร ความร่วมมืออิสลาม (OIC) สหประชาชาติ เป็นต้น รวมทั้งอาศัยความร่วมมือของ ประเทศประชาคมอาเซียน ซึ่งมีบทบาทสำคัญใน OIC อาทิ อินโดนีเซีย มาเลเซีย เป็นต้น
- 2) พัฒนาคุณภาพการศึกษาและแลกเปลี่ยนนักเรียนทุนจากจังหวัดชายแดนภาคใต้กับ ประเทศในโลกมุสลิม เพื่อจะเป็นกำลังสำคัญในการในการพัฒนาสังคม การศึกษา ศาสนา และเศรษฐกิจของ จชต.

- 3) ในมิติทางศาสนา สนับสนุนผู้นำศาสนาในโลกมุสลิมซึ่งเป็นที่ยอมรับในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มาให้ความรู้หลักการศาสนาอิสลามเพื่อการแก้ไขปัญหาของพื้นที่ ซึ่งปฏิเสธการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบ
- 4) ใช้ศักยภาพของคนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ประสบความสำเร็จซึ่งพำนักอยู่ในต่างประเทศ และสนับสนุนคนไทยที่พำนักอยู่ในประเทศมุสลิมเป็นเครือข่ายหรือเป็นทูตวัฒนธรรม ซึ่งจะมีส่วนในการพัฒนาสังคม การศึกษา ศาสนา และเศรษฐกิจของจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาทิ การอบรมให้ความรู้ด้านมัคคุเทศก์แก่ผู้ที่พูดภาษาอาหรับและภาษามลายูได้ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจากประเทศโลกมุสลิม โดยเฉพาะตลาดสุขภาพ ซึ่งกลุ่มลูกค้าจากประเทศตะวันออกกลางนิยมเดินทางมารักษาทางการแพทย์ และพักผ่อนเป็นจำนวนมากในแต่ละปี

4.1.2 ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศอาเซียน ภายใต้หลักการ “หนึ่งฐานการผลิต หนึ่งตลาด” ผ่านกรอบความร่วมมือทวิภาคีได้แก่ กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมสำหรับพื้นที่ชายแดนไทย- มาเลเซีย (JDS) กรอบความร่วมมือแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดชายแดนใต้ พ.ศ. 2553 – 2556²

แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดชายแดนใต้ พ.ศ. 2553 – 2556 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ให้กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดนเป็นผู้นำการผลิตและแปรรูปยางพารา การค้าชายแดน การพัฒนาสินค้าฮาลาล โลจิสติกส์ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่หลากหลายของภาคใต้ โดยมีเป้าประสงค์รวมของการพัฒนาโดยต้องการให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น (รายได้ประชากรเฉลี่ยต่อคนต่อปีเพิ่มขึ้น) ทั้งนี้ภายใต้แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดชายแดนใต้ฉบับนี้ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ คือ

- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1
ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการผลิต การแปรรูป และการตลาดยางพารา
เป้าประสงค์
เพิ่มมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางพารา
ตัวชี้วัด
ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางพารา

² คัดลอกจากสำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน (2554)

ค่าเป้าหมาย

ตัวชี้วัดที่	หน่วย	ค่าเป้าหมาย			
		2553	2554	2555	2556
1	ร้อยละ	-	-	5	5

กลยุทธ์

- 1) ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างกลุ่มเครือข่ายการผลิตและจำหน่าย
- 2) ศึกษาวิจัยและพัฒนาการผลิต การแปรรูป และการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ รวมถึงผลิตภัณฑ์ต่อเนื่องจากยางพารา
- 3) ส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการระบบตลาด

● ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2

ส่งเสริมและพัฒนาการค้าชายแดน

เป้าประสงค์

มูลค่าการค้าชายแดนที่เพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด

ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของมูลค่าการค้าชายแดน

ค่าเป้าหมาย

ตัวชี้วัดที่	หน่วย	ค่าเป้าหมาย			
		2553	2554	2555	2556
1	ร้อยละ	-	-	5	10

กลยุทธ์

- 1) พัฒนาระบบบริหารจัดการ
- 2) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการส่งออก
- 3) สร้างแรงจูงใจให้เกิดการค้าการลงทุน
- 4) เพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ/บุคลากรที่เกี่ยวข้อง
- 5) พัฒนาด้านการตลาดและช่องทางการจัดจำหน่าย

● ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3

ส่งเสริมและพัฒนาสินค้าฮาลาลอย่างครบวงจร และสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

เป้าประสงค์

จำนวนสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐานฮาลาลเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด

ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของสินค้าที่ได้รับการส่งเสริมและรับรองมาตรฐานสากล

ค่าเป้าหมาย

ตัวชี้วัดที่	หน่วย	ค่าเป้าหมาย			
		2553	2554	2555	2556
1	ร้อยละ	-	-	5	10

กลยุทธ์

- 1) พัฒนาประสิทธิภาพการบริหาร ปัจจัยพื้นฐานและมาตรฐานการผลิต และจัดจำหน่าย
- 2) พัฒนาการแปรรูป การเพิ่มมูลค่า และยกระดับคุณภาพสินค้า

● ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4

พัฒนาการบริหารจัดการ และเชื่อมโยงระบบโครงข่ายคมนาคม ขนส่ง และระบบสนับสนุน

เป้าประสงค์

เพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน และเชื่อมโยงเศรษฐกิจในกลุ่มจังหวัด

ตัวชี้วัด

ปริมาณสินค้าส่งออก – นำเข้า เพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมาย

ตัวชี้วัดที่	หน่วย	ค่าเป้าหมาย			
		2553	2554	2555	2556
1	ร้อยละ	-	-	5	5

กลยุทธ์

- 1) พัฒนาระบบคมนาคม การขนส่ง รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในการขนส่ง และบริหารจัดการโลจิสติกส์ให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานสากล
- 2) พัฒนาระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงบุคลากรด้านโลจิสติกส์อย่างเป็นระบบ
- 3) สนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีส่วนรวมในการลงทุนและบริหารจัดการโลจิสติกส์

● ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5

ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่หลากหลาย และเชื่อมโยงในกลุ่มจังหวัด

เป้าประสงค์

จำนวนผู้เยี่ยมเยือนเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด

จำนวนผู้เยี่ยมเยือนเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมาย

ตัวชี้วัดที่	หน่วย	ค่าเป้าหมาย			
		2553	2554	2555	2556
1	ร้อยละ	-	-	2	3

กลยุทธ์

- 1) พัฒนาระบบบริหารจัดการและสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัย
- 2) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรม สินค้า และบริการ
- 3) พัฒนาระบบตลาดและประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างแรงจูงใจ

4.1.3 แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดชายแดนใต้ พ.ศ. 2557 – 2560³

แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดชายแดนใต้ พ.ศ. 2557 – 2560 ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน สร้างความร่วมมือในการขับเคลื่อน เพื่อให้เกิดความร่วมมือตามศักยภาพของกลุ่มจังหวัด และกระจายความเจริญเติบโตระหว่างจังหวัด/กลุ่มจังหวัด เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และนำไปสู่การกระตุ้นให้เกิดการลงทุนของภาคเอกชน และสร้างรายได้ให้กับกลุ่มจังหวัด โดยกำหนดวิสัยทัศน์ว่า ศูนย์กลางการพัฒนายางพารา ฮาลาล และการท่องเที่ยวสู่อาเซียน โดยกำหนดเป้าประสงค์รวมคือ การให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น (รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีเพิ่มขึ้น)

● ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1

พัฒนากระบวนการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้ายางพารา ทั้งระบบการผลิต การแปรรูป และช่องทางการตลาดสินค้ายางพารา

เป้าประสงค์

ยางพาราและผลิตภัณฑ์ยางมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด

- 1) ผลผลิตยางพาราเฉลี่ยต่อไร่เพิ่มขึ้น

³ คัดลอกจากสำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน (2556)

2) ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของปริมาณการใช้ยางพาราเป็นผลิตภัณฑ์ของสถาบันเกษตรกร

ค่าเป้าหมาย

ตัวชี้วัดที่	หน่วย	ค่าเป้าหมาย				
		2557	2558	2559	2560	2557-2560
1	กิโลกรัม	2	2	3	3	2.5
2	ร้อยละ	2	2	2	2	2

กลยุทธ์

- 1) เพิ่มประสิทธิภาพ และพัฒนาศักยภาพสถาบันเกษตรกร กลุ่มเครือข่าย ผู้ประกอบการทุกระดับของยางและผลิตภัณฑ์ยางให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน
- 2) ส่งเสริมและพัฒนาระบบการผลิตรูปแบบ การแปรรูป ยางและผลิตภัณฑ์ยางให้ได้มาตรฐาน
- 3) ส่งเสริมช่องทางการตลาดยางและผลิตภัณฑ์ยางสู่อาเซียน
- 4) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยีและเผยแพร่องค์ความรู้ในการเพิ่มมูลค่ายางและผลิตภัณฑ์ยาง
- 5) พัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน แหล่งทรัพยากร เพื่อสนับสนุนการเพิ่มมูลค่ายางและผลิตภัณฑ์ยาง

● **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2**

พัฒนาสินค้าและบริการฮาลาลให้มีมูลค่าเพิ่มตามห่วงโซ่อุปทานและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

เป้าประสงค์

เป็นศูนย์กลางการพัฒนาสินค้าและบริการฮาลาลของอาเซียน

ตัวชี้วัด

- 1) ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของสินค้าและบริการที่ผ่านการรับรองมาตรฐานฮาลาล
- 2) ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของธุรกิจด้านฮาลาล

ค่าเป้าหมาย

ตัวชี้วัดที่	หน่วย	ค่าเป้าหมาย				
		2557	2558	2559	2560	2557-2560
1	ร้อยละ	10	10	10	10	10
2	ร้อยละ	10	10	10	10	10

กลยุทธ์

- 1) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรับรองและสนับสนุนการขยายตัวของธุรกิจฮาลาล
- 2) ส่งเสริม พัฒนา เชื่อมโยง เพื่อยกระดับและปรับปรุงทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพของวัตถุดิบเพื่อรองรับการขยายตัวด้านฮาลาล
- 3) สนับสนุนการพัฒนาและปรับปรุงสินค้าและบริการ ให้ได้รับการรับรองมาตรฐานฮาลาลและมาตรฐานสากล
- 4) ส่งเสริมการสร้างความเข้มแข็งขององค์กรและทรัพยากรมนุษย์ทั้งระบบ ในการสนับสนุนยุทธศาสตร์ฮาลาล
- 5) เพิ่มช่องทางการจำหน่ายและกระจายสินค้า สู่ตลาดฮาลาล AEC และสากล

● ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3

ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรม

เป้าประสงค์

จำนวนผู้เยี่ยมชมและรายได้จากการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด

- 1) จำนวนผู้เยี่ยมชมของกลุ่มจังหวัดเพิ่มขึ้น
- 2) จำนวนรายได้จากการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดเพิ่มขึ้น
- 3) จำนวนแหล่งท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมาย

ตัวชี้วัดที่	หน่วย	ค่าเป้าหมาย				
		2557	2558	2559	2560	2557-2560
1	ร้อยละ	2	2	2	2	2
2	ร้อยละ	5	5	5	5	5
3	แห่ง	20	20	20	20	20

กลยุทธ์

- 1) พัฒนาระบบบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานการท่องเที่ยวไทย
- 2) พัฒนาระบบตลาดและประชาสัมพันธ์สร้างแรงจูงใจให้เกิดการท่องเที่ยวในพื้นที่
- 3) พัฒนาสินค้าและบริการการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน หลากหลาย และเป็นภูมิอัตลักษณ์กลุ่มจังหวัด

● ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4

พัฒนาการด้านการลงทุน และทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มจังหวัด เชื่อมโยงประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

เป้าประสงค์

- 1) โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ระบบโลจิสติกส์ ได้รับการปรับปรุงและพัฒนาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถรองรับการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดและเชื่อมโยงประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) ทรัพยากรมนุษย์ได้รับการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ตัวชี้วัด

- 1) ร้อยละของจำนวนโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐานได้รับการปรับปรุงตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด
- 2) จำนวนกลุ่มเป้าหมายได้รับความรู้ เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
- 3) จำนวนด้านชายแดนที่มีผลการประเมินความพึงพอใจเกินร้อยละ 50

ค่าเป้าหมาย

ตัวชี้วัดที่	หน่วย	ค่าเป้าหมาย				
		2557	2558	2559	2560	2557-2560
1	ร้อยละ	3	3	3	3	3
2	จำนวนกลุ่ม	4	4	4	4	16
3	จำนวนด้าน	6	7	8	9	9

กลยุทธ์

- 1) ปรับปรุงและพัฒนาโครงข่ายคมนาคม ระบบโลจิสติกส์ และระบบป้องกันและบรรเทาอุทกภัยให้มีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
- 2) พัฒนาด้านชายแดน/เมืองชายแดน/เขตเศรษฐกิจให้สามารถรองรับการค้าชายแดน
- 3) พัฒนาและเพิ่มศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
- 4) ส่งเสริมอุตสาหกรรมสนับสนุน (Supporting Industry) และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง (Linkage industry) ให้มีความเข้มแข็ง

4.2 ยุทธศาสตร์รายจังหวัด

4.2.1 จังหวัดนราธิวาส

ยุทธศาสตร์ระดับจังหวัดปี 2553 – 2556 (ฉบับปัจจุบัน)⁴

ยุทธศาสตร์การพัฒนাজังหวัดนราธิวาส พ.ศ. 2553 – 2556 ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับความเหลื่อมล้ำ 3 ประเด็น คือ

1) ส่งเสริมการผลิตภาคเกษตร นอกภาคเกษตรและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง และการค้าระหว่างประเทศ มีกลยุทธ์และโครงการพัฒนาได้แก่ (1) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขยายฐานการผลิตและการตลาดด้านการเกษตรให้เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมแปรรูป (2) พัฒนาเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร ผู้ประกอบการและกลุ่มผู้ผลิตสินค้าชุมชนให้มีศักยภาพด้านการผลิต การแปรรูป การตลาด และการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพิ่มขึ้น (3) การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ สินค้า และบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรมนุษย์ในพื้นที่ ให้เอื้อต่อการส่งออกสินค้าและบริการระหว่างประเทศ (4) เร่งรัดพัฒนาพื้นที่ด้านพรมแดน ให้มีความพร้อมต่อการค้าสินค้าและบริการ และปรับปรุงโครงข่ายคมนาคมขนส่งเพื่อเชื่อมโยงระหว่างประเทศ (5) ส่งเสริมการท่องเที่ยว และบริการในพื้นที่อย่างครบวงจร

2) การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีกลยุทธ์และโครงการพัฒนาได้แก่ (1) เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชน พัฒนาและแก้ไขปัญหาความยากจน การศึกษา สาธารณสุข และทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (2) การขยายผลโครงการตามแนวพระราชดำริและการประยุกต์ใช้ในพื้นที่ (3) สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบทอดจารีต ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และศาสนา (4) สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชน ประชาชน และข้าราชการ (5) สนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนใช้พลังงานทดแทนตามศักยภาพที่มีอยู่ในพื้นที่

3) การพัฒนาและเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่พิเศษ มีกลยุทธ์และโครงการพัฒนาได้แก่ (1) ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนเมือง หมู่บ้านให้มีส่วนร่วมและช่วยตนเองในการรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชนและหมู่บ้าน (2) ส่งเสริมมาตรการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การอำนวยความสะดวกเป็นธรรมและเสริมสร้างความสมานฉันท์ (3) พัฒนาประสิทธิภาพเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความเข้มแข็งและขีดความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ (4) ส่งเสริมและพัฒนาด้านการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ศูนย์การเรียนศาสนาอิสลามที่มัสยิด ตาดีกา สถาบันปอเนาะและโรงเรียนเอกชน (5) ส่งเสริมและพัฒนาด้านกีฬาให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพในระดับความเป็นเลิศและระดับอาชีพ

⁴ คัดลอกจาก กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนাজังหวัด อ้างถึงใน ประโยชน์ เจริญสุข (2554)

ยุทธศาสตร์ระดับจังหวัดปี 2558 – 2561⁵

ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนราธิวาส 4 ปี อยู่ภายใต้วิสัยทัศน์ “เศรษฐกิจก้าวหน้า นานาอยู่ สู้สันติสุข” โดยมีพันธกิจ 3 ด้าน คือ (1) สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ภาคการผลิตทุกสาขา เพิ่มรายได้จากการค้าชายแดน การท่องเที่ยว การกีฬาเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวและสร้างความสัมพันธ์กับต่างประเทศ (2) เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนเพื่อนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตเพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น (3) สร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สินแก่ประชาชนและศรัทธาต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ โดยมีเป้าประสงค์รวมที่การขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน และเชื่อมั่นในอำนาจรัฐ และมีเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ 3 ประเด็นคือ (1) ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดมูลค่าสินค้าและบริการระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น (2) ประชาชนมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และ (3) ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน และเชื่อมั่นในอำนาจรัฐ และได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของยุทธศาสตร์ตามเป้าประสงค์รวมดังแสดงในตารางที่ 4.1-1

⁵ คัดลอกจากสำนักงานจังหวัดนราธิวาส (2556)

ตารางที่ 4.1-1 ตัวชี้วัดต่อเป้าประสงค์รวมยุทธศาสตร์ระดับจังหวัดปี 2558 – 2561

เป้าประสงค์รวม	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย				
		2558	2559	2560	2561	2558-2561
เศรษฐกิจขยายตัว อย่างต่อเนื่อง ประชาชนมีคุณภาพ ชีวิตที่ดี มีความ ปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน และ เชื่อมั่นในอำนาจรัฐ	อัตราการขยายตัวของ ผลิตภัณฑ์มวลรวม จังหวัด ในปี 2561 มากกว่าหรือเท่ากับ ค่าเฉลี่ยประเทศ	2.00	2.25	2.50	2.75	2.75
	สัดส่วนคนจน ลดลงเหลือ ร้อยละ 16.73 ในปี 2561	22.73	20.73	18.73	16.73	16.73
	อัตราการตายของทารก ต่ำกว่า 6.8 คน ต่อการ เกิดมีชีพ 1,000 คน ในปี 2561	12.20	10.40	8.6	6.8	6.8
	ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของ จำนวนคดียาเสพติดที่ถูก ดำเนินคดีในฐาน ความผิด ผิด นำเข้า ส่งออก จำหน่ายและ ครอบครองเพื่อจำหน่าย ในปี 2561 เท่ากับหรือ มากกว่าค่าเฉลี่ย 4 ปี (253-2556)	5.50	9.0	12.50	16.00	16.00

ทั้งนี้ประกอบด้วย 3 ประเด็นยุทธศาสตร์ คือ

- **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 :** พัฒนาภาคการผลิต การค้าชายแดน การท่องเที่ยวและการกีฬาเพื่อเชื่อมโยงประชาคมอาเซียน

เป้าประสงค์

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด มูลค่าสินค้าและบริการระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย				
	2557	2558	2559	2560	2557-2560
ส่งเสริมการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดนราธิวาส	2	2	2	2	8
ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของมูลค่าการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP	3	3	3	3	12
ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของมูลค่าการค้าชายแดน	2	2.5	3	3.5	11
ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของรายได้จากการท่องเที่ยว	5	5	5	5	20

กลยุทธ์

- 1) พัฒนาด้านชายแดน โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และบริการ
- 2) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภาคเกษตรและเพิ่มศักยภาพเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร กลุ่มผู้ผลิตสินค้าชุมชนและผู้ประกอบการให้มีขีดความสามารถในการบริหารจัดการทั้งการผลิต แปรรูป การตลาดและการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ให้พร้อมต่อการเชื่อมโยงการค้าชายแดนและกลุ่มประชาคมอาเซียน
- 3) ส่งเสริมและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และได้มาตรฐานพร้อมยกระดับมาตรฐานด้านกีฬาเพื่อเชื่อมโยงสัมพันธ์และสนับสนุนการท่องเที่ยวกับประชาคมอาเซียน
- 4) เสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาทักษะ ยกระดับฝีมือแรงงานเพื่อเพิ่มโอกาสและขีดความสามารถการทำงาน
- 5) ส่งเสริมการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดนราธิวาส

- **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 :** พัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เป้าประสงค์

ประชาชนมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย				
	2557	2558	2559	2560	2557-2560
ร้อยละของหมู่บ้านที่ผ่านเกณฑ์การจัดระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง	67.50	70.00	72.50	75.00	75.00
ร้อยละของอำเภอควบคุมโรคเข้มแข็งแบบยั่งยืน	85	90	95	100	100
อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าของประชากรกลุ่มอายุ 15-17 ปี	95	96	97	98	98
ค่าเฉลี่ย o-net ม. เพิ่มขึ้นร้อยละ 3 จากปีก่อนหน้า	3 (34.51)	3 (37.51)	3 (40.51)	3 (43.51)	12 (43.51)

กลยุทธ์

- 1) ส่งเสริมให้มีการขยายผลและประยุกต์ใช้แนวทางตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและสอดคล้องกับวิถีชุมชน
- 3) เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและปรับเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนให้มีสุขภาพที่ดี สามารถพึ่งตนเองได้
- 4) บูรณาการการทำงานเพื่อยกระดับและพัฒนาคุณภาพด้านการศึกษา สาธารณสุข และคุณภาพชีวิตของประชาชน
- 5) ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านภัยพิบัติและการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่
- 6) สร้างภูมิคุ้มกันป้องกันเยาวชนจากสิ่งที่ไม่เหมาะสม และสนับสนุนให้สถาบันครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน

- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 : เสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่

เป้าประสงค์

ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน และเชื่อมั่นในอำนาจรัฐ

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย				
	2557	2558	2559	2560	2557-2560
ร้อยละหมู่บ้าน/ชุมชน/พื้นที่ไม่สังกัดชุมชนภายในเขตเทศบาลที่ไม่มีการก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่	89.16	89.66	90.16	90.66	90.66
ร้อยละของสถานศึกษาในพื้นที่ได้รับการส่งเสริมกิจกรรมป้องกัน แก้ไขและเฝ้าระวังปัญหา ยาเสพติด เทียบกับค่าเป้าหมาย	92.50	95.00	97.50	100	100
ความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของจังหวัด	92.00	93.00	94.00	95.00	95.00

กลยุทธ์

- 1) พัฒนากำลังภาคประชาชนให้มีศักยภาพในการป้องกันหมู่บ้าน/ชุมชนของตนเอง เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
- 2) สร้างพื้นที่ความปลอดภัย เปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นเพื่อแสวงหาทางออกจากความขัดแย้ง และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาพื้นที่
- 3) พัฒนาประสิทธิภาพเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความเข้มแข็งและขีดความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่
- 4) ป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยมุ่งเน้นให้จัดการโดยชุมชนได้
- 5) ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของจังหวัดทั้งในและต่างประเทศ

4.2.2 จังหวัดปัตตานี

ยุทธศาสตร์ระดับจังหวัดปี 2553 – 2556 (ฉบับปัจจุบัน)⁶

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดของจังหวัดปัตตานี มีประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญต่อการแก้ไขปัญหาคความเหลื่อมล้ำดังนี้

- 1) เป็นศูนย์กลางอาหารฮาลาล เพื่อส่งเสริมการผลิตอาหารฮาลาลอย่างครบวงจร โดยเน้นส่งเสริมการผลิต การแปรรูปและการตลาดอาหารฮาลาล ตลอดจนการวิจัยและการพัฒนา ส่งเสริม

⁶ กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดปัตตานี อ้างถึงใน ประโยชน์ เจริญสุข (2554)

วิสาหกิจชุมชนขนาดย่อมให้มีคุณภาพผลิตภัณฑ์อาหาร (OTOP) สนับสนุนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลปัตตานี และสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานรองรับอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลปัตตานี

2) การเอาชนะความยากจนเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ จปฐ. โดยเน้นการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย พัฒนาและฟื้นฟูอาชีพเกษตรให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และวิถีชีวิต การขยายโอกาสเข้าถึงแหล่งทุน การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก และการพัฒนาฝีมือแรงงาน สร้างอาชีพเสริม

3) พัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา/พัฒนาคุณภาพชีวิตที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเน้นยกระดับคุณภาพการศึกษา พัฒนาอิสลามศึกษาทุกรูปแบบที่หลากหลายเพื่อเป็นศูนย์กลางอิสลามศึกษาแห่งประเทศไทยเชื่อมโยงสู่สากล พัฒนาศักยภาพเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการยกระดับคุณภาพชีวิต การพัฒนาระบบสุขภาพอนามัย และการเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

4) การบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างชาญฉลาดและยั่งยืน โดยเน้นการปลูกจิตสำนึกและสร้างบทบาทการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการที่ดีของทุกภาคส่วนแบบบูรณาการ พัฒนาอุตสาหกรรมสีเขียว แก้ไขปัญหาหมอกควัน ทรายและน้ำเสีย พัฒนาและยกระดับคุณภาพสินค้าและบริการด้านท่องเที่ยว พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว พัฒนาระบบบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว พัฒนาศักยภาพการประชาสัมพันธ์และการตลาดเชิงรุก และส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบ Green Tourism

5) การเสริมสร้างความปลอดภัยและความมั่นคง เพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยเน้นบูรณาการทุกภาคส่วนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความไม่สงบ การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายใน ส่งเสริมภาพลักษณ์และสร้างความเข้าใจอันดีในสังคม บูรณาการทุกภาคส่วนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และเสริมสร้างศักยภาพให้กับชุมชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ระดับจังหวัดปี 2557 – 2560 (ฉบับใหม่)⁷

ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดปัตตานี ประจำปี 2557-2560 อยู่ภายใต้วิสัยทัศน์แหล่งผลิตรายการเกษตร และผลิตภัณฑ์ฮาลาลที่มีคุณภาพ บนพื้นฐานความมั่นคงในการดำรงชีวิต และมีเป้าประสงค์รวม 5 ข้อ คือ (1) ผลิตภัณฑ์ฮาลาลของจังหวัดมีคุณภาพในระดับสินค้าส่งออก เป็นที่ยอมรับของตลาดทั้งในและต่างประเทศมีมูลค่าผลิตภัณฑ์ฮาลาลไม่น้อยกว่า 2,500 ล้านบาท (2) ผลิตภัณฑ์มวลรวมของ

⁷ คัดลอกจากสำนักงานพลังงานจังหวัดปัตตานี (2556)

จังหวัดภาคการเกษตร และภาคอุตสาหกรรม เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 4.6 และ 2.8 (3) ผลิตภัณฑ์มวลรวม จังหวัดปัตตานีต่อหัวไม่น้อยกว่า 85.648 บาทต่อปี (4) ชุมชนสามารถลดจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบที่มี ผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินได้ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80 ของชุมชนทั้งหมดในจังหวัด (5) ค่าเฉลี่ยของดัชนี ความมั่นคงของมนุษย์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 4 ประเด็น คือ

- **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1** : ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรให้มีคุณภาพ มาตรฐานการส่งออก

เป้าประสงค์

เพิ่มปริมาณและคุณภาพผลผลิตผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่ตรงกับความต้องการของตลาด

กลยุทธ์

- 1) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการเพิ่มปริมาณและคุณภาพผลผลิตภาคการเกษตร
- 2) ปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐานการผลิตและฐานทรัพยากรให้เอื้อต่อการเกษตร
- 3) พัฒนาและสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและสถาบันการเกษตร
- 4) ส่งเสริมการผลิตพืชเศรษฐกิจและพืชทางเลือกใหม่ที่สอดคล้องกับตลาดผู้บริโภค

- **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2** : สร้างมูลค่าเพิ่มและขยายช่องทางทางการตลาดผลิตภัณฑ์ ฮาลาลและสินค้าแปรรูปจากการเกษตร

เป้าประสงค์

ผลิตภัณฑ์ฮาลาลและสินค้าแปรรูปจากการเกษตรมีมูลค่าการจำหน่ายเพิ่มขึ้น

กลยุทธ์

- 1) พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ วิสาหกิจชุมชน และ OTOP ให้มีขีดความสามารถในการ เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์
- 2) ส่งเสริมและพัฒนาการผลิต ผลิตภัณฑ์ฮาลาลและสินค้าแปรรูปจากการเกษตรให้มี คุณภาพและได้รับมาตรฐานฮาลาล
- 3) ส่งเสริมและขยายช่องทางทางการตลาดผลิตภัณฑ์ฮาลาลและสินค้าแปรรูปจากการเกษตร ทั้งในและต่างประเทศ
- 4) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยี และเผยแพร่องค์ความรู้ในการเพิ่ม มูลค่าการผลิตและลดต้นทุนการผลิตผลิตภัณฑ์สินค้า
- 5) สร้างแรงจูงใจให้นักลงทุนมาลงทุนในเขตอุตสาหกรรมปัตตานี นิคมอุตสาหกรรมฮาลาล

- **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 : สร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตของประชาชน สังคม และสร้างความสร้างความเชื่อมั่นต่อรัฐ**

เป้าประสงค์

ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างความปลอดภัย สามารถดำรงชีวิตในชุมชน/ท้องถิ่นอย่างมีความสุขและมีความเชื่อมั่นต่อรัฐ

กลยุทธ์

- 1) สร้างความรู้ความเข้าใจ และเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันแก้ไขปัญหาความไม่สงบ
- 2) เพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันปราบปราม และบำบัดยาเสพติด
- 3) ยกกระดับคุณภาพการศึกษาและอิสลามศึกษาให้ได้มาตรฐานระดับประเทศ และมาตรฐานสากล
- 4) สร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวและลดปัญหาของเด็กเยาวชนและผู้ด้อยโอกาส
- 5) จัดระบบการส่งเสริมป้องกันและรักษาสุขภาพของประชาชนโดยการมีส่วนร่วม
- 6) เสริมสร้างศักยภาพและโอกาสในการทำงานที่มั่นคงมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต

- **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 : พัฒนาชุมชนและท้องถิ่นให้น่าอยู่และเป็นแหล่งสร้างงานสร้างรายได้**

เป้าประสงค์

ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นให้น่าอยู่ และเป็นแหล่งสร้างงาน สร้างรายได้

กลยุทธ์

- 1) ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มและชุมชนเพื่อเป็นแหล่งสร้างงาน สร้างรายได้ ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) ส่งเสริมกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 3) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
- 4) ส่งเสริมการจัดการแหล่งน้ำเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
- 5) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคให้มีความพร้อม และมีความสะดวก

4.2.3 จังหวัดยะลา

ยุทธศาสตร์ระดับจังหวัดปี 2553 – 2556 (ฉบับปัจจุบัน)⁸

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดยะลาปี 2553 – 2556 มีประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับความเหลื่อมล้ำ ดังนี้

1) เสริมสร้างความยั่งยืนให้เศรษฐกิจจังหวัด โดยมีกลยุทธ์และโครงการได้แก่ (1) ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเกษตรให้สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากโครงการต่าง ๆ (2) พัฒนาทักษะและยกระดับฝีมือแรงงาน ส่งเสริมการมีงานทำ เสริมสร้างสวัสดิการและความมั่นคงในการทำงาน (3) พัฒนาผลิตภัณฑ์สำคัญของจังหวัดให้ได้มาตรฐาน (4) สร้างความเชื่อมั่นและพัฒนาด้านการค้า การตลาด แก่ผู้ผลิตและผู้ประกอบการ (5) พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อรองรับการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ

2) เสริมสร้างยะลาสันติสุข โดยมีกลยุทธ์และโครงการได้แก่ (1) ทำความเข้าใจลดความหวาดระแวง สร้างความยุติธรรม นำยะลาสันติสุข (2) ปฏิบัติการจิตวิทยาเชิงรุก (3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน (4) เพิ่มประสิทธิภาพการป้องกัน (5) เพิ่มประสิทธิภาพการปราบปราม (6) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐ

3) พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมีกลยุทธ์และโครงการได้แก่ (1) พัฒนาคุณภาพการศึกษา (2) ส่งเสริมความเข้มแข็งของเครือข่ายเพื่อพัฒนาระบบสุขภาพ (3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ท้องถิ่น ในการส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ (4) ส่งเสริมความรู้/ทักษะ และศักยภาพผู้ด้อยโอกาสให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ (5) เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ท้องถิ่นด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟูจัดการ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ระดับจังหวัดปี 2557 – 2560 (ฉบับใหม่)⁹

ยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับจังหวัดฉบับปี 2557 – 2560 ของจังหวัดยะลา ยังคงมุ่งเน้นการขับเคลื่อนจังหวัดยะลา ภายใต้วิสัยทัศน์จังหวัดยะลาที่กำหนดว่า “ยะลาเมืองน่าอยู่ คู่สันติสุข” โดยมีเป้าประสงค์รวมเพื่อให้เศรษฐกิจจังหวัดขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน คุณภาพการศึกษาที่ได้มาตรฐาน คุณภาพชีวิตที่ดี และมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดจำนวน 3 ประเด็นยุทธศาสตร์ คือ

⁸ คัดลอกจากกลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดยะลา อ้างถึงในประโยชน์ เจริญสุข (2554)

⁹ คัดลอกจากสำนักงานจังหวัดยะลา

● **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 : เสริมสร้างความยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ**

ทิศทางการขับเคลื่อน เน้นในเรื่องการพัฒนาผลผลิตทางการเกษตร ผลไม้ ยางพารา ผักปลอดสารพิษ ผลิตภัณฑ์ของจังหวัดเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน 5 ดาว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานการท่องเที่ยวระดับสากล โดยพัฒนาทะเลสาบและป่าฮาลา บาลา ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพภาคการเกษตรให้สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การค้าชายแดนยกระดับทักษะฝีมือแรงงาน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อรองรับการเปิดประชาคมอาเซียน ส่งเสริมพลังงานทดแทน และการอนุรักษ์พลังงาน

เป้าประสงค์

เศรษฐกิจจังหวัดขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ประชาชนมีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง พร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย				
	2557	2558	2559	2560	2557-2560
อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) เพิ่มขึ้น	3	3.5	4	4.5	3.75

กลยุทธ์

- 1) การพัฒนาศักยภาพเกษตรกร ระบบการผลิต และการบริหารจัดการ ผลผลิต ผักปลอดสารพิษ และไม้ผลเศรษฐกิจ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
- 2) ส่งเสริม พัฒนาสินค้า และบริการ ฮาลาล ผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น (OTOP) ที่มีศักยภาพของจังหวัด เพื่อการส่งออกในตลาดอาเซียน
- 3) ส่งเสริม สนับสนุนการรวมกลุ่มผู้ผลิต และผู้ประกอบการให้มีประสิทธิภาพ โดยการนำองค์ความรู้ และเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มผลผลิตและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 4) ส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพ เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
- 5) ส่งเสริม สนับสนุนการลงทุน โดยการสร้างความเชื่อมั่น กระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ การพัฒนาด้านการตลาด การค้าชายแดน แก่ผู้ผลิตและผู้ประกอบการ และพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์
- 6) ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีแรงงานอย่างพอเพียงในภาคการผลิตและบริการ พร้อมทั้งพัฒนาทักษะและยกระดับฝีมือแรงงานรองรับประชาคมอาเซียน
- 7) ส่งเสริมพลังงานทดแทน และการอนุรักษ์พลังงาน

8) พัฒนาระบบโครงข่ายคมนาคมขนส่งสินค้าและการบริหารจัดการโลจิสติกส์ เพื่อรองรับการเปิดประชาคมอาเซียน

● **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 : เสริมสร้างยะลาสันติสุข**

ทิศทางการขับเคลื่อน เน้นการแก้ไขปัญหาความไม่สงบ และปัญหาเสพติดในทุกชุมชน การเพิ่มประสิทธิภาพการรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน / ตำบล โดยให้มีชุดคุ้มครองตำบล ชุดคุ้มครองหมู่บ้าน ชุดคุ้มครองเมือง ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากความไม่สงบในพื้นที่ได้รับการช่วยเหลือฟื้นฟู เยียวยาอย่างรวดเร็ว ทัวถึง เป็นธรรมทุกคน การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับจังหวัด เช่น การจัดงานมหกรรมผลไม้และของดีเมืองยะลา การแข่งขันเรือยาวประเพณี การจัดงานกาชาด

เป้าประสงค์

สังคมมีความปรองดองสมานฉันท์ ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เชื่อมันศรัทธาภาครัฐ และร่วมธำรงไว้ซึ่งสถาบันหลักของชาติ

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย				
	2557	2558	2559	2560	2557-2560
1. ร้อยละของสถิติการก่อเหตุร้ายด้านความมั่นคงลดลงในรอบปีที่ผ่านมา	10	11	12	13	11.50
2. ร้อยละของหมู่บ้าน / ชุมชนเข้มแข็งที่มีระบบการรักษาความปลอดภัย	70	75	80	75	77.50
3. ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานภาครัฐ ในการเสริมสร้างสันติสุข	80	82	84	86	83

กลยุทธ์

- 1) สร้างความเข้าใจ และอำนวยความสะดวกเป็นธรรม
- 2) ปฏิบัติการจิตวิทยาเชิงรุก
- 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 4) เพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและปราบปราม
- 5) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐ

● **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 : พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน**

ทิศทางการขับเคลื่อน มุ่งเน้นในเรื่องการดำเนินงานและขยายผลตามโครงการอันเนื่องมาจาก

พระราชดำริ การพัฒนากลุ่มสตรี เยาวชน เด็ก ผู้ด้อยโอกาส ผู้ได้รับผลกระทบ การพัฒนาการศึกษา (ครู นักเรียน โรงเรียน) การพัฒนาด้านสาธารณสุข ด้านการกีฬา

เป้าประสงค์

ประชาชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มีสุขภาพดี อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี พร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ ผู้ด้อยโอกาสและผู้พิการ มีศักยภาพสามารถพึ่งพาตนเองได้

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย				
	2557	2558	2559	2560	2557-2560
1. ร้อยละของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ได้รับการรับรองการประกันคุณภาพการศึกษาเพิ่มขึ้น	90	95	100	100	96.25
2. อัตราหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะซีดขณะใกล้คลอดไม่เกินร้อยละ	13	112	11	10	11.50
3. ร้อยละของเด็กอายุ 0 - 5 ปี มีการพัฒนาสติปัญญาสมวัย	95	95	95	95	95
4. ประชาชนกลุ่มเสี่ยงต่อโรคความดันโลหิตสูง และเบาหวานในปีที่ผ่านมาป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูง / เบาหวาน รายใหม่					
• ไม่เกินร้อยละ 10 ในโรคความดันโลหิตสูง	10	10	10	10	10
• ไม่เกินร้อยละ 5 ในโรคเบาหวาน	5	5	5	5	5
5. อัตราป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก/มาเลเรีย ลดลง เมื่อเทียบกับค่ามัธยฐานย้อนหลัง 5 ปี	ต่ำกว่าค่ามัธยฐานร้อยละ 20	ต่ำกว่าค่ามัธยฐานร้อยละ 20	ต่ำกว่าค่ามัธยฐานร้อยละ 20	ต่ำกว่าค่ามัธยฐานร้อยละ 20	ต่ำกว่าค่ามัธยฐานร้อยละ 20
6. ร้อยละของผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบและผู้ด้อยโอกาส ได้รับการส่งเสริมศักยภาพสามารถพึ่งพาตนเองได้	80	85	90	95	87.50
7. ร้อยละของพื้นที่ป่าที่ถูกบุกรุกทำลายลดลงจากปีที่ผ่านมา	5	10	15	20	12.50

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย				
	2557	2558	2559	2560	2557-2560
8. ร้อยละของคุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลักอยู่ในเกณฑ์ระดับพอใช้ขึ้นไป	50	75	10	10	84.25

กลยุทธ์

- 1) พัฒนาคุณภาพการศึกษาและกีฬา
- 2) ส่งเสริม สนับสนุนการปฏิบัติงานเชิงรุกของเจ้าหน้าที่ ร่วมกับภาคีเครือข่ายในการแก้ไขปัญหาสาธารณสุขในทุกกลุ่มวัย
- 3) ส่งเสริมความรู้/ทักษะ พัฒนาศักยภาพและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบและผู้ด้อยโอกาสให้สามารถพึ่งพาตนเองได้
- 4) เสริมสร้างความเข้มแข็ง และการมีส่วนร่วมของชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเครือข่ายในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.2.4 จังหวัดสงขลา

ยุทธศาสตร์ระดับจังหวัดปี 2553 – 2556 (ฉบับปัจจุบัน)¹⁰

ยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับจังหวัดของสงขลาปี 2553 – 2556 ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับความเหลื่อมล้ำ 4 ประเด็นคือ คือ

1) พัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่ สิ่งแวดล้อมดี วัฒนธรรมหลากหลาย โดนมีกกลยุทธ์และโครงการ ได้แก่ (1) โครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ ครอบคลุมอบอุ่น เน้นการประสานความร่วมมือกับทุกภาคีในการสร้างความเป็นอยู่ที่ดี มีความมั่นคงและปลอดภัย (2) โครงการสงขลาเมืองนิเวศ เน้นการปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ฟื้นฟูและจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ทะเลสาบสงขลา และ (3) โครงการสงขลาเมืองเกษตรแปรรูป เน้นการส่งเสริมการผลิตให้ได้มาตรฐาน ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตร พัฒนาระบบตลาด และส่งเสริมการผลิตภาคครัวเรือน

2) ส่งเสริมการค้า การลงทุน โดยพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางของอาเซียน มีกลยุทธ์และโครงการพัฒนา ได้แก่ โครงการสงขลาเมืองการค้า การลงทุน เน้นการส่งเสริมบรรยากาศการค้า การลงทุน การค้าชายฝั่ง การค้าชายแดน ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานให้เหมาะแก่การลงทุน

3) ส่งเสริมให้เป็นการท่องเที่ยวแบบครบวงจร และเป็นประตูเชื่อมโยงสู่ภูมิภาคอื่น มีกลยุทธ์และโครงการพัฒนา ได้แก่ โครงการสงขลาเมืองท่องเที่ยวครบวงจร เน้นส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างเอกลักษณ์ในการท่องเที่ยวสงขลา ส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบครบวงจรและเชื่อมโยง ส่งเสริมการจัด

¹⁰ คัดลอกจาก คณะกรรมการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดสงขลา อ้างถึงใน ประโยชน์ เจริญสุข (2554)

กิจกรรมการท่องเที่ยวตลอดปี (ท่องเที่ยวสุขภาพ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ท่องเที่ยวเชิงบันเทิงครบวงจร ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์พลเอกช เปรม ท่องเที่ยวชายหาด (กีฬา/กิจกรรมทางน้ำ) ท่องเที่ยวเชิงเกษตร)

4) พัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติและเป็นแหล่งฐานความรู้ทางสังคม โครงการสงขลาเมืองการศึกษา เน้นส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาเป็นสถาบัน การศึกษาระดับอาเซียน สร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา

ยุทธศาสตร์ระดับจังหวัดปี 2557 – 2560 (ฉบับใหม่)¹¹

ยุทธศาสตร์ระดับจังหวัดของจังหวัดสงขลาปี 2557 - 2560 อยู่ภายใต้วิสัยทัศน์ สงขลา เศรษฐกิจเสรีภาพ ทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ประกอบด้วย 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ คือ

- 1) พัฒนาภาคการเกษตร อุตสาหกรรม การค้า การลงทุน การท่องเที่ยวและบริการ เพื่อสร้างความเติบโต ทางเศรษฐกิจอย่างมีเสถียรภาพ
- 2) เสริมสร้างความมั่นคง และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน
- 3) พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนบนฐานวัฒนธรรมหลากหลาย
- 4) อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นฐานการพัฒนาอย่างยั่งยืน

● **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 : พัฒนาภาคการเกษตร อุตสาหกรรม การค้า การลงทุน การท่องเที่ยวและบริการ เพื่อสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีเสถียรภาพ**

เป้าประสงค์

เศรษฐกิจขยายตัว และประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย				
	2557	2558	2559	2560	2557-2560
1. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นต่อปีของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด (GPP)	3.3	3.5	3.7	3.9	3.6
2. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นต่อปีของรายได้สุทธิทางการเกษตรของเกษตรกรต่อครัวเรือน	5	5	5	5	5

¹¹ คัดลอกจากกลุ่มงานยุทธศาสตร์ สำนักงานจังหวัดสงขลา

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย				
	2557	2558	2559	2560	2557-2560
3. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นต่อปีของมูลค่าการค้าและการลงทุนในจังหวัด					
3.1 มูลค่าการค้าชายแดน	4.7	4.7	4.7	4.7	4.7
3.2 มูลค่าการลงทุนในภาคอุตสาหกรรม	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5
4. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของรายได้จากการท่องเที่ยว	2	2	2	2	2

กลยุทธ์

- 1) ส่งเสริมกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรอย่างครบวงจร
- 2) ส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมยางพารา อาหารทะเล และฮาลาลให้เป็นศูนย์กลางระดับภูมิภาค
- 3) พัฒนาการคมนาคมขนส่ง และระบบการจัดการโลจิสติกส์ (Logistics)
- 4) พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเชิงธุรกิจ

- **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 : เสริมสร้างความมั่นคง และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน**

เป้าประสงค์

ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย				
	2557	2558	2559	2560	2557-2560
1. จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน ที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นชุมชนเข้มแข็ง	20	20	29	34	107
2. จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชนที่เป็นพื้นที่เขตอิทธิพลของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงลดลงในพื้นที่เดิม	4	10	15	15	44
3. ร้อยละของหมู่บ้าน/ชุมชนที่ปรากฏข้อมูลข่าวสารยาเสพติดที่ได้รับการแก้ปัญหา	80	85	90	95	95

กลยุทธ์

- 1) ส่งเสริมพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของชุมชนในการบริหารจัดการ เพื่อให้เป็นหมู่บ้าน/ ชุมชนเข้มแข็ง
- 2) สร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนมีความมั่นคง ปลอดภัย และปกป้องสถาบันหลักของชาติ
- 3) เพิ่มประสิทธิภาพการป้องกัน ปราบปรามและบำบัดรักษายาเสพติด

● **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 : พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนบนฐานวัฒนธรรม**
หลากหลาย

เป้าประสงค์

ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีบนวิถีความพอเพียงตามเกณฑ์วัดความสุขมวลรวม

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย				
	2557	2558	2559	2560	2557-2560
1. จำนวนที่เพิ่มขึ้นของแหล่งเรียนรู้ที่ได้มาตรฐาน	16	20	24	28	88
2. จำนวนที่เพิ่มขึ้นของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ	16	19	23	25	83
3. ร้อยละผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระหลัก จากการทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา	3	3	3	3	3
4. จำนวนที่เพิ่มขึ้นของสถานศึกษาส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านภาษา	5	7	10	15	37
5. ร้อยละที่ลดลงของอัตราทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยกว่า 2,500กรัม	1	1.5	2	2	1.5

กลยุทธ์

- 1) พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้มีความสุขทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 3) ส่งเสริมการนำผลการวิจัยและองค์ความรู้ (Best Practice) มาเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้ และพัฒนาอาชีพของประชาชน
- 4) ส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านภาษา
- 5) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสืบทอด ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม

- **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4** : อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นฐานการพัฒนาอย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์

สร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับประชาชน และรักษาฐานทรัพยากรธรรมชาติให้สมดุล
ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย				
	2557	2558	2559	2560	2557-2560
1. ร้อยละของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่ถูกบุกรุกลดลง	0.2	0.18	0.15	0.12	0.12
2. ร้อยละของจำนวนสถานีที่มีคุณภาพน้ำของลำน้ำในพื้นที่วิกฤตดีขึ้นกว่าเดิม	5	10	20	30	30
3. จำนวนพื้นที่ชายเลน/ชายหาด/ชายฝั่ง ได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟู	500	550	300	350	2,300
4. จำนวนครัวเรือนในพื้นที่ที่ได้รับการป้องกันเกิดความเสียหายจากอุทกภัยลดลง	500	500	500	500	2,000

กลยุทธ์

- 1) ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการ
- 2) ส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและ การใช้พลังงานทดแทน
- 3) ฟื้นฟูลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
- 4) ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อมสู่การเป็นเมืองน่าอยู่ (Green City)

4.2.5 จังหวัดสตูล

ยุทธศาสตร์ระดับจังหวัดปี 2553 – 2556 (ฉบับปัจจุบัน)¹²

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดของพื้นที่สตูล มีประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับความเหลื่อมล้ำอยู่ 5 ด้าน ได้แก่

- 1) ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว เน้นพัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการบุคลากรที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรเอกชนในการจัดการการท่องเที่ยว พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐานและระบบความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว

¹² คัดลอกจากกลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด อ้างถึงใน ประโยชน์ เจริญสุข (2554)

2) พัฒนาการผลิตและเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร บนพื้นฐานการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเกษตร พัฒนาสถาบันเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตและแข่งขัน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการสร้างมูลค่าเพิ่มโดยการพัฒนาการผลิตและแปรรูป พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการเกษตร พัฒนาระบบตลาดเชื่อมโยงข่ายศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้าเกษตร

3) พัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคมให้มีคุณภาพ เน้นพัฒนากระบวนการชุมชน/สังคม พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานสอดคล้องกับวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ เสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว/ชุมชน/สังคม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดกระบวนการส่งเสริมบ้านเมืองน่าอยู่

4) พัฒนาระบบการขนส่ง โครงข่ายคมนาคมและการสื่อสาร เน้นพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบคมนาคมขนส่งทางบก เชื่อมโยงระบบขนส่งสินค้า พัฒนาการขนส่งทางน้ำ พัฒนาการเข้าถึงการใช้ระบบโทรคมนาคมและการสื่อสาร

5) เสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของพื้นที่ และพัฒนาความร่วมมือในด้านเศรษฐกิจและสังคมกับประเทศเพื่อนบ้าน เน้นสร้างความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจชุมชน พัฒนาศักยภาพและคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนและสินค้า OTOP ส่งเสริมการบริหารงานภาคเอกชน ภายใต้ระบบบรรษัทภิบาล พัฒนาการตลาดเชิงรุกและเชื่อมโยงการค้าทั้งในและต่างประเทศ พัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการด้านการตลาด เสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้าน พัฒนาศักยภาพในการจัดทำฐานข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์ระดับจังหวัดปี 2557 – 2560 (ฉบับใหม่)

แผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาจังหวัดสตูลปี 2557 – 2560 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ของการพัฒนาจังหวัดสตูลไว้ว่าเมืองการท องเที่ยวเชิงนิเวศชั้นนำของอาเซียนเมืองเกษตรมาตรฐานเมืองแห่งความสุข โดยมีเป้าประสงค์รวมของยุทธศาสตร์ 2 ข้อ คือ 1) ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดเพิ่มมูลค่ามากขึ้นเป็น 30,000 ล้านบาท และ 2) ประชาชนร้อยละ 60 มีความมั่นคง มีรายได้ เฉลี่ยเพิ่มขึ้น มีความสุข และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งนี้ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 5 ประเด็น ดังนี้

- **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 :** การพัฒนาการท องเที่ยวเชิงนิเวศที่หลากหลายให้ได้มาตรฐานระดับสากลและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

เป้าประสงค์

- 1) นักท่องเที่ยวในประเทศ และต่างประเทศ เข้ามาท่องเที่ยว พักค้าง และใช้จ่ายในจังหวัดสตูลมากขึ้น

- 2) อุตสาหกรรมการทอ องเทียวยสามารถสร้างรายได้ สร้างงาน สร้างอาชีพ
จากการทอ องเทียวก จังหวัดสตูลมากขึ้น

ตัวชี้วัด

- 1) ร้อยละการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดสตูล
- 2) จำนวนรายได้ รวมจากการทอ องเทียวยของจังหวัด
- 3) ร้อยละการเพิ่มขึ้นของจำนวนการจ้างงานบุคลากรในอุตสาหกรรมทางการทอ องเทียวย
ทั้งระบบของจังหวัดสตูล

ค่าเป้าหมาย

ตัวชี้วัดที่	หน่วย	ค่าเป้าหมาย				
		2557	2558	2559	2560	2557-2560
1	ร้อยละ	5	7	10	15	15
2	ล้านบาท	2,000	2,200	2,400	2,600	2,600
2	ร้อยละ	5	7	10	15	15

กลยุทธ์

- 1) เสริมสร้างอุตสาหกรรมการทอ องเทียวย และสร้างกิจกรรมทางการทอ องเทียวยเชิงนิเวศ
ของจังหวัดให้เป็นแบรนด์การทอ องเทียวยระดับโลก และระดับประเทศ
 - 2) ปรับปรุงระบบการบริการทางการทอ องเทียวยของจังหวัดให้มีมาตรฐาน สร้างความอุ่น
ใจ และความเชื่อมั่นแก่ นักท่องเที่ยว
 - 3) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการด้านการทอ องเทียวยของ
จังหวัดให้ได้ มาตรฐานการทอ องเทียวยเชิงนิเวศระดับสากล
 - 4) สร้างสัมพันธ์กับผู้ประกอบการ องเทียวยทั้งในและต่างประเทศพร อมเชื่อมโยง
โครงข่ายท่องเที่ยวของจังหวัดกับฝั่งอันดามัน อ่าวไทย และเปิดเส้นทางท่องเที่ยว สุ
 ราชอาณาจักรอาเซียน
 - 5) พัฒนาผู้ประกอบการและบุคลากรทางการทอ องเทียวย สากล เตรียมพร อมชุมชน
ร่วมพัฒนาการทอ องเทียวย
- **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 : พัฒนาผลผลิตและสินค้าเกษตรให้ได้ มาตรฐานรองรับ
ความต้องการทั้งในประเทศและต่างประเทศ**

เป้าประสงค์

- 1) เกษตรกรมีรายได้ เพิ่มขึ้น มีความเป็นอยู่ดีขึ้น สถาบันเกษตรกรเข้มแข็งพึ่งพาตนเอง
ได้

- 2) ผลผลิตทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์ ฮาลาลของจังหวัดสตูลสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจแก่ จังหวัด มีคุณภาพได้ มาตรฐาน มีขีดความสามารถทางการแข่งขันและสามารถรองรับความต้องการทั้งในประเทศ และต่างประเทศโดยเฉพาะระดับอาเซียน

ตัวชี้วัด

- 1) จำนวนมูลค่ารวมของรายได้ จากผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ประมง และไม้ ผล
- 2) จำนวนสถาบันเกษตรกร หรือวิสาหกิจชุมชนที่ได้ รับการพัฒนาศักยภาพด้านการผลิต และบริหารจัดการสินค้าเกษตร จนมีความเข้มแข็งตามเกณฑ์
- 3) ร้อยละการเพิ่มขึ้นของการส่งออกผลผลิตทางการเกษตรมาตรฐานฮาลาล

ค่าเป้าหมาย

ตัวชี้วัดที่	หน่วย	ค่าเป้าหมาย				
		2557	2558	2559	2560	2557-2560
1	ยางพารา	13,500	14,000	14,500	15,000	15,000
	ปาล์มน้ำมัน	1,200	1,400	1,600	2,000	2,000
	ประมง	6,400	6,600	6,800	7,000	7,000
	ไม้ผล	450	500	550	600	600
2	แห่ง	20	40	60	80	100
3	ร้อยละ	5	10	15	20	20

กลยุทธ์

- 1) เสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร และส่งเสริมเกษตรกรเชิงสร้างสรรค์ในผลผลิตสำคัญของจังหวัดให้ยั่งยืน ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) ส่งเสริมคุณภาพชีวิต และพัฒนาศักยภาพเกษตรกร สถาบันเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็ง มีพลังในการจัดการผลผลิตของกลุ่ม และพึ่งตนเองได้
- 3) ส่งเสริมการพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรคุณภาพมาตรฐานฮาลาล และการส่งออก
- 4) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และห่วงโซ่อุปทานทางการเกษตรของจังหวัดทั้งระบบตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำให้สอดคล้อง กับการเกษตรคุณภาพที่สร้างสรรค์ การแข่งขันทางการค้า และความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม
- 5) ส่งเสริมสนับสนุนการต่อยอดมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรด้วยองค์ความรู้ และเทคโนโลยีทางการเกษตร

- **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 : พัฒนาคณะและสังคมแห่งการเรียนรู้ภายใต้วัฒนธรรมที่หลากหลาย ชุมชนและประชาชนเข้มแข็ง อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข** ประชาคมอาเซียน
เป้าประสงค์

- 1) วัฒนธรรม ประเพณี ผลผลิตทางภูมิปัญญาชุมชนได้ รับการสืบสานให้ดำรงคงอยู่และเกิดมูลค่าเพิ่มต่อชุมชน
- 2) ชุมชนของจังหวัดสตูลมีความเข้มแข็ง สงบ เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ สุขภาพดี มีขีดความสามารถในการปรับตัวรับกับการเปลี่ยนแปลง และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
- 3) ประชาชนมีศักยภาพในการพึ่งตนเอง มีความมั่นคงในการใช้ชีวิต

ตัวชี้วัด

- 1) ดัชนีความสุขของประชาชน
- 2) จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของจังหวัดสตูล
- 3) จำนวนรายได้ของการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาของจังหวัด
- 4) ร้อยละการลดลงของคดีอาญา
- 5) จำนวนรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากร
- 6) ร้อยละหมู่บ้านที่สามารถลดโรคที่เป็นปัญหาสำคัญ 3 อันดับแรกของหมู่บ้านได้

ค่าเป้าหมาย

ตัวชี้วัดที่	หน่วย	ค่าเป้าหมาย				
		2557	2558	2559	2560	2557-2560
1		60	65	70	75	75
2	ปี	-	-	-	10	10
3	ล้านบาท	25	35	45	55	50
4	ร้อยละ	4	6	8	10	10
5	บาท	100,500	101,000	101,500	102,000	100,000
6	ร้อยละ	10	20	30	40	40

กลยุทธ์

- 1) เสริมสร้างสู่เมืองแห่งความสุข มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สุขภาพดี รายได้ ดี มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต
- 2) พัฒนาระบบการบริการของภาครัฐให้มีคุณภาพ ประชาชนเข้าถึงด้วยความเชื่อมั่น และพึงพอใจ
- 3) สืบสาน สร้างสรรค์คุณค่าเพิ่มจากวิถีชีวิต ภูมิปัญญา ประเพณี ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมให้ยั่งยืน

- 4) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง มั่นคง ปลอดภัย โดยระบบการบริหารจัดการชุมชน และพหุวัฒนธรรม
- 5) ส่งเสริมขีดความสามารถขององค์กรภาครัฐให้เป็นองค์กรสมรรถนะสูง ดำเนินการตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และมีความทันสมัย
- 6) เร่งพัฒนาศักยภาพชุมชน ประชาชนรองรับประชาคมอาเซียน และการปรับตัวที่ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง

- **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 :** บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน ภายใต้ กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

เป้าประสงค์

- 1) จังหวัดสตูลมีทรัพยากรธรรมชาติสมบูรณ์ คงความสมดุลของระบบนิเวศน์ และนำมาใช้ อย่างเกิดคุณค่าสูงสุดต่อการท องเที่ยวเชิงนิเวศ การเกษตรเชิงสร้างสรรค์ และ เป็นหลักประกันที่ยั่งยืนในการพัฒนาจังหวัด
- 2) ชุมชน ประชาชน มีความตื่นตัวและร่วมรักษา อนุรักษ์ ปกป้อง ปรามปราบ พื้ฟู ให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมคงความอุดมสมบูรณ์

ตัวชี้วัด

จำนวนพื้นที่ต้นแบบการอนุรักษ์ ปกป้อง ปรามปราบ และฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมที่ยั่งยืน

ค่าเป้าหมาย

ตัวชี้วัดที่	หน่วย	ค่าเป้าหมาย				
		2557	2558	2559	2560	2557-2560
1		20	40	60	80	80

กลยุทธ์

- 1) สร้างสรรค์คุณค่าเพิ่มจากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และ สอดคล้อง องกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ สังคม และ การพัฒนาจังหวัด
- 2) เพิ่มศักยภาพชุมชน และทุกภาคส่วนในการร่วมรักษาอนุรักษ์ ปกป้อง ปรามปราบ พื้ฟู ให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเกิดความสมบูรณ์มีความสมดุลต่อระบบนิเวศน์ และไม่ เกิดมลภาวะ
- 3) พัฒนาระบบในการตรวจสอบและเฝ้าระวังการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมทั้งฝีมือมนุษย์ และภัยธรรมชาติรวมถึงระบบติดตามในการแก ไขปัญหา เร่ง ด วนที่เกิดจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย

- 4) พัฒนาระบบการบริหารจัดการน้ำของจังหวัดให้มีการใช้อย่างคุ้มค่า และเกิดความมั่นคงที่ยั่งยืนทางทรัพยากร
- 5) พัฒนาระบบฐานข้อมูลการบริหารจัดการทรัพยากร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการอนุรักษ์ ปกป้อง ปรามปราม พื้นที่ทั้งในระดับชุมชน อำเภอ และจังหวัด

- **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 : พัฒนาระบบโลจิสติกส์สนับสนุนการขนส่ง การท องเที่ยว**
เกษตรกรรม และการค้าชายแดนฝั่งอันดามัน

เป้าประสงค์

- 1) โครงข่ายการคมนาคมขนส่ง และระบบสนับสนุนทางโลจิสติกส์ ของจังหวัดสามารถรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ของจังหวัด ประเทศ และการแข่งขันกับต่างประเทศ และมีมาตรฐาน มีความปลอดภัย
- 2) จังหวัดสตูลมีความพร อมในการเป็นประตูการค้าภาคใต้ ชายแดนที่ดึงดูดการลงทุนการค้า การบริการมาสู่ พื้นที่

ตัวชี้วัด

- 1) จำนวนโครงข่ายหรือเส้นทางการคมนาคม การขนส่ง และการโลจิสติกส์ ทั้งทางบก ทางทะเลที่ได้ รับการจัดสร้างหรือพัฒนารองรับการท องเที่ยว การเกษตร การค้า และการลงทุน
- 2) มูลค่าการค้าชายแดนผ่านด่านของจังหวัดสตูล

ค่าเป้าหมาย

ตัวชี้วัดที่	หน่วย	ค่าเป้าหมาย				
		2557	2558	2559	2560	2557-2560
1	เส้นทาง	4	6	8	10	10
2	ล้านบาท	350	400	450	500	500

กลยุทธ์

- 1) เสริมสร้างความเข้มแข็ง ทางการคมนาคม ขนส่ง และการโลจิสติกส์ ทางทะเล และทางบกที่เชื่อมโยงอาเซียน และพื้นที่ใกล้เคียง
- 2) พัฒนาโครงข่ายการบริการพื้นฐานบริเวณเขตเศรษฐกิจชายแดนให้ได้มาตรฐาน และสอดคล้อง องกับความต้องการทางการค้า การบริการที่เป็นสากล
- 3) สร้าง ปรับปรุง และพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานทางการคมนาคมขนส่งสู่ พื้นที่การเกษตรหลัก พื้นที่การท องเที่ยว และพื้นที่ทางการค้า การลงทุนของจังหวัดอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ

- 4) เสริมสร้างการมีส่วนร่วมท้องถิ่น ภาคีทุกภาคส่วน และความเข้าใจจากชุมชน ในการพัฒนาโครงข่ายคมนาคม การขนส่ง และการโลจิสติกส์
- 5) เสริมสร้างศักยภาพผู้ประกอบการ บุคลากรภาครัฐให้มีขีดความสามารถ ในการดำเนินงานการคมนาคมขนส่ง และการโลจิสติกส์ ที่สามารถแข่งขันได้

จากแผนการพัฒนาและยุทธศาสตร์ในระดับกลุ่มจังหวัด และระดับจังหวัดจะเห็นได้ว่า แผนยุทธศาสตร์ฉบับต่างๆ ดังที่ได้รวบรวมไว้ข้างต้น มีการกล่าวถึงมิติการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมควบคู่กัน อย่างไรก็ตามเป้าประสงค์รวมของการแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาส่วนใหญ่ เป็นการพัฒนาที่มุ่งเน้นให้การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นตัวนำในการขับเคลื่อนการพัฒนาของกลุ่มจังหวัด และของจังหวัด ทั้งนี้ หากพิจารณาในประเด็นยุทธศาสตร์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำพบว่า แผนการพัฒนามีเป้าประสงค์รวมอยู่ที่การให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยวัดจากรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีเพิ่มขึ้น ซึ่งการชี้วัดจากรายได้เฉลี่ยต่อคนไม่อาจสามารถสะท้อนรายได้ และการกระจายรายได้ที่แท้จริงของประชากรได้

อย่างไรก็ตามหากพิจารณาถึงผลในระยะยาวตามหลักการ จะพบว่ามิบางยุทธศาสตร์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำในพื้นที่ได้ในระยะยาว เช่น

- ยุทธศาสตร์ที่ความสำคัญกับประเด็นด้านการศึกษาที่มีผลต่อช่องทางในการหารายได้ของแรงงาน ตามที่บุญธรรม ราชรักษ์ (2548 อ้างในประโยชน์ เจริญสุข, 2554) ได้กล่าวถึงระดับรายได้ที่แตกต่างกันจากความแตกต่างของระดับการศึกษา
- ยุทธศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับภาคการเกษตร ทั้งนี้ยุทธศาสตร์ดังกล่าวจะช่วยให้การกระจายรายได้ไปสู่สังคมชนบทของพื้นที่ซึ่งคนส่วนใหญ่ยังประกอบอาชีพเกษตรกรรม
- ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคมและการขนส่งให้เข้าถึงในพื้นที่ห่างไกล จะช่วยสร้างโอกาสในการเดินทางมายังแหล่งรายได้หลักของจังหวัดที่ส่วนใหญ่ยังอยู่ในเขตเมือง
- ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการขยายตัวของแหล่งท่องเที่ยว มุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และวิถีชีวิต ที่มีส่วนให้เกิดการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น

ทั้งนี้ยุทธศาสตร์ต่างๆ ทั้งในระดับกลุ่มจังหวัด และระดับจังหวัดเหล่านี้จะช่วยแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำได้มากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับแนวทางการปฏิบัติ การวัดและประเมินผลของการดำเนินงานในระดับปฏิบัติการด้วย

บทที่ 5

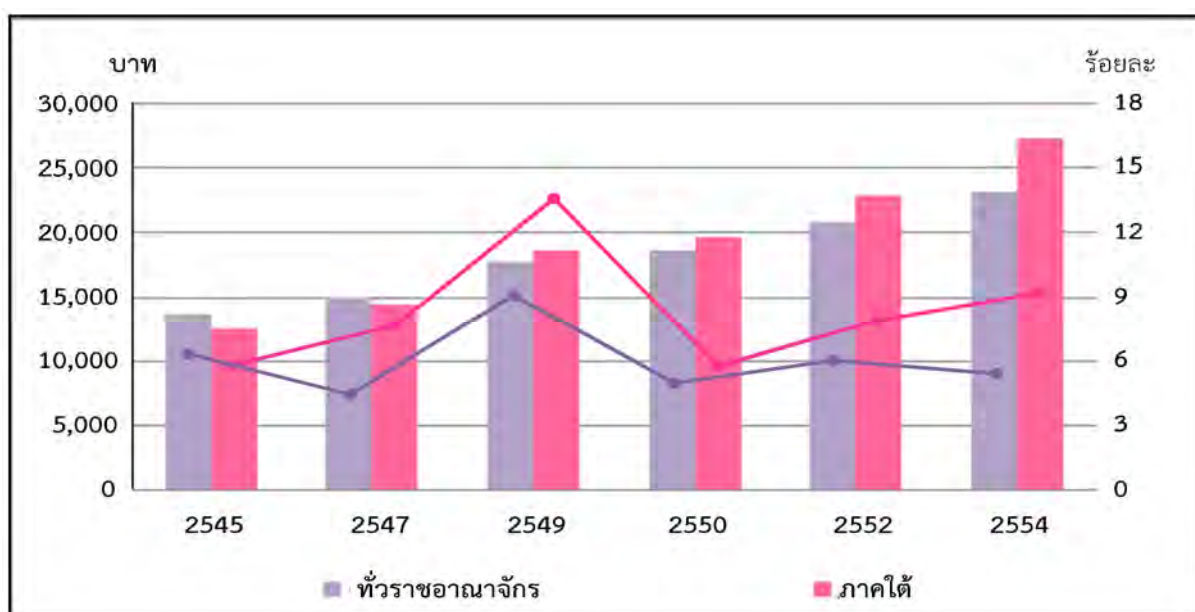
ความยากจนและการกระจายรายได้

การอธิบายสถานการณ์ความยากจนและการกระจายรายได้ของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในครั้งนี้อาศัยการวิเคราะห์จากข้อมูลทุติยภูมิจากตัวเลขสถิติในระหว่างปี 2545 – 2554 จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ซึ่งแบ่งการวิเคราะห์ในประเด็น ดังต่อไปนี้

5.1 รายได้ของครัวเรือน

รายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนทั่วราชอาณาจักรไทยตั้งแต่ปี 2545 – 2554 เพิ่มขึ้นทุกปี โดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 5.98 ต่อปี ในขณะที่รายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนของภาคใต้มีมูลค่าสูงกว่ารายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนทั่วราชอาณาจักร โดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 8.25 ต่อปี ทั้งนี้ตัวเลขรายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนแสดงในภาพที่ 5.1-1 และตารางที่ 5.1-1 ซึ่งแสดงการเติบโตอย่างมากในช่วงปี 2547 – 2549 ทั้งนี้มีผลมาจากการขยายตัวอย่างมากทางเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยมีตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ในปี 2549 อยู่ที่ร้อยละ 10.6

ภาพที่ 5.1-1 รายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนทั่วราชอาณาจักรและภาคใต้ของประเทศไทยปี 2545 - 2554

ที่มา: ปรับปรุงจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 5.1-1 อัตราการเติบโตของรายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนทั่วราชอาณาจักรและภาคใต้ของประเทศไทยปี 2545 – 2554*

ปี	ทั่วราชอาณาจักร		ภาคใต้	
	รายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน (บาท)	อัตราการเติบโตต่อปี (ร้อยละ)	รายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน (บาท)	อัตราการเติบโตต่อปี (ร้อยละ)
2545	13,736	6.33	12,487	5.66
2547	14,963	4.37	14,469	7.64
2549	17,787	9.03	18,668	13.59
2550	18,660	4.91	19,716	5.61
2552	20,904	5.84	22,926	7.83
2554	23,236	5.43	27,326	9.18
2545 - 2554		5.98		8.25

ที่มา : ปรับปรุงจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ

* ตัวเลขรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนมีการเก็บรวบรวมและเผยแพร่ทุก 2 ปี

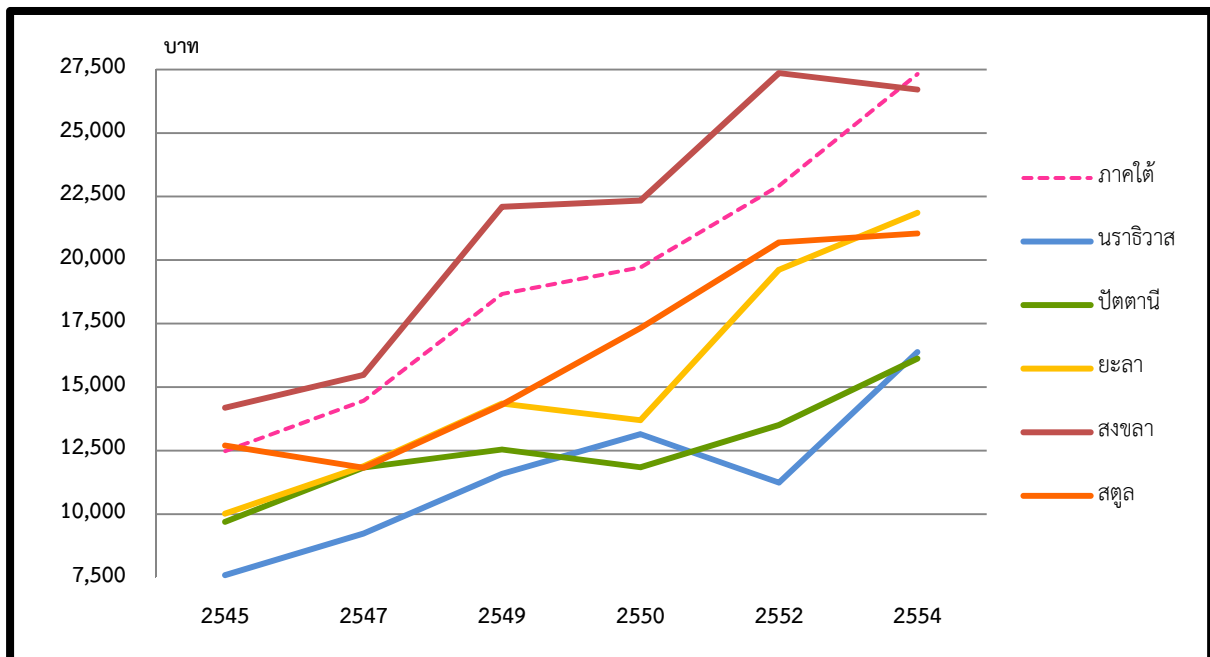
อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณารายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนของ 5 จังหวัดชายแดนใต้พบว่า รายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนในแต่ละจังหวัด มีความผันผวน แม้รายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนของภูมิภาคจะมีมูลค่าเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ทั้งนี้รายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนของทั้ง 5 จังหวัดมีแนวโน้มเติบโตเพิ่มขึ้นดังแสดงในภาพที่ 5.1-2 นอกจากนี้ยังพบว่ารายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนในจังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา และสตูลอยู่ต่ำกว่ารายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนในระดับภูมิภาค และยิ่งต่ำกว่ามากเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนทั่วราชอาณาจักรในช่วงเวลาเดียวกัน โดยเฉพาะจังหวัดนราธิวาส และปัตตานีซึ่งมีตัวเลขรายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนต่ำที่สุดในภาคใต้ตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะหลังปี 2550 จะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างของตัวเลขรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนของนราธิวาส และปัตตานีต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของภูมิภาค และต่ำกว่าอีก 3 จังหวัดชายแดนในสัดส่วนที่กว้างมากขึ้นดังแสดงในตารางที่ 5.1-2 และภาพที่ 5.1-2

ตารางที่ 5.1-2 รายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนของ 5 จังหวัดชายแดนใต้ กับรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยของภาคใต้ปี 2545 – 2554

ปี	รายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน (บาท)					
	ภาคใต้	นราธิวาส	ปัตตานี	ยะลา	สงขลา	สตูล
2545	12,487	7,603	9,702	10,018	14,192	12,702
2547	14,469	9,240	11,837	11,886	15,481	11,826
2549	18,668	11,586	12,547	14,354	22,093	14,307
2550	19,716	13,148	11,849	13,698	22,342	17,328
2552	22,926	11,244	13,511	19,619	27,356	20,695
2554	27,326	16,384	16,122	21,859	26,711	21,047

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาพที่ 5.1-2 แนวโน้มรายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนของ 5 จังหวัดชายแดนใต้และภาคใต้ของประเทศไทยปี 2545 - 2554

ที่มา: ปรับปรุงจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ

5.2 ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน

เมื่อพิจารณาส่วนของค่าใช้จ่ายของครัวเรือนทั่วราชอาณาจักรไทยในปี 2545 – 2554 พบว่ามีการเติบโตของค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเฉลี่ยร้อยละ 4.93 ต่อปี ในขณะที่ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของภาคใต้มีมูลค่าสูงกว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนทั่วราชอาณาจักร โดยภาคใต้มีการเติบโตของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนร้อยละ 6.53 ต่อปี ดังแสดงในตารางที่ 5.2-1 อย่างไรก็ตามตัวเลขค่าใช้จ่ายของครัวเรือนนี้เมื่อพิจารณาควบคู่กับการเปลี่ยนแปลงของภาวะเงินเฟ้อ และราคาสินค้าอุปโภค บริโภคในช่วงเวลาเดียวกัน จะพบว่าในปี 2545 – 2553 มีอัตราเงินเฟ้อเฉลี่ยร้อยละ 2.73 ต่อปี และมีร้อยละของการเปลี่ยนแปลงดัชนีราคา GDP เฉลี่ย 3.16 ต่อปี

ตารางที่ 5.2-1 อัตราการเปลี่ยนแปลงของค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนทั่วราชอาณาจักร และภาคใต้ของประเทศไทยปี 2545 – 2554*

ปี	ทั่วราชอาณาจักร		ภาคใต้	
	ค่าใช้จ่ายครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน (บาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลงต่อปี (ร้อยละ)	ค่าใช้จ่ายครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน (บาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลงต่อปี (ร้อยละ)
2545	10,889	5.15	10,701	7.45
2547	12,297	6.27	12,891	9.76
2549	14,311	7.88	15,260	8.80
2550	14,500	1.32	15,875	4.03
2551	15,942	9.94	16,878	6.32
2552	16,205	1.65	17,298	2.49
2553	16,819	3.79	18,173	5.06
2554	17,403	3.47	19,686	8.32
2545 - 2544		4.93		6.53

ที่มา : ปรับปรุงจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ

*ตัวเลขค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเฉลี่ยก่อนปี 2550 มีการเก็บรวบรวมและเผยแพร่ทุก 2 ปี

ตารางที่ 5.2-2 อัตราเงินเฟ้อ ดัชนีราคาผู้ผลิต ดัชนีราคาผู้บริโภคและร้อยละของการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคา GDP ปี 2545 – 2553

ปี	ดัชนีราคาผู้ผลิต (ปีฐาน 2543 = 100)	ดัชนีราคาผู้บริโภค (ปีฐาน 2550 = 100)	อัตราเงินเฟ้อ	ร้อยละของการเปลี่ยนแปลง ดัชนีราคา GDP
2545	104.2	85.4	0.7	0.8
2546	108.2	87.0	1.8	1.3
2547	115.7	89.4	2.7	3.2
2548	126.3	93.4	4.5	4.6
2549	135.2	97.8	4.7	4.9
2550	139.6	100.0	2.3	3.5
2551	156.9	105.4	5.5	4.5
2552	119.5	104.5	-0.9	1.9
2553	130.7	108.0	3.3	3.7
2545 - 2553			2.73	3.16

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อ้างในสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายครัวเรือนกับอัตราเงินเฟ้อจะพบว่ามีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนในปี 2552 มีการเติบโตน้อยมากเพียงร้อยละ 1.65 ทั้งนี้เนื่องมาจากในปี 2552 เกิดภาวะเงินฝืด ดังเห็นได้จากอัตราเงินเฟ้อในปี 2552 ติดลบ 0.9 (แสดงในตารางที่ 5.2-2)

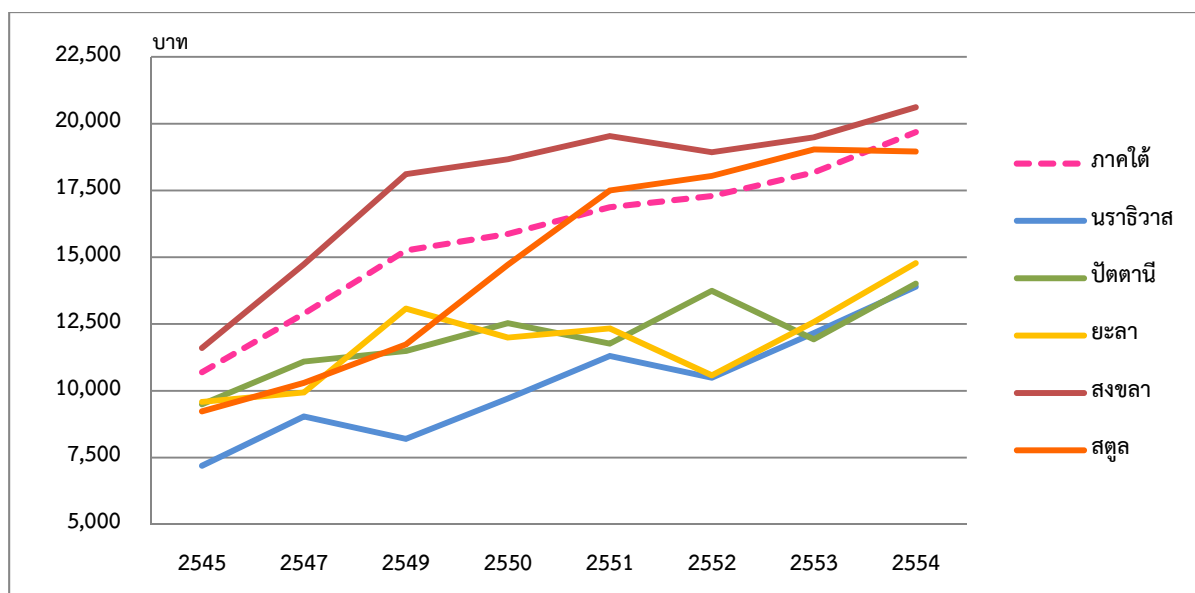
นอกจากนี้เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายครัวเรือนของ 5 จังหวัดชายแดนใต้พบว่า นราธิวาส ปัตตานี ยะลา และสตูลมีมูลค่าค่าใช้จ่ายต่อครัวเรือนต่อเดือนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของภูมิภาค มีเพียงสงขลาที่มีค่าใช้จ่ายครัวเรือนเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยของทั้งภาคใต้และทั่วราชอาณาจักร อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาแนวโน้มค่าใช้จ่ายครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนพบว่ามีมูลค่าสูงขึ้นในทุกจังหวัด มีเพียงปี 2552 ที่ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนชะลอตัว ทั้งนี้เนื่องมาจากภาวะเงินฝืดเคืองในปีดังกล่าว

ตารางที่ 5.2-3 ค่าใช้จ่ายต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนของ 5 จังหวัดชายแดนใต้ กับค่าใช้จ่ายครัวเรือนเฉลี่ยของภาคใต้ปี 2545 – 2554

ปี	ค่าใช้จ่ายต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน (บาท)					
	ภาคใต้	นราธิวาส	ปัตตานี	ยะลา	สงขลา	สตูล
2545	10,701	7,193	9,496	9,583	11,601	9,233
2547	12,891	9,040	11,097	9,937	14,738	10,296
2549	15,260	8,201	11,490	13,077	18,111	11,737
2550	15,875	9,711	12,531	11,990	18,668	14,716
2551	16,878	11,302	11,765	12,337	19,534	17,497
2552	17,298	10,486	13,743	10,580	18,929	18,043
2553	18,173	12,162	11,928	12,576	19,488	19,031
2554	19,686	13,901	14,012	14,777	20,612	18,954

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาพที่ 5.2-1 แนวโน้มค่าใช้จ่ายต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนของ 5 จังหวัดชายแดนใต้กับค่าใช้จ่ายครัวเรือนเฉลี่ยของภาคใต้ปี 2545 – 2554

ที่มา: ปรับปรุงจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อนำตัวเลขค่าใช้จ่ายต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนของ 5 จังหวัดชายแดนใต้กับค่าใช้จ่ายครัวเรือนเฉลี่ยของภาคใต้มาเขียนกราฟเส้นแสดงแนวโน้มดังแสดงในภาพที่ 5.2-1 จะเห็นได้ว่าตั้งแต่ปี 2550

เป็นต้นมา ค่าใช้จ่ายต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนของจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาสอยู่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยค่าใช้จ่ายครัวเรือนต่อเดือนของภาคใต้อย่างมาก โดยจังหวัดยะลามีแนวโน้มลดลงในช่วงปี 2550 – 2552 แล้วจึงปรับตัวเพิ่มขึ้นหลังปี 2552 ในส่วนจังหวัดปัตตานีในช่วงปี 2550 – 2551 มีตัวเลขค่าใช้จ่ายครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนชะลอลตัวแต่เพิ่มสูงขึ้นในปี 2552 ตรงข้ามกับภาวะเงินฝืดของเศรษฐกิจมหภาค ในขณะที่จังหวัดนราธิวาสซึ่งมีตัวเลขค่าใช้จ่ายครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนต่ำที่สุด แต่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น คล้ายคลึงกับแนวโน้มของภูมิภาค

5.3 ภาวะหนี้สินของครัวเรือน

การอธิบายลักษณะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนนั้น นอกจากการพิจารณาจากรายได้ และค่าใช้จ่ายของครัวเรือนแล้ว จะต้องอธิบายถึงภาวะหนี้สินของครัวเรือนเพื่อแสดงให้เห็นถึงสภาพทางเศรษฐกิจที่ชัดเจน โดยในปี 2545 – 2554 นั้นพบว่า ภาวะหนี้สินของครัวเรือนทั่วราชอาณาจักรไทยมีอัตราการเปลี่ยนแปลงร้อยละ 5.93 ต่อปี ในขณะที่ภาวะหนี้สินของครัวเรือนของภาคใต้มีอัตราการเปลี่ยนแปลงถึงร้อยละ 6.77 ต่อปี อย่างไรก็ตามจากตารางที่ 5.3-1 แสดงให้เห็นว่าภาวะหนี้สินของครัวเรือนทั่วราชอาณาจักรมีความผันผวน ในขณะที่ตัวเลขหนี้สินครัวเรือนของภาคใต้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง (Increase at a decreasing rate)

ตารางที่ 5.3-1 อัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือนทั่วราชอาณาจักร และภาคใต้ของประเทศไทยปี 2545 – 2554*

ปี	ทั่วราชอาณาจักร		ภาคใต้	
	หนี้สินครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน (บาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลงต่อปี (ร้อยละ)	หนี้สินครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน (บาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลงต่อปี (ร้อยละ)
2545	82,485	9.81	76,124	18.58
2547	104,571	12.59	92,126	10.01
2549	116,585	5.59	114,179	11.33
2550	116,681	0.08	118,525	3.81
2552	134,699	7.44	127,220	3.60
2554	134,900	0.07	110,723	-6.71
2545 - 2544		5.93		6.77

ที่มา : ปรับปรุงจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ

*ตัวเลขหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนมีการเก็บรวบรวมและเผยแพร่ทุก 2 ปี

ทั้งนี้เมื่อพิจารณามูลค่าหนี้สินครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนเป็นรายจังหวัดของ 5 จังหวัดชายแดนใต้ พบว่านราธิวาส และยะลา มีภาระหนี้สินต่อครัวเรือนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของภูมิภาคค่อนข้างมาก ในขณะที่จังหวัดสงขลายังคงเป็นจังหวัดที่มีตัวเลขภาระหนี้สินสูงที่สุด อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่าจากปี 2549 – 2552 จังหวัดสตูลมีตัวเลขหนี้สินครัวเรือนเติบโตสูงขึ้นมา และลดต่ำลงในอัตราสูงในปี 2554

ตารางที่ 5.3-2 หนี้สินครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนของ 5 จังหวัดชายแดนใต้กับหนี้สินครัวเรือนเฉลี่ยของภาคใต้ ปี 2545 – 2554

ปี	หนี้สินครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน (บาท)					
	ภาคใต้	นราธิวาส	ปัตตานี	ยะลา	สงขลา	สตูล
2545	76,124	34,023	46,145	56,566	75,200	56,518
2547	92,126	39,297	91,978	54,635	58,636	82,046
2549	114,179	57,253	82,046	55,672	174,109	69,314
2550	118,525	36,368	80,120	56,369	142,526	116,896
2552	127,220	26,246	82,370	18,902	115,079	183,123
2554	110,723	40,943	83,777	60,167	107,472	101,355

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาจากตัวเลขรายได้ ค่าใช้จ่าย และหนี้สินครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้จะพบว่าจังหวัดสงขลามีลักษณะทางเศรษฐกิจที่ดีกว่าอีก 4 จังหวัด ทั้งนี้เนื่องจากผลทางเศรษฐกิจของอำเภอหาดใหญ่ที่ทำให้ตัวเลขเศรษฐกิจครัวเรือนเฉลี่ยของสงขลาสูงตามไปด้วย นอกจากนี้เป็นที่น่าสังเกตว่าหลังปี 2550 จังหวัดสตูลซึ่งมีการเติบโตของรายได้ และค่าใช้จ่ายครัวเรือนไม่สูงมาก แต่กลับมีตัวเลขหนี้สินครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้นเป็นเท่าตัวจาก 69,314 บาท ในปี 2549 เป็น 116,896 บาท และ 183,123 บาท ในปี 2550 และ 2552 ตามลำดับ ก่อนที่จะปรับลดลงอีกครั้งในปี 2554 ที่ร้อยละ 44.65 จากปี 2552

ในขณะที่ปี 2552 จังหวัดยะลาก็กลับมีตัวเลขหนี้สินลดลงจาก 56,369 บาทในปี 2550 มาอยู่ที่ 18,902 บาทหรือคิดเป็นร้อยละ 66.47 และกลับมาเพิ่มสูงขึ้นในระดับใกล้เคียงปี 2550 และปีก่อนหน้าอีกครั้งในปี 2554

จังหวัดนราธิวาส และปัตตานีถือได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีสถานการณ์ทางเศรษฐกิจระดับครัวเรือนต่ำที่สุดหากวัดจากรายได้และค่าใช้จ่ายครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน แต่เป็นจังหวัดที่มีภาระหนี้สินครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนต่ำที่สุดเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามพบว่าแม้จังหวัดนราธิวาส และปัตตานีจะมีรายได้และค่าใช้จ่ายครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนใกล้เคียงกัน แต่ปัตตานีมีตัวเลขภาระหนี้สินครัวเรือนต่อรายได้ในอัตราที่สูงกว่า

นราธิวาสอยู่มาก ทั้งนี้ได้แสดงตัวเลขทางเศรษฐกิจระดับครัวเรือนเปรียบเทียบรายการและรายจังหวัดไว้ในตารางที่ 5.3-3

ตารางที่ 5.3-3 รายได้ / ค่าใช้จ่าย / หนี้สินครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนของ 5 จังหวัดชายแดนใต้ปี 2545 – 2554

ปี	ภาคใต้			นราธิวาส			ปัตตานี		
	รายได้	ค่าใช้จ่าย	หนี้สิน	รายได้	ค่าใช้จ่าย	หนี้สิน	รายได้	ค่าใช้จ่าย	หนี้สิน
2545	12,487	10,701	76,124	7,603	7,193	34,023	9,702	9,496	46,145
2547	14,469	12,891	92,126	9,240	9,040	39,297	11,837	11,097	91,978
2549	18,668	15,260	114,179	11,586	8,201	57,253	12,547	11,490	82,046
2550	19,716	15,875	118,525	13,148	9,711	36,368	11,849	12,531	80,120
2551	-	16,878	-	-	11,302	-	-	11,765	-
2552	22,926	17,298	127,220	11,244	10,486	26,246	13,511	13,743	82,370
2553	-	18,173	-	-	12,162	-	-	11,928	-
2554	27,326	19,686	110,723	16,384	13,901	40,943	16,122	14,012	83,777

ปี	ยะลา			สงขลา			สตูล		
	รายได้	ค่าใช้จ่าย	หนี้สิน	รายได้	ค่าใช้จ่าย	หนี้สิน	รายได้	ค่าใช้จ่าย	หนี้สิน
2545	10,018	9,583	56,566	14,192	11,601	75,200	12,702	9,233	56,518
2547	11,886	9,937	54,635	15,481	14,738	58,636	11,826	10,296	82,046
2549	14,354	13,077	55,672	22,093	18,111	174,109	14,307	11,737	69,314
2550	13,698	11,990	56,369	22,342	18,668	142,526	17,328	14,716	116,896
2551	-	12,337	-	-	19,534	-	-	17,497	-
2552	19,619	10,580	18,902	27,356	18,929	115,079	20,695	18,043	183,123
2553	-	12,576	-	-	19,488	-	-	19,031	-
2554	21,859	14,777	60,167	26,711	20,612	107,472	21,047	18,954	101,355

ที่มา: รวบรวมจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ

5.4 เส้นความยากจน

เพื่อพิจารณาภาวะความยากจนของ 5 จังหวัดชายแดนใต้ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยซึ่งใช้ความยากจนสัมพัทธ์ในการบ่งชี้ระดับความยากจนของครัวเรือน โดยอาศัยเส้นความยากจนดังกล่าวไปแล้วในบทที่ 2 ทั้งนี้ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้

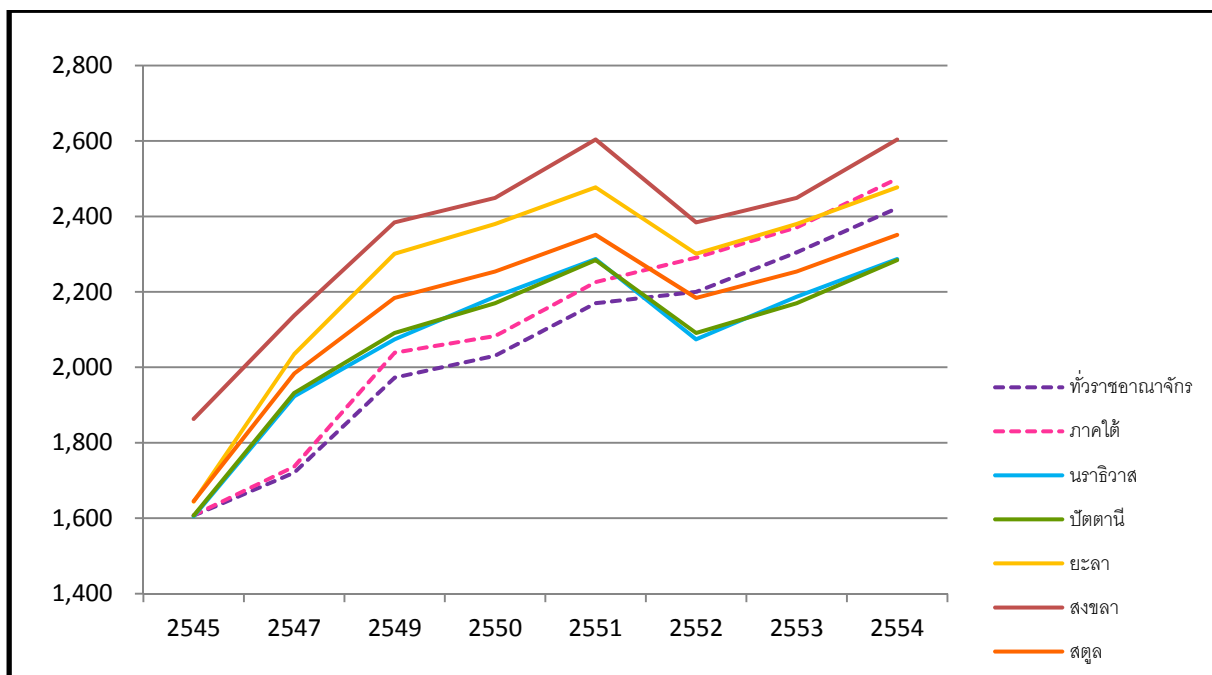
ค่านวนหาเส้นความยากจนที่วราชอาณาจักร ระดับภูมิภาค และระดับจังหวัดดังแสดงในตารางที่ 5.4-1 และภาพที่ 5.4-1

ตารางที่ 5.4-1 เส้นความยากจนที่วราชอาณาจักร ระดับภูมิภาค และ 5 จังหวัดชายแดนใต้ปี 2545 – 2554

ปี	ที่วราชอาณาจักร	ภาคใต้	นราธิวาส	ปัตตานี	ยะลา	สงขลา	สตูล
2545	1,607	1,608	1,605	1,607	1,644	1,863	1,645
2547	1,721	1,737	1,923	1,932	2,035	2,137	1,983
2549	1,973	2,039	2,074	2,091	2,301	2,384	2,184
2550	2,031	2,083	2,187	2,170	2,380	2,449	2,254
2551	2,170	2,226	2,287	2,284	2,477	2,604	2,351
2552	2,200	2,291	2,074	2,091	2,301	2,384	2,184
2553	2,305	2,371	2,187	2,170	2,380	2,449	2,254
2554	2,422	2,500	2,287	2,284	2,477	2,604	2,351

ที่มา : คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2556)

ภาพที่ 5.4-1 เส้นความยากจนที่วราชอาณาจักร ภาคใต้และ 5 จังหวัดชายแดนใต้ปี 2545 – 2554

ที่มา : ปรับปรุงจากคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2556)

จากภาพที่ 5.4-1 แสดงให้เห็นว่าลักษณะของเส้นความยากจนปี 2545 – 2554 ของภาคใต้และที่วราชอาณาจักรมีลักษณะและแนวโน้มคล้ายคลึงกัน ในขณะที่เส้นความยากจนของแต่ละจังหวัด

ชายแดนใต้เองมีลักษณะเส้นคล้ายคลึงกัน แต่แตกต่างจากเส้นความยากจนระดับภูมิภาคและทั่วราชอาณาจักร ทั้งนี้โดยส่วนใหญ่เส้นความยากจนของแต่ละจังหวัดอยู่สูงกว่าเส้นความยากจนของภูมิภาคและราชอาณาจักร และสงขลาเป็นจังหวัดที่มีเส้นความยากจนอยู่สูงที่สุด ในขณะที่นราธิวาสและปัตตานีมีเส้นความยากจนในระดับที่ไม่แตกต่างกันและอยู่ต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดชายแดนใต้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับตัวเลขเศรษฐกิจครัวเรือนดังกล่าวไปแล้วก่อนหน้านี้

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติยังได้รายงานจำนวนและอัตราส่วนคนจนเมื่อพิจารณาจากรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ดังแสดงในตารางที่ 5.4-2 และตารางที่ 5.4-3 โดยพบว่าจำนวนคนจนทั่วราชอาณาจักรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับจำนวนคนจนในภาคใต้และ 5 จังหวัดชายแดนใต้ อย่างไรก็ตามแม้จำนวนคนจนมีแนวโน้มลดลง แต่ในปี 2552 พบว่ามีจำนวนคนจนเพิ่มขึ้นในภาคใต้ และในทุกจังหวัดชายแดนใต้ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจได้รับผลจากเศรษฐกิจมหภาคเนื่องจากเป็นปีที่เกิดภาวะเงินฝืดเคือง อย่างไรก็ตามกลับไม่ปรากฏลักษณะเช่นนี้กับจำนวนคนจนรวมทั่วราชอาณาจักร นอกจากนี้หากนำจำนวนคนจนใน 5 จังหวัดชายแดนใต้รวมกัน พบว่าคนจนใน 5 จังหวัดชายแดนใต้มีสัดส่วนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 14 ของคนจนทั่วราชอาณาจักร และมีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนคนจนทั้งหมดในภาคใต้ ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนที่มากเมื่อเทียบกับจำนวนคนจนทั้งหมดในภาคใต้

ตารางที่ 5.4-2 จำนวนคนจน เมื่อวัดด้านรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของ 5 จังหวัดชายแดนใต้ ภาคใต้ และทั่วราชอาณาจักรปี 2545 – 2554

หน่วย : พันคน

ปี	ทั่วราชอาณาจักร	ภาคใต้	นราธิวาส	ปัตตานี	ยะลา	สงขลา	สตูล
2545	19,657.1	2,375.7	446.7	279.0	198.2	238.9	90.5
2547	16,382.8	1,888.3	303.8	296.1	171.7	164.3	94.2
2549	14,506.3	1,816.8	465.6	278.1	108.1	168.3	78.2
2550	13,111.7	1,748.9	362.6	274.7	123.2	156.2	62.1
2551	12,993.8	1,458.4	270.8	310.9	127.4	114.7	28.7
2552	12,270.6	1,580.4	374.6	317.1	181.2	124.9	52.2
2553	11,041.7	1,304.9	246.8	331.4	103.5	128.7	31.7
2554	8,766.5	907.0	165.7	203.2	58.1	48.3	31.7

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2556)

ทั้งนี้หากพิจารณาความยากจนจากจำนวนคนเพียงมิติเดียว อาจไม่สามารถเปรียบเทียบระหว่างจังหวัดได้มากนัก ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนประชากรที่ไม่เท่ากันในแต่ละจังหวัด ดังนั้นสำนักงาน

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงได้รวบรวมสัดส่วนคนจนทั่วราชอาณาจักรภูมิภาค และระดับจังหวัด โดยก่อนปี 2550 จังหวัดนราธิวาสเป็นจังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนมากที่สุด อย่างไรก็ตามหลังจากปี 2550 จังหวัดปัตตานีกลายเป็นจังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนมากที่สุด ในขณะที่จังหวัดสงขลา ยังคงเป็นจังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนต่ำที่สุดตั้งแต่ปี 2545 – 2554 ดังแสดงในตารางที่ 5.4-3

ตารางที่ 5.4-3 สัดส่วนคนจน เมื่อวัดด้านรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของ 5 จังหวัดชายแดนใต้ ภาคใต้ และทั่วราชอาณาจักรปี 2545 – 2554

หน่วย: ร้อยละ

ปี	ทั่วราชอาณาจักร	ภาคใต้	นราธิวาส	ปัตตานี	ยะลา	สงขลา	สตูล
2545	32.64	29.43	67.63	46.94	47.56	18.87	36.02
2547	26.88	23.06	45.88	49.60	40.84	12.63	36.77
2549	23.43	21.78	70.12	46.44	25.46	12.50	29.90
2550	20.94	20.72	54.51	45.71	28.89	11.39	23.51
2551	20.49	17.04	40.67	51.62	29.75	8.16	10.73
2552	19.08	18.20	56.16	52.53	42.12	8.67	19.36
2553	16.91	14.77	36.90	54.76	23.95	8.70	11.64
2554	13.15	10.07	24.73	33.49	13.38	3.17	11.48

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2556)

อย่างไรก็ตามตัวเลขเศรษฐกิจระดับครัวเรือน และการวัดความยากจนเป็นเพียงตัวเลขบ่งบอกถึงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในแต่ละพื้นที่ แต่ไม่สามารถบ่งชี้ถึงความไม่เท่าเทียม/ความเสมอภาคทางเศรษฐกิจระหว่างพื้นที่ได้ ดังนั้นการศึกษาจึงจำเป็นต้องอาศัยตัวเลขค่าสัมประสิทธิ์จีนิ ซึ่งได้จากข้อมูลทุติยภูมิซึ่งเก็บรวบรวมโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยแสดงรายละเอียดไว้ในหัวข้อการกระจายรายได้ ซึ่งจะได้กล่าวถึงในหัวข้อต่อไป

5.5 การกระจายรายได้

การวัดการกระจายรายได้ของประเทศไทยอาศัยค่าสัมประสิทธิ์จีนิ หรือสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคเป็นเครื่องมือ โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ประมวลผลสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) ของรายได้ในระดับภูมิภาคในปี 2545 – 2554 ดังแสดงในตารางที่ 5.5-1

ตารางที่ 5.5-1 สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) ของรายได้ ที่ราชอาณาจักร และจำแนกตามภาคปี 2545 – 2554*

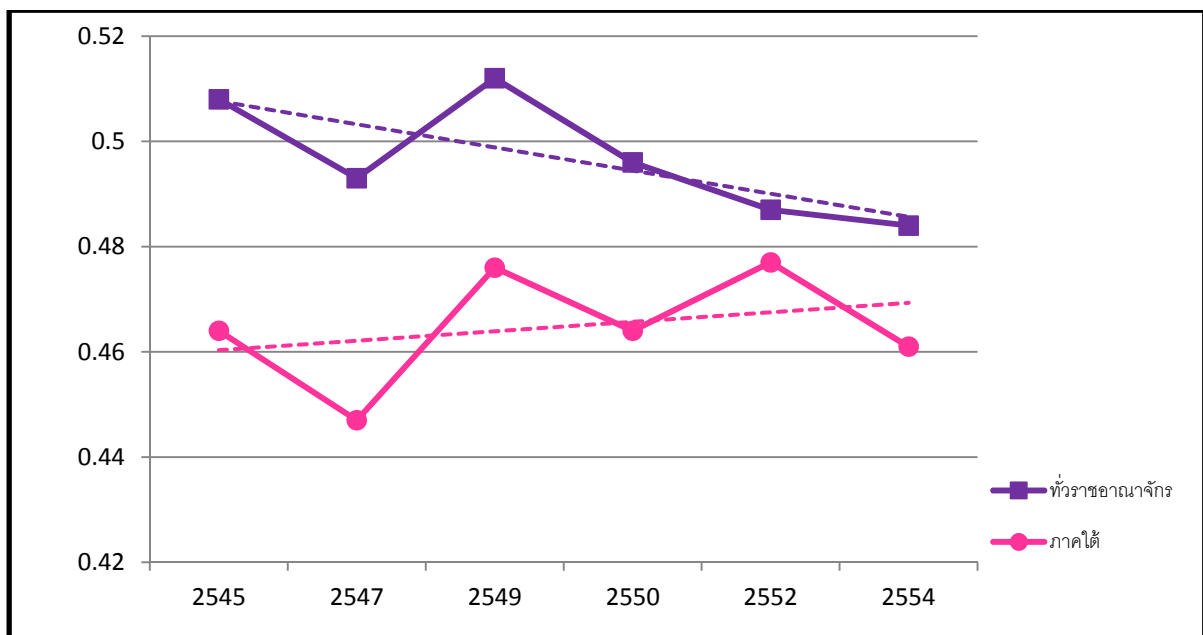
ปี	ที่ราชอาณาจักร	กรุงเทพ	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคอีสาน	ภาคใต้
2545	0.508	0.438	0.440	0.470	0.470	0.464
2547	0.493	0.422	0.432	0.482	0.453	0.447
2549	0.512	0.452	0.439	0.487	0.507	0.476
2550	0.496	0.458	0.417	0.474	0.482	0.464
2552	0.487	0.463	0.410	0.452	0.484	0.477
2554	0.484	0.514	0.394	0.440	0.484	0.461

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2556)

* สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคมีการเก็บรวบรวมและเผยแพร่ทุก 2 ปี

จากตารางที่ 5.5-1 จะเห็นได้ว่าในภาพรวมระดับภูมิภาคนั้น ภาคใต้มีการกระจายรายได้ที่ดีกว่าการกระจายรายได้ที่ราชอาณาจักร ดังจะเห็นได้จากค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของภาคใต้ที่ต่ำกว่าค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคที่ราชอาณาจักร โดยเมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงจากปี 2545 – 2554 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของภาคใต้ มีความผันผวนขึ้นและลงสลับกันทุกๆ 2 ปี แต่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในขณะที่การกระจายรายได้ที่ราชอาณาจักรมีแนวโน้มดีขึ้นตั้งแต่ปี 2549 ดังจะเห็นได้จากค่าสัมประสิทธิ์ที่ลดลง โดยเมื่อเปรียบเทียบความชันของเส้นแนวโน้มสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (แสดงด้วยเส้นประ) จะพบว่า สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคที่ราชอาณาจักรลดลงในสัดส่วนที่มากกว่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของภาคใต้ที่ค่อยๆ เพิ่มขึ้น ดังแสดงในภาพที่ 5.5-1

ภาพที่ 5.5-1 แนวโน้มสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคทั่วราชอาณาจักร และภาคใต้ ปี 2545 - 2554

ที่มา: ปรับปรุงจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2556)

เมื่อพิจารณาการกระจายรายได้ในระดับจังหวัด ซึ่งสำนักงานสถิติแห่งชาติได้ทำการรวบรวมประมวลผล และเผยแพร่ไว้ตั้งแต่ปี 2545 - 2552 โดยแบ่งเป็นข้อมูลในปี 2545 - 2547 จากหน่วยบริการสืบค้นตารางสถิติ¹ และข้อมูลในปี 2550 - 2552 จากหน่วยบริการข้อมูลสถิติรายได้และความยากจน² ทั้งนี้ขาดความเชื่อมต่อข้อมูลในปี 2549 ซึ่งไม่พบตัวเลขสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคจากฐานข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ แต่ปรากฏตัวเลขสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคปี 2549 จากรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2549 ระดับจังหวัด ในบางจังหวัดได้แก่นราธิวาส ยะลา และสตูล ซึ่งได้รวบรวมไว้ในตารางที่ 5.5-2 เปรียบเทียบกับค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของภาคใต้ซึ่งได้จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2556)

¹ http://service.nso.go.th/nso/nso_center/project/search_center/23project-th.htm

² <http://service.nso.go.th/nso/web/income/income.html>

ตารางที่ 5.5-2 สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) ของรายได้ ภาคใต้ และ 5 จังหวัดชายแดนใต้ปี 2545 – 2552

ปี	ภาคใต้	นราธิวาส	ปัตตานี	ยะลา	สงขลา	สตูล
2545	0.464	0.377	0.370	0.376	0.283	0.312
2547	0.447	0.266	0.405	0.272	0.312	0.294
2549*	0.476	0.359	-	0.279	-	0.286
2550	0.464	0.487	0.461	0.417	0.451	0.400
2551	-	0.345	0.379	0.319	0.596	0.403
2552	0.477	0.378	0.492	0.400	0.500	0.411

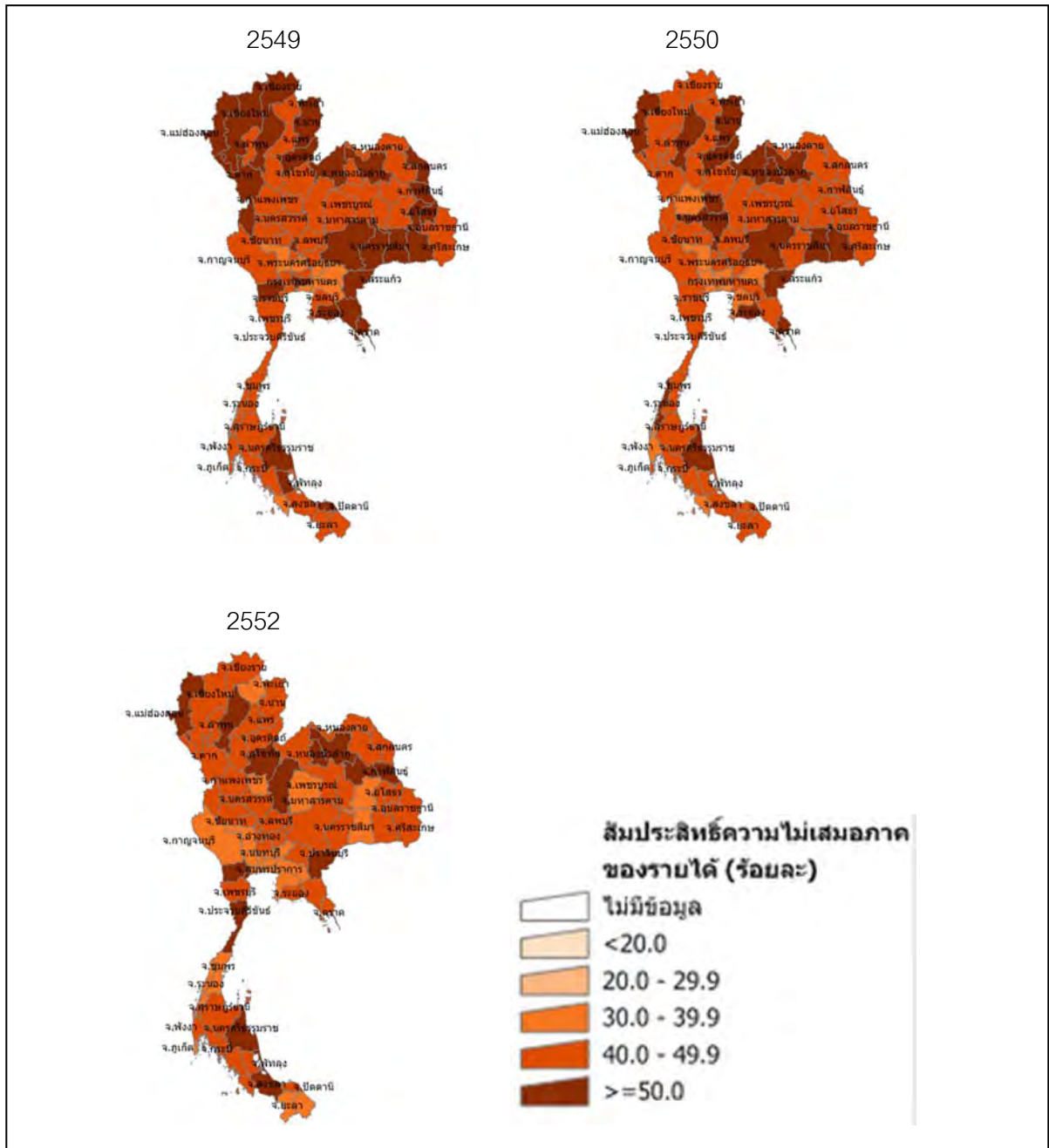
ที่มา: รวบรวมจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2556)

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

* รวบรวมจากสำนักงานสถิติจังหวัดนราธิวาส ยะลา และสตูล

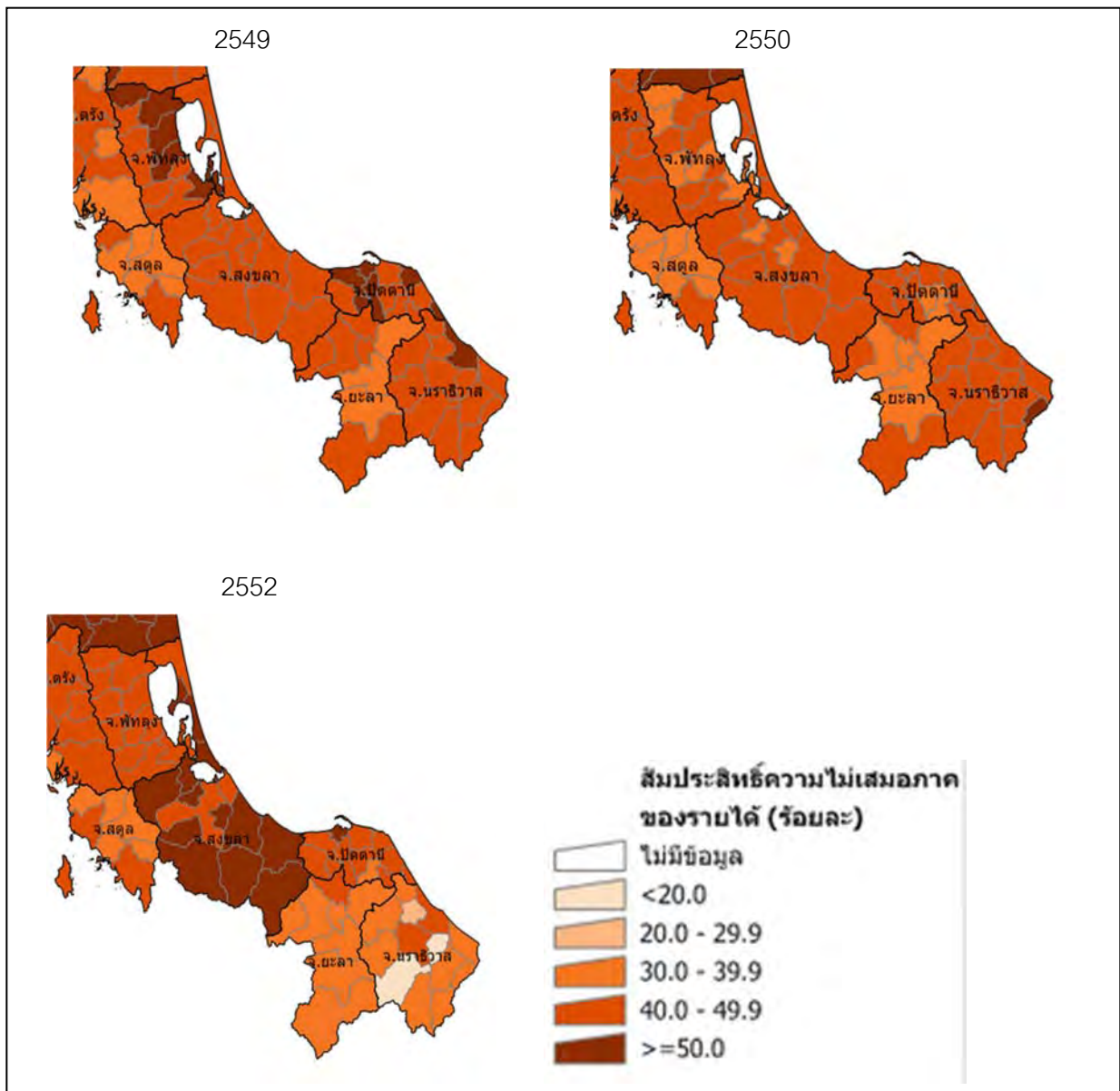
นอกจากนี้สำนักงานสถิติแห่งชาติ ยังได้รวบรวมและแสดงผลสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ระดับจังหวัด และระดับอำเภอระหว่างปี 2549 – 2552 ในรูปแบบที่ โดยใช้ระบบภูมิสารสนเทศสถิติ ดังแสดงในภาพที่ 5.5-2 – 5.5-3

ภาพที่ 5.5-2 แผนที่สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ระดับจังหวัดปี 2549 – 2552

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ (NSO-GIS)

ภาพที่ 5.5-3 แผนที่สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ระดับอำเภอปี 2549 – 2552

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ (NSO-GIS)

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาแผนที่แสดงสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ กับตัวเลขสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคในตารางที่ 5.5-2 พบว่ามีความไม่สอดคล้องกันในข้อมูลสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของจังหวัดยะลา และสตูลปี 2549 กล่าวคือ ตัวเลขสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคที่ได้จากฐานข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติระดับจังหวัดอยู่ที่ 0.279 และ 0.286 ตามลำดับ แต่จากแผนที่ความไม่เสมอภาคในภาพที่ 5.5-2 ของปี 2549 พบว่า สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของจังหวัดยะลาอยู่ในช่วงร้อยละ 40 – 49.9 ในขณะที่ของจังหวัดสตูลอยู่ในช่วงร้อยละ 30.0 – 39.9

อย่างไรก็ตามจากข้อมูลสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคข้างต้น พบว่าในภาพรวมสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของกลุ่มจังหวัดชายแดนใต้ทั้ง 5 จังหวัด อยู่ต่ำกว่าค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของทั้ง

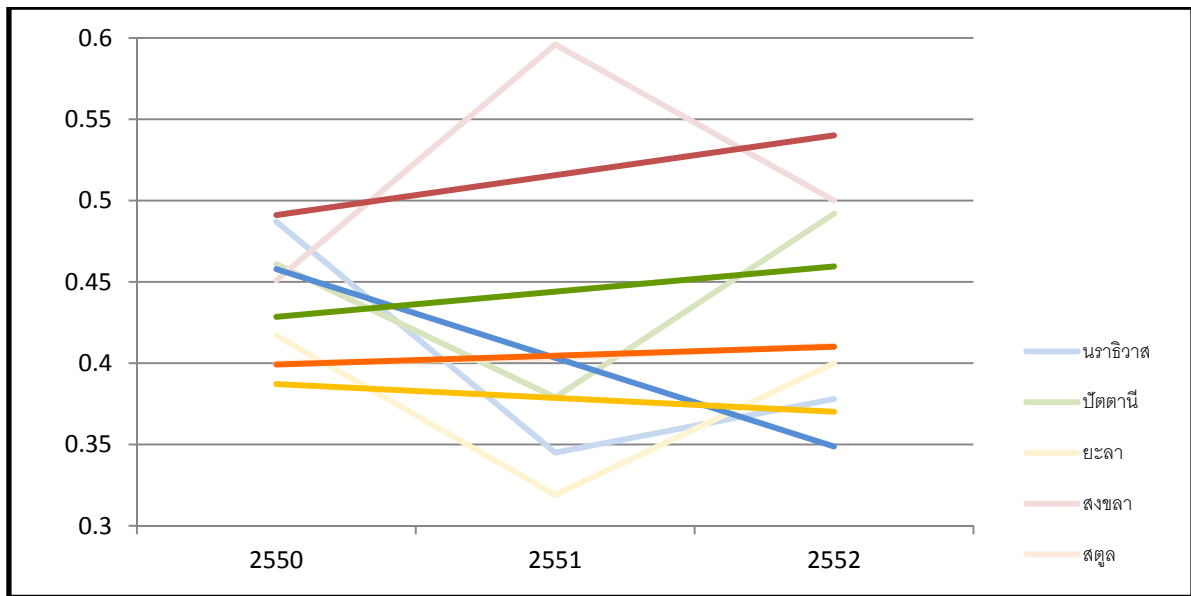
ภูมิภาค ยกเว้นสงขลาที่ตั้งตั้งแต่ปี 2551 เป็นต้นมามีค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคสูงกว่าของภาคใต้ ทั้งนี้พบว่า

- ก่อนปี 2550 กลุ่มจังหวัดชายแดนใต้มีการกระจายรายได้ที่ค่อนข้างดี โดยเกือบทุกจังหวัดมีค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคประมาณร้อยละ 30 - 35 ในทุกปี โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายจังหวัดจะพบว่าปัตตานี และนราธิวาสมีความเสมอภาคทางรายได้น้อยกว่าจังหวัดอื่นๆ ดังจะเห็นได้จากค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของทั้ง 2 จังหวัดมากกว่าร้อยละ 35 ในขณะที่อีก 3 จังหวัดคือ ยะลา สงขลา และสตูลส่วนใหญ่มีค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคที่ประมาณร้อยละ 30 นอกจากนี้จากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี ในช่วงปี 2545 - 2549 ยังแสดงให้เห็นแนวโน้มการเติบโตของความไม่เท่าเทียมทางรายได้ในจังหวัดนราธิวาส และปัตตานีที่เพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่จังหวัดอื่นลดลง

- ข้อมูลปี 2550 ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของ 5 จังหวัดชายแดนใต้ในปี 2550 มีค่าค่อนข้างสูงมากกว่าร้อยละ 40 และเพิ่มขึ้นจากปี 2545 - 2549 และลดลงอีกครั้งในปี 2551 อย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า ปี 2550 เป็นปีที่มีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นมากที่สุดอย่างมาก ซึ่งเหตุการณ์ความไม่สงบนี้อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อการกระจายรายได้ของจังหวัดในกลุ่มชายแดนใต้

- ข้อมูลตั้งแต่ปี 2551 ข้างต้น แสดงให้เห็นรูปแบบการกระจายรายได้ที่แตกต่างไปจากข้อมูลก่อนปี 2550 กล่าวคือ จังหวัดที่มีความไม่เท่าเทียมกันทางรายได้มากที่สุดกลับเป็นจังหวัดสงขลา ทั้งนี้อาจมีผลมาจากการเติบโตทางเศรษฐกิจของอำเภอหาดใหญ่ ในขณะที่จังหวัดที่มีการกระจายรายได้ดีที่สุด หรือมีความไม่เท่าเทียมทางรายได้น้อยที่สุดคือ จังหวัดยะลา นราธิวาส และสตูลตามลำดับ และเมื่อพิจารณาแนวโน้มจากข้อมูลเท่าที่มีคือ 3 ปีย้อนหลังจะพบว่า จังหวัดสงขลา และปัตตานีมีแนวโน้มการเติบโตของช่องว่างในการกระจายรายได้ หรือความไม่เท่าเทียมทางรายได้เพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่จังหวัดนราธิวาส และยะลาจะมีการกระจายรายได้ที่ดีขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคมีแนวโน้มลดลง

ภาพที่ 5.5-4 แนวโน้มของค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของ 5 จังหวัดชายแดนใต้ปี 2550 - 2552

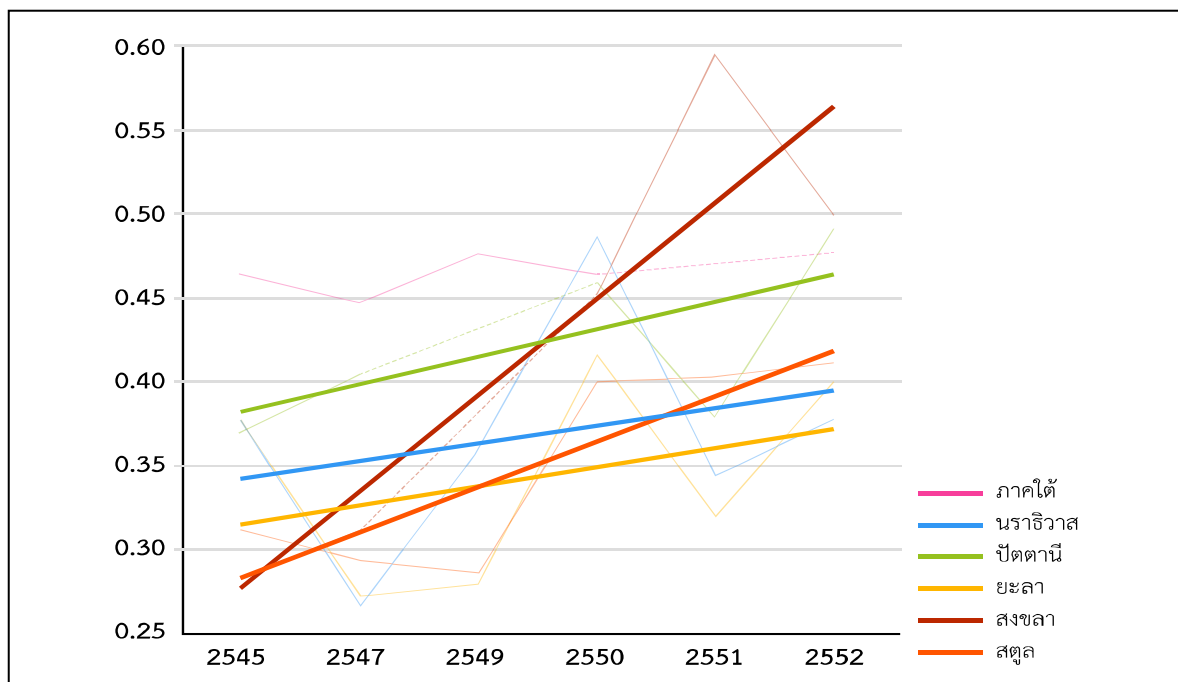
ที่มา: ปรับปรุงจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ

*** เส้นจางแสดงค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของ 5 จังหวัดชายแดนใต้

เส้นทึบเข้มแสดงแนวโน้มของค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของ 5 จังหวัดชายแดนใต้

จากค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของ 5 จังหวัดชายแดนใต้ แสดงให้เห็นว่าการกระจายรายได้ของ 5 จังหวัดชายแดนใต้ในช่วงปี 2545 – 2549 ปี 2550 และปี 2551 เป็นต้นมา มีความแตกต่างกัน โดยเมื่อนำข้อมูลทั้งหมดมาเขียนกราฟดังภาพที่ 5.5-5 จะพบว่าจังหวัดสงขลาที่มีเส้นแนวโน้มค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคที่มีความชันมาก แสดงถึงการเติบโตอย่างรวดเร็วของความไม่เท่าเทียมทางรายได้ รองลงมาคือจังหวัดสตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาสตามลำดับ แต่ทั้ง 5 จังหวัดชายแดนใต้มีแนวโน้มที่ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคจะเพิ่มขึ้น หรือความไม่เท่าเทียมทางรายได้ในแต่ละจังหวัดจะมีมากขึ้นนั่นเอง

ภาพที่ 5.5-5 แนวโน้มของค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของ 5 จังหวัดชายแดนใต้ปี 2545 – 2552

ที่มา: ปรับปรุงจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2556)

สำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานสถิติจังหวัดนราธิวาส ยะลา และสตูล

จากข้อมูลสถิติทางเศรษฐกิจระดับครัวเรือน การวัดความยากจน และการกระจายรายได้ข้างต้น สามารถสรุปภาพรวมเศรษฐกิจระดับจังหวัดในเชิงเปรียบเทียบระหว่างจังหวัดชายแดนใต้ได้ว่า จังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดที่มีตัวเลขทางเศรษฐกิจ ความยากจนดีที่สุดมาโดยตลอดตั้งแต่ปี 2545 – 2554 ในขณะที่จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดปัตตานีมีระดับทางเศรษฐกิจที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของภูมิภาคและอีก 3 จังหวัดชายแดนใต้เป็น 2 อันดับสุดท้ายมาโดยตลอด ทั้งจากตัวเลขเศรษฐกิจระดับครัวเรือน และตัวชี้วัดด้านความยากจน โดยในช่วงก่อนปี 2550 จังหวัดนราธิวาสมีตัวเลขทางเศรษฐกิจรั้งท้ายและมีช่องว่างของตัวเลขทางเศรษฐกิจเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นค่อนข้างกว้าง ในขณะที่เศรษฐกิจของปัตตานีแม้อยู่ในอันดับที่ 4 จาก 5 จังหวัด แต่เศรษฐกิจระดับครัวเรือน และสัดส่วนคนจนยังเกาะกลุ่มกับจังหวัดยะลา และสตูล แต่หลังจากปี 2550 เป็นต้นมา เศรษฐกิจของจังหวัดปัตตานีเริ่มมีระยะห่างของช่องว่างทางรายได้ และค่าใช้จ่ายครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเมื่อเทียบกับจังหวัดยะลาและสตูล และกลายเป็นจังหวัดที่มีตัวเลขเศรษฐกิจครัวเรือนต่ำที่สุดแทนจังหวัดนราธิวาสที่ขึ้นไปอยู่ในอันดับที่ 4 เช่นเดียวกับตัวเลขความยากจน โดยตั้งแต่ปี 2553 จังหวัดปัตตานีกลายเป็นจังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนมากที่สุดแทนจังหวัดนราธิวาส

อย่างไรก็ตามในด้านของการกระจายรายได้นั้น จังหวัดสงขลากลับเป็นจังหวัดที่มีความไม่เท่าเทียมทางรายได้มากที่สุดและมีช่องว่างของรายได้เติบโตในอัตราสูงที่สุด ซึ่งสามารถอธิบายได้โดยตัวเลขเศรษฐกิจของอำเภอขนาดใหญ่ และจังหวัดปัตตานีเป็นจังหวัดที่มีความไม่เท่าเทียมทางรายได้มาก

ที่สุดเป็นอันดับ 2 รองจากสงขลา และมีอัตราการเติบโตของความไม่เท่าเทียมทางรายได้สูงเป็นอันดับ 2 เช่นเดียวกัน ในขณะที่จังหวัดนราธิวาสมีค่าสัมประสิทธิ์จีนิ้น้อยที่สุดเป็นอันดับ 2 รองจากจังหวัดยะลา และมีแนวโน้มเป็นจังหวัดที่มีความไม่เท่าเทียมทางรายได้ต่ำที่สุดในอนาคตเมื่อพิจารณาในเฉพาะกลุ่มจังหวัดชายแดนใต้

5.6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการรวบรวมและประมวลผลข้อมูลทางเศรษฐกิจระดับครัวเรือน และสถิติด้านความยากจน รายจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน เปรียบเทียบกับระดับภูมิภาคและทั่วราชอาณาจักร แสดงให้เห็นว่า กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดนมีขนาดของความยากจนในระดับสูง ดังจะเห็นได้จากเส้นความยากจนของจังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา และสตูล ซึ่งอยู่ต่ำกว่าเส้นความยากจนของภูมิภาคและทั่วราชอาณาจักร นอกจากนี้จำนวนคนจนรวมใน 5 จังหวัดชายแดนใต้ยังมีสัดส่วนมากถึงร้อยละ 14 ของคนจนทั่วราชอาณาจักร และมากกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนคนจนทั้งหมดในภูมิภาค โดยที่จังหวัดนราธิวาส และปัตตานี เป็น 2 จังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนมากที่สุด และมีระดับรายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนต่ำที่สุดตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะหลังปี 2550 จังหวัดนราธิวาสและปัตตานีเริ่มมีช่องว่างทางรายได้ที่กว้างขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นในกลุ่มจังหวัดชายแดนใต้

ทั้งนี้สถานการณ์ความยากจนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ อาจได้รับอิทธิพลประกอบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ซึ่งพบว่าในปี 2550 เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบบ่อยครั้งที่สุดในช่วงตั้งแต่ปี 2547 – 2555 โดยเหตุการณ์ความไม่สงบส่วนใหญ่เกิดขึ้นในจังหวัดนราธิวาสและปัตตานี ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์ทางรายได้และความยากจนของทั้ง 2 จังหวัดที่รุนแรงขึ้นตั้งแต่ปี 2550 อย่างไรก็ตามแม้เหตุการณ์ความไม่สงบจะลดจำนวนลงอย่างต่อเนื่องจากปี 2550 แต่สถานการณ์ทางรายได้และความยากจนของทั้ง 2 จังหวัดไม่ได้ดีขึ้นตามสถานการณ์ที่ลดลง ทั้งนี้ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตถึงปัจจัยประกอบร่วมที่สืบเนื่องมาจากผลของเหตุการณ์ความไม่สงบ เช่น การสูญเสียผู้นำครอบครัวซึ่งเป็นกำลังหลักในการหารายได้และประกอบอาชีพ ความหวาดกลัวในการออกไปประกอบอาชีพ การสูญเสียรายได้ทางการท่องเที่ยวของพื้นที่เมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงระดับความไม่เสมอภาคทางรายได้พบว่า ภาคใต้มีแนวโน้มของความไม่เสมอภาคทางรายได้เพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่ภาพรวมการกระจายรายได้ทั่วราชอาณาจักรมีแนวโน้มดีขึ้น และเมื่อพิจารณาในระดับจังหวัดของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดนพบว่า ในปี 2550 สถานการณ์ความไม่เสมอภาคทางรายได้ของ 5 จังหวัดชายแดนใต้รุนแรงขึ้นจากปีก่อนหน้า แต่หลังจากปี 2550 กลับพบว่า

จังหวัดนราธิวาส และยะลามีแนวโน้มการกระจายรายได้ที่ดีขึ้น แต่จังหวัดปัตตานี สงขลา และสตูล มีแนวโน้มการเติบโตของความไม่เสมอภาคทางรายได้ โดยเมื่อพิจารณาแนวโน้มของความไม่เสมอภาคทางรายได้ย้อนหลังตั้งแต่ปี 2545 พบว่าสงขลามีแนวโน้มของความเหลื่อมล้ำทางรายได้เติบโตสูงสุด รองลงมา คือสตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ตามลำดับ

จะเห็นได้ว่าความไม่เสมอภาคทางรายได้ของกลุ่มจังหวัดชายแดนใต้ ไม่สามารถอธิบายถึงความสอดคล้องกับการเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องตามข้อสรุปของ CRISE ที่กล่าวว่าความเหลื่อมล้ำแนวตั้งไม่ได้มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อแนวโน้มการเกิดความรุนแรงระหว่างชาติพันธุ์ (อ้างถึงใน ฟรานเซส สจวร์ต : เขียน, เนาวนิจ สิริผาดิวิรัตน์ : แปล, สายพิณ ศุพุททมงคล : บรรณาธิการแปล, 2555) แต่หากมีความแตกต่างทางวัฒนธรรมควบคู่กับความแตกต่างทางเศรษฐกิจและการเมืองของคนกลุ่มต่างๆ ก็จะทำให้เกิดความขุ่นแค้นบาดลึกที่นำไปสู่การใช้ความรุนแรง (Stewart and Brown, 2007 อ้างถึงใน ฟรานเซส สจวร์ต : เขียน, เนาวนิจ สิริผาดิวิรัตน์ : แปล, สายพิณ ศุพุททมงคล : บรรณาธิการแปล, 2555) ดังนั้นความเสมอภาคทางรายได้ของกลุ่มจังหวัดชายแดนอาจเป็นองค์ประกอบร่วมควบคู่กับความเหลื่อมล้ำแนวราบด้านอื่นๆ เช่น ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ซึ่งพบว่ากลุ่มจังหวัดชายแดนใต้มีระดับการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ขั้นต่ำ หรือความเหลื่อมล้ำทางสังคมด้านอื่น เช่น การเข้าถึงบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขของกลุ่มจังหวัดชายแดนใต้ ที่ยังมีจำนวนการตายของมารดาและทารกสูงกว่าค่าเฉลี่ยของภูมิภาค ที่จะทำให้กลุ่มจังหวัดชายแดนใต้มีความเสี่ยงต่อการใช้ความรุนแรง

ทั้งนี้ CRISE ยังได้เสนอข้อค้นพบด้านนโยบายที่จะสามารถลดความเสี่ยงในการเกิดปัญหาความขัดแย้งรุนแรงในสังคมที่ประกอบด้วยประชากรหลายกลุ่มชาติพันธุ์ และมีความเหลื่อมล้ำแนวราบด้วยการให้ความสำคัญกับนโยบายขจัดความเหลื่อมล้ำเป็นลำดับแรกๆ (อ้างถึงใน ฟรานเซส สจวร์ต : เขียน, เนาวนิจ สิริผาดิวิรัตน์ : แปล, สายพิณ ศุพุททมงคล : บรรณาธิการแปล, 2555) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาแนวโน้มนโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับกลุ่มจังหวัด และระดับจังหวัดของ 5 จังหวัดชายแดนใต้ พบว่า นโยบายหรือยุทธศาสตร์ส่วนใหญ่ยังมุ่งเน้นที่การพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นหลัก และแม้จะมีการกล่าวถึงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการลดความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียมอยู่บ้าง แต่ก็อยู่ในสัดส่วนที่ต่ำเมื่อเทียบกับนโยบายการพัฒนาทางเศรษฐกิจซึ่งมีความเข้มแข็ง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า 5 จังหวัดชายแดนใต้มีขนาดของความยากจนในระดับสูง โดยเฉพาะจังหวัดนราธิวาส และปัตตานี แต่ในประเด็นด้านการกระจายรายได้พบว่า 5 จังหวัดชายแดนใต้มีการกระจายรายได้ที่ไม่แตกต่างกับพื้นที่อื่นของประเทศไทย และมีการกระจายรายได้ที่ดีกว่ากลุ่มจังหวัด หรือจังหวัดที่มีความเป็นเมืองสูง โดยสงขลาซึ่งมีอำเภอลาดใหญ่ที่มีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและเป็นเมืองโตเดียว

ทำให้สงขลามีความไม่เสมอภาคทางรายได้ในระดับสูง และมีแนวโน้มว่าความไม่เสมอภาคของสงขลาจะขยายขนาดขึ้นอย่างรวดเร็ว ในขณะที่จังหวัดนราธิวาส และยะลามีแนวโน้มของความเสมอภาคในการกระจายรายได้ที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ความยากจนและการกระจายรายได้ อาจไม่ใช่ปัจจัยหลักเพียงปัจจัยเดียวที่มีอิทธิพลต่อสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ แต่ก็สามารถเป็นปัจจัยร่วมกับความเหลื่อมล้ำด้านอื่นที่อาจนำมาซึ่งสถานการณ์ความรุนแรง

อย่างไรก็ตามจากการที่ประเทศไทยมีพัฒนาการแบบ Top-Down จากการพัฒนาเมืองทำให้คนจากต่างจังหวัดหลั่งไหลเข้ามาทำงานในเมือง คนเมืองจึงมีรายได้สูงกว่าคนต่างจังหวัดที่มีรายได้และความเป็นอยู่ที่ยากจนกว่า ดังนั้นหากต้องการให้เกิดการกระจายรายได้ที่ดีขึ้น จึงต้องมีการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญควบคู่กับสังคมเมืองแต่ทั้งนี้อาจต้องยอมแลกกับวิถีชีวิตที่ต้องเปลี่ยนไป โดยภาคใต้และ 5 จังหวัดชายแดนใต้ยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่าสามารถสร้างรายได้ อันได้แก่ ยางพารา การประมง และภาคการท่องเที่ยว ซึ่งภาครัฐสามารถสร้างมูลค่าการลงทุนในทรัพยากรเหล่านี้ได้มากขึ้น ทั้งนี้ภาครัฐเจ้าหน้าที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรกำหนดยุทธศาสตร์การขยายตัวทางเศรษฐกิจที่มีระเบียบแบบแผนตามที่ Kuznets Hypothesis ได้ค้นพบความสัมพันธ์ของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและรายได้กับการกระจายรายได้โดยระบุว่า เมื่อเศรษฐกิจเจริญเติบโตและรายได้ในพื้นที่เพิ่มสูงขึ้น จะทำให้การกระจายรายได้แอ่งลงในช่วงแรก จนเมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งการกระจายรายได้จึงจะดีขึ้น ควบคู่กับการให้ความสำคัญกับนโยบายในการลดความเหลื่อมล้ำทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดนให้มากขึ้น โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับการเพิ่มระดับการศึกษาซึ่งเป็นพื้นฐานของความแตกต่างทางรายได้ให้สูงสุดเท่าที่ทำได้ภายใต้สถานการณ์อันไม่สงบ

นอกเหนือจากความพยายามให้มีการกระจายรายได้ที่เท่าเทียมกันและลดปริมาณคนจนแล้ว สิ่งที่ต้องทำควบคู่กันไปคือการส่งเสริมให้เกิดการออมเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้เงินออมสามารถย้อนกลับมาพัฒนา 5 จังหวัดชายแดนใต้จากฐานรากของสังคมคือภาคครัวเรือน เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปตามความต้องการของชุมชน สร้างความเข้มแข็งในระดับชุมชน เกิดการกระจายรายได้อย่างทั่วถึงจากการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐในกิจกรรมของครัวเรือนที่เกิดขึ้น

บรรณานุกรม

กรมการปกครอง, กระทรวงมหาดไทย. “จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร แยกเป็นกรุงเทพมหานครและจังหวัดต่างๆ ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร”, *ประกาศสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง*. [ออนไลน์]. 2555. แหล่งที่มา http://stat.bora.dopa.go.th/stat/y_stat55.html [29 กรกฎาคม 2556].

กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร, สำนักงานจังหวัดนราธิวาส. *ข้อมูลทั่วไปจังหวัดนราธิวาส*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www2.narathivat.go.th/narathivat/hara/page1.htm> [29 กรกฎาคม 2556].

กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร, สำนักงานจังหวัดปัตตานี. *ข้อมูลทั่วไปจังหวัดปัตตานี*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www2.pattani.go.th/webptn/index.php?option=com_content&view=category&id=6&Itemid=3. [29 กรกฎาคม 2556].

กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร, สำนักงานจังหวัดยะลา. *ข้อมูลทั่วไปจังหวัดยะลา*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.yala.go.th/webyala/SiteMap/index.html>. [29 กรกฎาคม 2556].

กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร, สำนักงานจังหวัดสงขลา. *ข้อมูลทั่วไปจังหวัดสงขลา*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.songkhla.go.th/sitemap>. [29 กรกฎาคม 2556].

กลุ่มงานยุทธศาสตร์, สำนักงานจังหวัดสงขลา. *ยุทธศาสตร์ระดับจังหวัดสงขลา*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.songkhla.go.th/strategic>. [28 กันยายน 2556].

กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด, สำนักงานจังหวัดนราธิวาส. *แผนพัฒนาจังหวัดนราธิวาส พ.ศ. 2553-2556*. อ้างถึงใน ประโยชน์ เจริญสุข. *รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่อง ความยากจนและความไม่เท่าเทียมกันด้านรายได้ของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนใต้ : ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา (ปีที่ 1)*, สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2554.

กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐบาลจังหวัด, สำนักงานจังหวัดปัตตานี. **แผนพัฒนาจังหวัดปัตตานี พ.ศ. 2553-2556.** อ้างถึงใน ประโยชน์ เจริญสุข. **รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่อง ความยากจนและความไม่เท่าเทียมกันด้านรายได้ของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนใต้ : ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา (ปีที่ 1),** สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2554.

กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐบาลจังหวัด, สำนักงานจังหวัดยะลา. **แผนพัฒนาจังหวัดยะลา พ.ศ. 2553-2556.** อ้างถึงใน ประโยชน์ เจริญสุข. **รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่อง ความยากจนและความไม่เท่าเทียมกันด้านรายได้ของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนใต้ : ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา (ปีที่ 1),** สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2554.

กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐบาลจังหวัด, สำนักงานจังหวัดสตูล. **แผนพัฒนาจังหวัดสตูล พ.ศ. 2553 - 2556.** อ้างถึงใน ประโยชน์ เจริญสุข. **รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่อง ความยากจนและความไม่เท่าเทียมกันด้านรายได้ของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนใต้ : ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา (ปีที่ 1),** สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2554.

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ. รมน.) ภาค 4 ส่วนหน้า. อ้างถึงใน ไททัศน์ไทยพีบีเอส. **กอ. รมน. ภาค 4 สน. เผยสถิติเหตุรุนแรงได้ ปี 56 ลดลงกว่า 500 เหตุการณ์.** ข่าวภูมิภาค. [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา <http://www.thaipbs.or.th/content/กอ.รมน.ภาค-4-สน-เผยสถิติเหตุรุนแรงได้-ปี-56-ลดลงกว่า-500-เหตุการณ์>. [12 ตุลาคม 2556]

คณะกรรมการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดสงขลา. **แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2553 – 2556.** อ้างถึงใน ประโยชน์ เจริญสุข. **รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่อง ความยากจนและความไม่เท่าเทียมกันด้านรายได้ของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนใต้ : ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา (ปีที่ 1),** สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2554.

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. ความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมด้านกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย, ปาฐกถาพิเศษ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ วันที่ 17 สิงหาคม 2554. ใน **มติชนออนไลน์**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1313584731&gripid=01&catid=01. [30 สิงหาคม 2556].

จิรวรรณ กิจชัยเจริญ. “บทที่ 5 ความยากจนและการกระจายรายได้กับการพัฒนา”. ใน **เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์การพัฒนากการเกษตร (Economics of Agricultural Development - AEC 466)**. คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2547. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://www.google.co.th/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CDQQFjAB&url=http%3A%2F%2Fmis.agri.cmu.ac.th%2Fcourse%2Fcourse_lecture_download.asp%3FCourseNO%3D351466%26CID%3D500&ei=XLMdUuyjAqmRigfA0YDQDg&usg=AFQjCNE2JUO5OOWJmB2dZbZxZkr1ZmbNMQ&sig2=3rWBP9WZB7JqrQDGz4RJw&bvm=bv.51156542,d.aGc&cad=rja. [15 สิงหาคม 2556].

เฉลิมศาสตร์ วิเชียรเพริศ. **ภาวะความยากจนและการกระจายรายได้ของครัวเรือนเกษตรไทย ปีเพาะปลูก 2547/48**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2550.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. **เหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้**. [ออนไลน์]. 2547. แหล่งที่มา: www.charnvitkasetsiri.com/PattaniTehInterview.doc. [15 ตุลาคม 2556].

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และ ศิริพร ยอดกมลศาสตร์. “สถานภาพของคนจนในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ”. ใน **คนจนไทยในภาวะวิกฤติ**. บรรณาธิการ ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, 198-227. กรุงเทพฯ: เอดิชั่นเพรส โปรดักส์, 2541.

ทีมข่าวอิสรา. **แฉมสติดิกลุ่มป่วนใต้เน้นถล่มจนท. ชงนายกฯปรับยุทธวิธี-ที่ตั้งฐาน**. สถาบันข่าวอิสรา สมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย. [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา http://www.isranews.org/south-news/stat-history/item/23791-ทีมข่าวอิสรา_23791.html. [12 ตุลาคม 2556].

ธรรมาธิวัฒน์นฤมิตรศรี. *เศรษฐศาสตร์ความจน 2011, บทวิจารณ์หนังสือ*. [ออนไลน์]. 2554.

แหล่งที่มา http://www.globaldynamicinsights.com/images/column_1340001484/Poor%20Economics.pdf. [30 สิงหาคม 2556].

ประโยชน์ เจริญสุข. *รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่อง ความยากจนและความไม่เท่าเทียมกันด้านรายได้ของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนใต้ : ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา (ปีที่ 1)*, สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2554.

พลอยไพลิน บัวป้อม. *บทความเชิงวิชาการเรื่อง ความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้*. มหาวิทยาลัยนเรศวร. [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา <http://sd-group1.blogspot.com/2013/01/53242223.html>. [30 สิงหาคม 2556].

พรานเชส สจ๊วต : เขียน, เนาวนิจ สิริผาติวิรัตน์ : แปล, สายพิน ศุภุทธมงคล : บรรณาธิการแปล. *ความเหลื่อมล้ำแนวราบ ต้นกำเนิดความรุนแรง*. ชูดคอบไฟวิจัย. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คอบไฟวิจัย. 2555

ภัทราพร จันตะนี. *แผนบริหารการสอนบทที่ 7*. ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://teacher.aru.ac.th/pattraporn/images/ppt/labor7.pdf>. [29 สิงหาคม 2556].

รังสรรค์ ธนะพรพันธ์. *ระบบเศรษฐกิจไทย: ลักษณะและปัญหา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.

เวดี ช้างบุญชู. *การกระจายรายได้ (Income Distribution)*. โครงการจัดทำข้อมูลองค์ความรู้ งวดที่ 1 : นิยามธุรกิจ: เศรษฐศาสตร์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.ismed.or.th/SME/src/upload/knowledge/1181292278466916f6ea563.pdf>. [29 กรกฎาคม 2556].

เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. *รายงานการวิจัย เรื่อง ผลกระทบจากกองทุนหมู่บ้านในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองต่อประชาชนในประเทศไทย*, สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. [ออนไลน์]. 2550. แหล่งที่มา http://library.senate.go.th/document/Ext9/9746_0003.

PDF. [24 กรกฎาคม 2556]

วรัทศน์ อินทร์คัมพร. *การประเมินผลโครงการส่งเสริมการเกษตร (Assessment and Evaluation of Extension Program in Agriculture)*. เชียงใหม่ : นคราพลับพลี. 2547.

ศุภเจตน์ จันทร์สาส์น. ความยากจนและความเหลื่อมล้ำของรายได้ในประเทศไทย. *วารสารประชากรศาสตร์*, ปีที่ 25, ฉบับที่ 2 (กันยายน 2552) : 71 -89.

ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี และวัฒนา สุกัณศีล. *32 เดือนแห่งความรุนแรงจังหวัดชายแดนภาคใต้*. ศูนย์ข่าวอิศรา สมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย. [ออนไลน์]. 2549. แหล่งที่มา http://wbns.oas.psu.ac.th/shownews.php?news_id=42277. [13 ตุลาคม 2556].

สมชัย จิตสุชน และคณะ. *การปรับปรุงเส้นความยากจนทางการ*. กรุงเทพฯ : สถาบันเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2547.

สถณี อาชวานันทกุล. *ความเหลื่อมล้ำฉบับพกพา*. กรุงเทพฯ : เปนไท่ พับลิชชิ่ง. 2554.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. *ข้อมูลสถิติความยากจนและการกระจายรายได้* (ชุดปัจจุบัน). [ออนไลน์]. ปรับปรุงเมื่อ 2556. แหล่งที่มา http://social.nesdb.go.th/SocialStat/StatSubDefault_Final.aspx?catid=13 [25 กันยายน 2556].

_____. *คำนิยามที่สำคัญ*. [ออนไลน์]. 2552. แหล่งที่มา http://www.nesdb.go.th/portals/0/tasks/eco_crowd/คำนิยามที่สำคัญ.pdf. [22 กรกฎาคม 2556].

_____. *รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำของประเทศไทย ปี 2554*. [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=426>. [28 กันยายน 2556].

- สำนักงานจังหวัดนราธิวาส. **ร่างแผนพัฒนาจังหวัด 4 ปี (พ.ศ.2558-2561)**. [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา <http://www2.narathiwat.go.th/narathiwat/plan4/index.htm>. [10 ตุลาคม 2556.]
- สำนักงานจังหวัดปัตตานี. **บรรยายสรุปจังหวัดปัตตานี ปี 2554**. [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา <http://www.pattani.go.th/data/banyay/bunyay54.pdf>. [29 กรกฎาคม 2556].
- สำนักงานจังหวัดสตูล. **จังหวัดสตูล ปี 2556**. [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา <http://www.satun.go.th/satun/91000/images/pdf/DATA/DATA56.doc>. [29 กรกฎาคม 2556].
- สำนักงานพลังงานจังหวัดปัตตานี. **ยุทธศาสตร์จังหวัดปัตตานี ประจำปี 2557-2560**. [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา <http://pattani.energy.go.th/index.php/9-uncategorised/143-2557-2560>. [10 ตุลาคม 2556].
- สำนักงานสถิติจังหวัดนราธิวาส. **การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2549 จังหวัดนราธิวาส**. นราธิวาส : สำนักงานสถิติจังหวัดนราธิวาส. 2550.
- สำนักงานสถิติจังหวัดยะลา. **การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2549 จังหวัดยะลา**. ยะลา : สำนักงานสถิติจังหวัดยะลา. 2550.
- _____. **แผนพัฒนาจังหวัดยะลา 4 ปี (พ.ศ. 2557 - 2560)**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.yala.go.th/2index.html> [29 กันยายน 2556].
- สำนักงานสถิติจังหวัดสตูล. **การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2549 จังหวัดสตูล**. สตูล : สำนักงานสถิติจังหวัดสตูล. 2550.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน จำแนกตามภาค และจังหวัด พ.ศ. 2543 - 2555**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries11.html>. [24 สิงหาคม 2556].

..... **จำนวนหนี้สินโดยเฉลี่ยต่อครัวเรือน จำแนกตามภาค และจังหวัด พ.ศ. 2539 - 2554.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา
<http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries11.html>. [24 สิงหาคม 2556].

..... **รายงานเชิงวิเคราะห์เรื่องรายได้และการกระจายรายได้ของครัวเรือนระดับจังหวัด พ.ศ. 2545.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา
http://service.nso.go.th/nso/nso_center/project/search_center/23project-th.htm
[24 สิงหาคม 2556].

..... **รายงานเชิงวิเคราะห์เรื่องรายได้และการกระจายรายได้ของครัวเรือนระดับจังหวัด พ.ศ. 2547.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา
http://service.nso.go.th/nso/nso_center/project/search_center/23project-th.htm
[24 สิงหาคม 2556].

..... **รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน จำแนกตามภาค และจังหวัด พ.ศ. 2537 - 2554.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา
<http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries11.html>. [24 สิงหาคม 2556].

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **รายได้และความยากจนปี 2545 - 2552.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา
<http://service.nso.go.th/nso/web/income/income.html> [24 กันยายน 2556].

สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ระบบภูมิสารสนเทศสถิติ (NSO-GIS). **แผนที่สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา
http://sgis.nso.go.th/sgis/default_map.asp?proj=POV&map_ref=PROVINCE_POV_OV_B_52Q0.MAP&table_ref=PROVINCE_POV_OV_52Q0&proj_name=%E1%BC%B9%B7%D5%E8%A4%C7%D2%C1%C2%D2%A1%A8%B9%C0%D2%BE%C3%C7%C1&menuseq=23&treCs=-1#Toppage [2 ตุลาคม 2556].

สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.). **นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2555 - 2557.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา

http://www.deepsouthwatch.org/sites/default/files/nsc_deepsouthpolicy12-14.pdf.

[28 กันยายน 2556]

สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน. **ข้อมูลด้านสังคมจังหวัดสงขลา**. [ออนไลน์].

แหล่งที่มา <http://www.osmsouth-border.go.th/provinces/detail/20/> [29 กรกฎาคม 2556].

_____. **ข้อมูลทั่วไปจังหวัดสตูล**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.osmsouth-border.go.th/provinces/detail/21/> [29 กรกฎาคม 2556].

_____. **แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน พ.ศ.2553-2556**. [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา

http://www.osmsouth-border.go.th/files/develop/20110323_upfcvtoj.pdf. [29 กรกฎาคม 2556].

_____. **แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน พ.ศ.2557-2560**. [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา

http://www.osmsouth-border.go.th/files/dataprovince/20130515_zbbfytij.pdf. [29 กรกฎาคม 2556].

สำนักประชาสัมพันธ์เขต 3 จังหวัดเชียงใหม่. **สาเหตุของความยากจน**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา

<http://region3.prd.go.th/problem/poor/cause.htm> [22 กรกฎาคม 2556].

อัครเดช เสนานิกรณ์. บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง/วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง,

สภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนต่อการพัฒนาขีดความสามารถใน

การพึ่งตนเองของชุมชนตำบลเมืองหมี่ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย, คณะ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. [ออนไลน์]. 2552.

แหล่งที่มา <http://research.dusit.ac.th/>

[menu/abstra/abstract/full/social/arkaradat/ch2.pdf](http://research.dusit.ac.th/menu/abstra/abstract/full/social/arkaradat/ch2.pdf). [22 กรกฎาคม 2556].

อาทิตยา จำรูญจันทร์. **ความยากจนกับการพัฒนาประชาธิปไตย: กรณีศึกษา ตำบลแม่แฝก**

อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขา

เศรษฐศาสตร์การเมือง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ [ออนไลน์]. 2551.

แหล่งที่มา http://archive.lib.cmu.ac.th/full/T/2551/poleco0951aj_ch2.pdf. [22
กรกฎาคม 2556].

อานันท์ชนก สกนธวัฒน์. **พลวัตของความยากจน กรณีศึกษาครัวเรือนชาวนาในพื้นที่เขตชนบท
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางของไทย**. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีโน พับลิชชิ่ง
(ประเทศไทย) จำกัด, 2555.

Stewart, F. and G.K. Brown. "Motivations for Conflict: Groups and Individuals". In C.A.
Crocker, F.O. Hampson and P. Hall (eds.) *Leashing the Dogs of War: Conflict
Management in a Divided World*. Washington, DC: United States Institute of Peace
Press, pp. 219-244. 2007 อ้างถึงใน ฟรานเซส สจวร์ต : เขียน, เนาวนิจ สิริผาติวิรัตน์ :
แปล, สายพิน ศุภุทธมงคล : บรรณาธิการแปล. **ความเหลื่อมล้ำแนวราบ ต้นกำเนิด
ความรุนแรง**. ชุดคปไฟวิจัย. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คปไฟวิจัย. 2555.

V Reform, โครงการเครือข่ายวิชาการเพื่อการปฏิรูป มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ. **รายงาน: สอง
ทศวรรษความยากจนไทย**. [ออนไลน์]. 2555. แหล่งที่มา [http://v-reform.org/v-
report/two_decades_poor/](http://v-reform.org/v-report/two_decades_poor/). [16 สิงหาคม 2556].

World Bank. **Measuring Poverty**. [Online]. Available from: [http://web.worldbank.org/
WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/EXTPOVERTY/EXTPA/0,,contentMDK:20202198~me
nuPK:435055~pagePK:148956~piPK:216618~theSitePK:430367,00.html](http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/EXTPOVERTY/EXTPA/0,,contentMDK:20202198~menuPK:435055~pagePK:148956~piPK:216618~theSitePK:430367,00.html). [2013,
July 22].